Eurobank
Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Eurobank
Cyprus

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Τετάρτη 18 Δεκεμβρίου 2019 • Ετος 6ο • Αρ. φύλλου 262* | Εβδομαδιαία Οικονομική και Πολιτική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy/financial | Τιμή: €1,50

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ

Μαζικές απολύσεις υπαλλήλων

Μία από τις χειρότερες χρονιές ήταν το 2019 για τους εργαζομένους στις αυτοκινητοβιομηχανίες, καθώς η μείωση της ζήτησης και οι μεταβολές στον κλάδο έχουν οδηγήσει σε χιλιάδες απολύσεις. Δύο ηχηρά ονόματα της αυτοκινητοβιομηχανίας ανακοίνωσαν προ ημερών σχεδόν 20.000 απολύσεις. Μέσα στα επόμενα χρόνια αναμένεται να χαθούν 80.000 θέσεις εργασίας. **Σελ. 12**

ΕΛΛΑΔΑ

Πρώτη σε τηλεπικοινωνιακές δαπάνες

Την υψηλότερη δαπάνη στην Ε.Ε. ως ποσοστό του ΑΕΠ για τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες εμφανίζει η Ελλάδα, ενώ ως ποσοστό της ετήσιας καταναλωτικής δαπάνης η χώρα καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση. Οι Ελληνες ξοδεύουν ετησίως περίπου 5,7δισ. ευρώ σε τηλεπικοινωνίες, που αντιστοιχεί στο 3,2% του ΑΕΠ και στο 4,4% της ετήσιας καταναλωτικής τους δαπάνης. **Σελ. 16**

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Ανησυχίες για την «Πράσινη Συμφωνία»

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε το σχέδιο με το οποίο σκοπεύει να προσαρμόσει την οικονομία της στις ανάγκες του πλανήτη. Οπαδοί της «πράσινης συμφωνίας» υποστηρίζουν πως οι επενδύσεις που προβλέπει θα επιφέρουν μεγάλο μετασχηματισμό. Υπάρχει, όμως, ο κίνδυνος να καλλιεργήσει αβεβαιότητα και να αυξήσει το κόστος για τις επιχειρήσεις. **Σελ. 11**

Δείκτης & Ογκος του ΧΑΚ

λύση ΟΝΕ
Μία λύση δανεισμού, για όλα!
www.hellenicbank.com/one
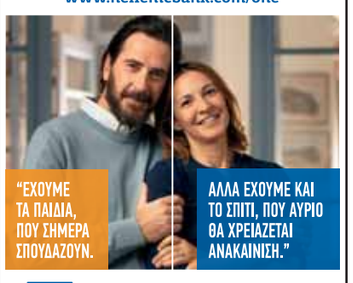

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.
Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

ΑΥΞΗΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ

Αρώματα από Γαλλία και Ελλάδα βάζουν οι Κύπριοι

Περισσότερα καλλυντικά εισάγουμε κάθε χρόνο στην Κύπρο, ενώ οι συνθήκες είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές για τους ενδιαφερόμενους εξαγωγείς σύμφωνα με έρευνα. Τη μερίδα του λέοντος των εισαγωγών έχει η Ελλάδα, ενώ προτιμούμε την Γαλλία για αρώματα και κολόνιες. **Σελ. 4**

Ελλειψη χοιρινού στην Κίνα, στα ύψη οι τιμές

Η μεγάλη έλλειψη χοιρινού κρέατος στην Κίνα μετά την επιδημία πανώλης, που οδήγησε στην καταστροφή του 41% των χοίρων, έχει οδηγήσει σε εκτίναξη της τιμής του και τον κινεζικό πληθωρισμό σε υψηλό οκτώ ετών. Προκειμένου να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις, ενόψει μάλιστα των εορτών της κινεζικής Πρωτοχρονιάς τον Ιανουάριο, το Πεκίνο επιστρατεύει τα κρατικά αποθέματα. **Σελ. 12**

5 291296 000378

Εβαλαν στο μάτι λογιστές και δικηγόρους

Εποπτεία των δύο επαγγελματικών ομάδων εισηγείται η Moneyval ενώ δίνει τα εύσημα στις τράπεζες

Ευχαριστημένο από την πρόοδο που έχουν επιδείξει οι τράπεζες, έμεινε το κλιμάκιο της Moneyval, αλλά δεν έμεινε ευχαριστημένο από δικηγόρους και λογιστές. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι στο προσχέδιο της έκθεσης της Moneyval, που έχει ήδη συγγραφεί και που θα παρουσιαστεί μετά τα τέλη Ιανουαρίου, καταγράφεται πλέον και επισήμως πως οι ενέργειες λογιστών και δικηγόρων δεν συνάδουν με τα διεθνή πρότυπα. Και συγκεκριμένα, στη βάση του προγράμματος των πολιτογραφήσεων και με το πώς λειτούργησαν ως «introducers» ξένων πελατών. Αφήνει να εννοηθεί πως ενδεχομένως οι δύο επαγγελματικές ομάδες θα πρέπει να περάσουν κάτω από την «εποπτική ομπρέλα» ενός τρίτου και να μην είναι «αυτοεποπτευόμενοι». Μια «in-house» εποπτεία, που γίνεται από τις δύο επαγγελματικές ομάδες, δεν αρκεί. Την ίδια ώρα η επιτροπή δίνει τα εύσημα στις τράπεζες για τα μέτρα που πήραν για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. **Σελ. 4**

Υποχρεωτικές πλέον οι αποδείξεις και στη Γερμανία

Παρά τα κηρύγματα που αρέσκεται να κάνει στους εταίρους της στην Ευρωζώνη, η Γερμανία αντιμετωπίζει ανάλογα μεγάλο πρόβλημα φοροδιαφυγής. Παράνομα λογισμικά, εικονικά τιμολόγια και «πειραγμένες» ταμειακές μηχανές διευκολύνουν τη φοροδιαφυγή, που κάθε χρόνο κοστίζει στο γερμανικό δημόσιο πολλά δισεκατομμύρια ευρώ. Ετσι, καταφεύγει και η Γερμανία στη λύση των υποχρεωτικών αποδείξεων. Εφεξής θα είναι υποχρεωτική η έκδοση αποδείξεων στο λιανικό εμπόριο. Η νέα νομοθεσία προκαλεί αντιδράσεις, αφού συνεπάγεται τεράστιο κόστος για τις επιχειρήσεις. **Σελ. 10**

Στα ίδια τετραγωνικά και το 2020 οι υπεραγορές

Μικρό καλάθι για το 2020

Συνεχίστηκε το 2019 ο έντονος ανταγωνισμός των μεγάλων υπεραγορών με τις επεκτάσεις και τα συνεχή ανοίγματα. Ωστόσο, το ερώτημα που γεννάται είναι κατά πόσο η αγορά μπορεί να απορροφήσει την αύξηση των υπεραγορών. Επιχειρηματικοί κύκλοι εκφράζουν ανησυχίες, κάνουν λόγο για υπερβολή και τονίζουν ότι χρειάζεται προσοχή σε οποιαδήποτε νέα ανοίγματα. **Σελ. 8**

Δεν βρίσκουν επιστημονικό προσωπικό

Οι ελληνικές επιχειρήσεις

Τέσσερις στις δέκα ελληνικές επιχειρήσεις αναζητούν επιστήμονες για να προσλάβουν, αλλά δεν βρίσκουν. Σύμφωνα με έρευνα του ΣΕΒ, η βασική αιτία πίσω από αυτή την παράδοξη έλλειψη βρίσκεται το brain drain, που οδήγησε περισσότερους από 500.000 νέους με υψηλά προσόντα σε αναζήτηση εργασίας σε χώρες του εξωτερικού. **Σελ. 17**

Καλόγριες πιέζουν την Black Rock για κλιματική αλλαγή

Οι «Αδελφές του Ελέους», ένα fund που εκπροσωπεί 9.000 καλόγριες, ασκούν πιέσεις στη μεγαλύτερη παγκοσμίως εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, την Black Rock, που διαχειρίζεται πλούτο αξίας 7τρισ. δολαρίων. Ζητούμενο είναι να χρησιμοποιήσει ο επενδυτικός κολοσσός την επιρροή του στις επιχειρήσεις προκειμένου να τις πείσει να επισπεύσουν τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων. **Σελ. 9**

Το «Αφροδίτη» δοκιμάζει τις αντοχές με το Ισραήλ

Μπαίνει σφήνα η Τουρκία

Προβληματισμό προκαλεί η συνεχιζόμενη εκκρεμότητα στις διαβουλεύσεις Κύπρου – Ισραήλ, για συμφωνία επί των κοιτασμάτων Φυσικού Αερίου, αλλά και η αναζωπύρωση των σεναρίων για αγωγό από το Ισραήλ μέσω Τουρκίας. Η παραγωγή ΦΑ δεν πρόκειται να καταστεί όμηρος των ισραηλινών απαιτήσεων και θα προχωρήσει ακόμα και αν δεν υπάρξει συμφωνία των δυο πλευρών, τονίζει η Λευκωσία. **Σελ. 5**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ Σελ. 6

- **Σε διπλωματικά** οφέλη στοχεύουν οι προκλητικές κινήσεις της Αγκυρας.

ΑΡΘΡΟ *Του* **KALLUM PICKERING***

Ο χρόνος για το Brexit μετράει πλέον αντίστροφα

Οι Βρετανοί ψηφοφόροι έδωσαν τέλος σε τρία χρόνια κλιμακούμενης οικονομικής και πολιτικής αβεβαιότητας. Το εκλογικό αποτέλεσμα είναι το καλύτερο που έχει πετύχει το Συντηρητικό Κόμμα από το 1987 επί Μάργκαρετ Θάτσερ και θέτει de facto τέλος στη συζήτηση κατά πόσον θα έπρεπε ή όχι να αλλάξει άποψη η Βρετανία σχετικά με την αποχώρησή της από την Ε.Ε. Η Βρετανία φαίνεται έτοιμη να εγκαταλείψει επισήμως την Ενωση στις 31 Ιανουαρίου και η μεγάλη κοινοβουλευτική πλειοψηφία που διαθέτει ο πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον σημαίνει επίσης ότι είναι λιγότερο εκτεθειμένος σε σχέση με πριν στη σκληροπυρηνική ευρωσκεπτικιστική πτέρυγα του κόμματός του. Η εξέλιξη αυτή θα έπρεπε να καταστήσει λίγο πιο εύκολη τη διαπραγμάτευση μιας συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου με την Ε.Ε. Το γεγονός ότι το Εργατικό Κόμμα είχε το χειρότερο εκλογικό αποτέλεσμα από το 1935 δείχνει πως η Βρετανία απέρριψε εμφατικά το ακροαριστερό όραμα του Τζέρεμι Κόρμπιν για τη χώρα. Αν και η Βρετανία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές απειλές και αβεβαιότητα, που συνδέονται με τις επερχόμενες διαπραγματεύσεις με την Ε.Ε. για τη μελλοντική εταιρική σχέση τους, το εκλογικό αποτέλεσμα θα μπορούσε να είναι το πρώτο βήμα προς διαρκή οικονομική και πολιτική ανάκαμψη.

Το Brexit προχωράει, καθώς αυτές οι εκλογές ήταν η τελευταία ρεαλιστική ευκαιρία για αντιστροφή του. Αν και η συντεταγμένη έξοδος πιθανώς θα μειώσει τον ρυθμό δυνητικής ανάπτυξης από το 2,1% στο 1,7%, μπορεί επίσης να ενισχύσει την εμπιστοσύνη και τις δαπάνες τα επόμενα δύο χρόνια. Υπολογίζοντας ότι θα ληφθούν δημοσιονομικά μέτρα ενίσχυσης της οικονομίας, προβλέπουμε ρυθμό πραγματικής ανάπτυξης 1,8% το 2020, από 1,3% το 2019, και 2,1% το 2021. Φυσικά, έχουν σημασία και οι διεθνείς εξελίξεις. Αν κλιμακωθεί η ένταση στο εμπόριο μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας, είναι πιθανό να επιδεινωθεί η συνεχιζόμενη επιβράδυνση στο παγκόσμιο εμπόριο και στη μεταποίηση και να επεκταθεί στις υπηρεσίες και στην κατανάλωση. Στο μέτωπο της νομισματικής πολιτικής προβλέπουμε ότι ο πληθωρισμός θα αυξηθεί σταδιακά και θα υπερβεί τον στόχο 2% προς τα τέλη του 2020, με αποτέλεσμα η Τράπεζα της Αγγλίας να αυξάνει το βασικό επιτόκιο δανεισμού κατά 0,25% το τρίτο τρίμηνο του 2020.

Η συντεταγμένη αποχώρηση από την Ε.Ε. στις 31 Ιανουαρίου 2020 δεν θα δώσει τέλος στην αβεβαιότητα του Brexit. Αν Βρετανία και Ε.Ε. δεν υπογράψουν συμφωνία ελεύθερου εμπορίου προτού λήξει η μεταβατική περίοδος στο τέλος του 2020, θα μπορούσε να υπάρξει έξοδος χωρίς συμφωνία. Εκτός από τα βραχυπρόθεσμα προβλήματα, μια τέτοια εξέλιξη θα μπορούσε να μειώσει τον ρυθμό δυνητικής ανάπτυξης κάτω από το 1,5%. Ωστόσο, το γεγονός ότι ο Τζόνσον διαθέτει μεγάλη κοινοβουλευτική πλειοψηφία σημαίνει ότι θα του ήταν πιο εύκολο να ζητήσει από την Ε.Ε. παράταση της μεταβατικής περιόδου, αν απαιτηθεί κάτι τέτοιο.

* Ο κ. Kallum Pickering είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

NEO BMW X1.
€27.900* ΑΥΤΟΜΑΤΟ.
Sheer Driving Pleasure
BMW X1: μικτή κατανάλωση καυσίμου: 4.3 - 6.5 l/100 km, εκπομπές ρύπων CO_2 109 - 149 g/km.
* Στην τιμή συμπεριλαμβάνεται δωρεάν σέρβις για 5 χρόνια.
Δεν συμπεριλαμβάνονται τα τέλη εγγραφής και η άδεια κυκλοφορίας.
Ο εξοπλισμός του βασικού μοντέλου μπορεί να διαφέρει από αυτόν της φωτογραφίας.
CharPilakoutasgroup

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

«Oven- Ready Brexit» και Στερλίνα

Κέρδισε και ο Μπόρις συντρίβοντας όλους τους πολιτικούς του αντιπάλους βάζοντας ένα τέλος στις ελπίδες όλων όσοι πιστεύαμε πως αν γινόταν ένα νέο δημοψήφισμα θα επικρατούσε το Bremain ανατρέποντας το Brexit, που είχε βασιστεί (όπως έλεγαν οι Bremainers) σε ψεύτικες και κάλπικες εντυπώσεις. Η μεγαλύτερη νίκη των συντηρητικών από την εποχή της δεύτερης νίκης της Θάτσερ είναι γεγονός.

Είναι ξεκάθαρο πως οι Άγγλοι θέλουν την έξοδο από την ΕΕ και αυτό θα πρέπει να το σεβαστούμε όλοι. Ασχέτως αν μπορεί να λειτούργησαν και άλλοι λόγοι που ενίσχυσαν τον Μπόρις Τζόνσον – όπως για παράδειγμα το πόσο άχρηστος θεωρείται ο Κόρμπιν –η ουσία είναι πως απορρίπτοντας τον οποιονδήποτε άλλο, ο Μπόρις Τζόνσον επικράτησε πανηγυρικά και μαζί με αυτόν το μανιφέστο του πως θα εφαρμόσει την έτοιμη πρόταση του για

Από τη στιγμή που έχει εκλεγεί μια νέα κυβέρνηση με απόλυτη πλειοψηφία, ένα μεγάλο ρίσκο πολιτικής αβεβαιότητας και αστάθειας έφυγε από την εικόνα. Αυτό από μόνο του δημιουργεί θετικές προσδοκίες για την χώρα και η αγορά το αποτυπώνει άμεσα.

έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ την «oven-ready Brexit» πρότασή του όπως χαρακτηριστικά είπε.

Τα βάσανα όλων μας φυσικά είναι πίσω. Όσο oven- ready και να είναι το Brexit pie του Μπόρις, θα χρειαστεί αρκετός καιρός μέχρι όλα να θεωρηθούν τελειωμένα. Κατ' αρχήν υπάρχει ακόμη το θέμα αν το Brexit θα είναι άτακτο ή συμφωνημένο στις 31 Ιανουαρίου 2020, αλλά και να είναι συμφωνημένο ενδεχομένως να χρειαστεί τουλάχιστον ένας χρόνος μέχρι όλα να συμφωνηθούν. Απλά στο δεύτερο ενδεχόμενο, θα υπάρχουν μεταβατικές διατάξεις και σίγουρα μικρότερη αβεβαιότητα.

Όλοι τώρα κοιτάζουν τη Στερλίνα και πώς αυτή θα συμπεριφερθεί και εύχονται να κινηθεί προς την κατεύθυνση που ανάλογα επιθυμούν: να ακριβύνει έναντι του Ευρώ ή του Δολαρίου αν είναι εισαγωγέας ή να φθηνύνει έναντι αυτών των νομισμάτων αν είναι εξαγωγέας! Αυτό το market sentiment αλλά και κάποια economic fundamentals, όπως και το speculation είναιοι κύριες δυνάμεις που οδηγούν τις ισοτιμίες συναλλάγματος σε καθημερινή βάση.

Με το που βγήκε το αποτέλεσμα των εκλογών, η Στερλίνα κινήθηκε ανοδικά έναντι του Ευρώ και του Δολαρίου. Με άλλα λόγια η ζήτηση για Στερλίνες αυξήθηκε με αποτέλεσμα η ισοτιμία να πάει πάνω. Γιατί όμως συνέβη αυτό; Είναι φυσιολογικό πως από τη στιγμή που είχε εκλεγεί μια νέα κυβέρνηση με απόλυτη πλειοψηφία, ένα μεγάλο ρίσκο πολιτικής αβεβαιότητας και αστάθειας έφυγε από την εικόνα. Αυτό από μόνο του δημιουργεί θετικές προσδοκίες για την χώρα και η αγορά το αποτυπώνει άμεσα: λιγότερο πολιτικό ρίσκο, λιγότερη αστάθεια, μεγαλύτερη εμπιστοσύνη, θετική ψήφος.

Αυτό δεν σημαίνει πως θα συνεχίσει για πάντα. Αντίθετα στον κόσμο του συναλλάγματος κάτι τέτοιο έχει μνημόσυνο μετά από μερικά εικοσιτετράωρα. Μετά θα προσμετρήσουν νέα δεδομένα. Αυτή τη βδομάδα άρχισαν να βγαίνουν ανακοινώσεις δεικτών, όπως το Markit Manufacturing Purchasing Managers' Index (PMI) για τον μήνα Δεκέμβριο, ακολουθούμενο από το ILO Unemployment Rate και το Consumer Price Index μέχρι σήμερα, ενώ την Πέμπτη όλοι αναμένουν τι θα ανακοινώσει η Τράπεζα της Αγγλίας σε σχέση με τα επιτόκια. Όλα αυτά άρχισαν να σκιαγραφούν την σημερινή κλινική εικόνα της αγγλικής οικονομίας και οι αγορές θα αντιδράσουν ανάλογα. Και ας μην ξεχνάμε ότι παράλληλα οι αγορές βλέπουν και τα αντίστοιχα δεδομένα της Ευρωζώνης και συγκρίνουν.

Μετά το πρώτο μπουμ της Στερλίνας, ήδη άρχισε να παρατηρείται μια υποχώρησή της έναντι του Ευρώ. Ίσως αυτό να συνεχιστεί ενόσω κάθεται η σκόνη της νίκης του Μπόρις και ερχόμενοι πίσω στην πραγματικότητα, η οποία είναι αφενός το ότι η αγγλική οικονομία βρίσκεται σε ύφεση και αφετέρου το ότι έρχεται ακάθεκτο το Brexit. Οι χειρισμοί της αγγλικής κυβέρνησης τον επόμενο ενάμισι μήνα θα καθορίσει και την αντίδραση των αγορών που παρόλο ότι ήδη προεξόφλησαν σε κάποιο βαθμό το αποτέλεσμα, σίγουρα υπάρχει ακόμη μακρύς δρόμος. Στο κάτω - κάτω ας μην ξεχνάμε πως ακόμη η Σκωτία δεν είπε καν την πρώτη της λέξη…

Όσον αφορά εμάς, ενόσω η Στερλίνα είναι ακριβή έναντι του Ευρώ, μπορούμε να ευελπιστούμε ότι θα έχουμε αύξηση στις τουριστικές κρατήσεις από το Ηνωμένο Βασίλειο και αύξηση στις εξαγωγές του χαλουμιού προς τα εκεί. Δεν θα πω τίποτα προς το παρόν για ακίνητα…

MRICS, CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ

Το νομοσχέδιο Μενέντεζ-Ρούμπιο, το... bonus και η τεχνητή νοημοσύνη

Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Οσονούπω ψηφίζεται σε νόμο των ΗΠΑ το νομοσχέδιο των Μενέντεζ-Ρούμπιο. Μέχρι τις 20 Δεκεμβρίου, η διαδικασία θα έχει ολοκληρωθεί και θα δοθεί ως χριστουγεννιάτικο δώρο στην Κύπρο η άρση του εμπάργκο όπλων στην Κυπριακή Δημοκρατία. Μπόνους είναι η πρόνοια για την υποχρέωση του ΥΠΕΞ των ΗΠΑ να καταγράψει τα περιστατικά παραβίασης του εναέριου χώρου του κυρίαρχου εδάφους της Ελλάδας από τους γείτονές της» και μάλιστα από την 1/1/2017.
Ως εδώ όλα καλά...

Το άλλο ζητούμενο από τον ΥΠΕΞ των Η-ΠΑ, όπως προβάλλει μέσα από το νομοσχέδιο, είναι η κατάθεση έκθεσης για την «κακοήθη συμπεριφορά της Ρωσικής Ομοσπονδίας στην Κύπρο, την Ελλάδα και το Ισραήλ», επίσης από την 1//1/2017. Αν ρίξει κάποιος μια ματιά στα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει η έκθεση, μπορεί να προβλέψει ότι θα γίνει... best seller την Κύπρο και ειδικά στην Εζεκία Παπαϊωάννου.

Μεταξύ άλλων, θα πρέπει να καταγραφούν οι στόχοι της Ρωσίας στην Ανατολική Μεσόγειο για την ασφάλεια, την πολιτική και την ενέργεια, κατάλογος με ρωσικής ιδιοκτησίας μέσων μαζικής ενημέρωσης στις προαναφερόμενες χώρες με στοιχεία για τα μέσα ενημέρωσης και τη τηλεθέασή τους, τηη πιθανή διενέργεια κυβερνοεπιθέσεων από τη Ρωσία για να επηρεάσει εκλογές στις χώρες αυτές και εκστρατείες σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλλά και το πολύ επίκαιρο: προσπάθεια της ρωσικής κυβέρνησης να εκφοβίσουν και να επηρεάσουν την απόφαση του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου να παραχωρήσει αυτοκεφαλία στην Ορθόδοξη Ουκρανική Εκκλησία.

Μια άλλη έκθεση που θα απαιτείται από τον ΥΠΕΞ των ΗΠΑ θα αφορά την αξιολόγηση των προσπαθειών για προστασία των υποδομών ενεργειακής εξερεύνησης στην περιοχή, συμπεριλαμβανομένων και των εταιρειών των ΗΠΑ αλλά και αξιολόγηση της ικανότητας της Κύπρου να φιλοξενήσει ένα Κέντρο Ενεργειακής Κρίσης στην περιοχή, το οποίο θα μπορούσε να παράσχει διευκολύνσεις ως βάση για την υποστήριξη προσπαθειών αναζήτησης και διάσωσης σε περίπτωση ατυχήματος. Κάτι που ίσως ανοίγει προοπτικές...

Επιπλέον, ζητείται και η αξιολόγηση του χρονοδιαγράμματος για την παράδοση φυσικού αερίου στην περιοχή και αξιολόγηση των τελικών χωρών προορισμού για την παροχή φυσικού αερίου στην περιοχή.

Λέτε εκτός από τον Άντρο αυτή τη φορά να αντιδράσει και ο Τόμυς;

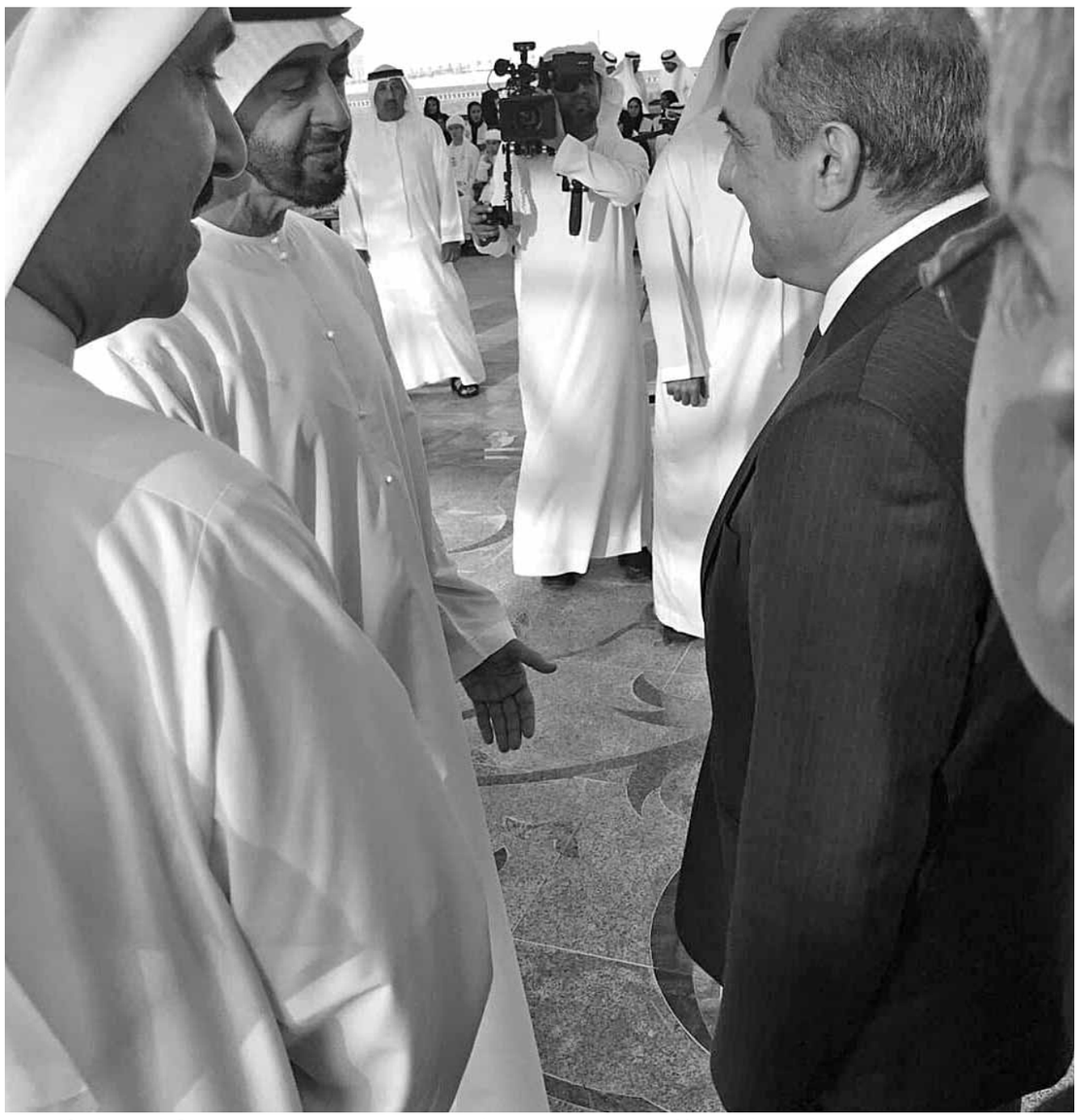

«Δηλαδή, κύριε Πρόεδρε, με την τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να μην έρχεστε εσείς αλλά το ολόγραμμά σας;»

Η κυρία Γιαννούλλα, η οποία ως γνωστόν ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμη περισσότερα, μου έλεγε ότι η ανακοίνωση για το νομοσχέδιο είναι ήδη έτοιμη. «Δεν λέει άγνωστα πράγματα και κατηγορεί τις ΗΠΑ ότι με το νομοσχέδιο προσπαθούν να διασαλεύσουν τις σχέσεις Κύπρου-Ρωσίας», μου είπε.

Σε ποιο κόμμα δεν βγαίνουν με τίποτα τα μαθηματικά για τις βουλευτικές εκλογές και όλοι φοβούνται παταγώδη αποτυχία; Αληθεύει ότι σε πρόσφατη σύσκεψη ακούστηκαν πολύ θλιβερά νούμερα και βυθίστηκαν όλοι στη θλίψη; Και ότι κάποιος εισηγήθηκε να μην παραγγείλουν ξανά νέα δημοσκόπηση μέχρι την Άνοιξη, να προλάβουν να φτιάξουν και λίγο τα κέφια;

Οδικό χάρτη με τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα προτείνει ο Συλλούρης μετά την επίσκεψη που είχε και τη συνάντησή του με τον αρμόδιο Υφυπουργό για θέματα Τεχνητής Νοημοσύνης. Όπως σχολίασε πρόσφατα βουλευτής: «Ο Συλλούρης θα κάνει όλα όσα δεν έκαναν όλοι μαζί οι προέδροι της Βουλής. Και μάλιστα στο λίγο διάστημα που του απομένει πριν λήξει η θητεία του. Πόσους άλλους προορισμούς έχει άραγε μαρκάρει στον χάρτη του;».

Πάντως, το θέμα της τεχνητής νοημοσύνης φαίνεται να τον απασχολεί πολύ, μανία του έχει γίνει. Άντε με το καλό να τον δούμε να πετάγεται μέχρι το MIT ή και στο αρχηγείο της Apple να τους προτείνει υπογραφή μνημονίων. Αν και είναι κομματάκι πιο δύσκολο να πάει εκεί απ' ότι στις χώρες που «όργωσε» τελευταία...

ΚΟΥΙΖ: Ποιο κόμμα ανησυχεί πολύ η εξέλιξη της ΔΗ.ΠΑ του Μάριου Καρογιάν; Ειδικά για την προσέλκυση ψηφοφόρων από τη δική του δεξαμενή; Όχι, δεν εννοώ το ΔΗΚΟ...

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Αποκαλύπτοντας θεατρικά έργα με τη δράση Test Write

Η ΣΕΖΟΝ Γυναίκες 2019-2021 εγκαινιάζει μια σειρά από εκδηλώσεις αφιερωμένες στη θεατρική γραφή, που θα συνεχίζονται κατά τη διάρκεια της χρονιάς. Το Test Write είναι μια βραδιά κατά τη διάρκεια της οποίας θα παρουσιάζονται καινούργια κείμενα για πρώτη φορά, ανώνυμα, παίρνοντας ζωντανή ανατροφοδότηση από τους θεατές, στη χαλαρή ατμόσφαιρα ενός μπαρ. Μια δοκιμασία για τους συγγραφείς, με την ασφάλεια της ανωνυμίας. Μια δοκιμή για τα έργα, με το κοινό στο κέντρο της διαδικασίας. Πώς γίνεται: Σε μια ομάδα συγγραφέων δόθηκε περιορισμένο χρονικό διάστημα για να γράψουν ένα σύντομο θεατρικό κείμενο διάρκειας 3 μέχρι 5 λεπτών, και μια συγκεκριμένη οδηγία. Μια ομάδα από ηθοποιούς και σκηνοθέτες παρουσιάζουν τα κείμενα σε μία χαλαρή ατμόσφαιρα. Μέσα από τις άμεσες αντιδράσεις του κοινού, μαθαίνουμε αν πέτυχαν τον στόχο τους και τι αγγίζει πραγματικά τον θεατή. Τα ονόματα των συγγραφέων παραμένουν μυστικά! Ανοιχτό σε όσους αγαπούν το θέατρο, τα καινούργια έργα και το ζωντανό feedback!

• **Το πρώτο** Test Write θα πραγματοποιηθεί στις 19 Δεκεμβρίου στις 21:00 στο Romylos Pub (Ζήνας Κάνθερ 2-4, Λευκωσία). Είσοδος δωρεάν. Περισσότερες πληροφορίες: Facebook ΣΕΖΟΝ Γυναίκες 2019-2021 και στα τηλέφωνα 96500767/99602428.

Εκθεση ζωγραφικής Κώστα Καυκαρίδη «Αριστοφανικά»

Η Αίθουσα Τέχνης Αμοργός φιλοξενεί τον γνωστό σκηνογράφο ενδυματολόγο Κώστα Καυκαρίδη σ' ένα εικαστικό ταξίδι μέσα από το θέατρο, το θέατρο του Αριστοφάνη, με τίτλο «Αριστοφανικά». Πρωταγωνιστές του οι ήρωες του Αριστοφάνη, μέσα από τα έργα του - σκηνικά και κοστούμια - που δημιούργησε στον ΘΟΚ, στο Σατιρικό, στο τ/κυπριακό Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, στην Ακαδημία Καλών Τεχνών Σόφιας, σε εικονογραφήσεις βιβλίων. Τα σχέδια για τα κοστούμια και οι μακέτες των σκηνικών του είναι η πηγή έμπνευσης του καλλιτέχνη. Με πολύ χιούμορ, σαν τα κόμικς, παίρνει σκηνές από τις παραστάσεις του Αριστοφάνη και τις πλάθει με το δικό του χαρακτηριστικό στιλ, τους δίνει ζωή με σάτιρα και ερωτισμό. Σατιρίζει τον πόλεμο, υπερασπίζεται τις γυναίκες που είναι ενάντια στον πόλεμο και σκαρφίζονται διάφορα κόλπα και τσαχπινιές για να αποτρέψουν τους συζύγους, εραστές, φίλους να συνεχίσουν τον πόλεμο… Με τη Λυσιστράτη, τη Μυρρίνη, τον Κινησία, τον Δικαιόπολι, τις Γουρουνίτσες, τον Τρυγαίο και την Ειρήνη, τον Πεισθέταιρο και τα Πουλιά του, τον Στρεψιάδη και τις Νεφέλες και πολλούς άλλους στους 50 πίνακες (λάδι σε καμβά), μικρού και μεσαίου μεγέθους.

• **Αίθουσα** Τέχνης Αμοργός, Μ. Δράκου 3, Αγλαντζιά
Παρουσίαση έργων 18 -19 Δεκεμβρίου 2019, Εγκαίνια Έκθεσης: Παρασκευή 20 Δεκεμβρίου 2019, στις 7:30 μ.μ. Διάρκεια έκθεσης από 20 Δεκεμβρίου 2019 έως 4 Ιανουαρίου 2020. Ώρες λειτουργίας: 17.00 – 21.00 καθημερινά εκτός Κυριακής. Πρωϊνά:10.30 – 1.00 μετά από τηλεφώνημα - 22 333988 – 99247476 – 99639821.

Η Αλίκη στη Χώρα των Τεράτων

Η Θεατρική ομάδα Point To Contemporary Theater και το θέατρο WhereHaus 612 παρουσιάζουν το έργο «Exit» ή «Η Αλίκη στη Χώρα των Τεράτων» της Ευαγγελίας Ονουφρίου. Το έργο πραγματεύεται την αναζήτηση του ανθρώπου να ανακαλύψει την ταυτότητά του και να ψηλαφίσει τα όρια της ελευθερίας του, οδηγούμενος σε διλήμματα που τον οδηγούν σε αδιέξοδα και ψυχώσεις. Πρόκειται για ένα θεατρικό έργο φορμαλιστικό, από μέσα προς τα έξω. Οι αναφορές από το έργο του Λούις Κάρολ «Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων» λειτουργούν αλληγορικά και οι συσχετισμοί με το έργο κουβαλούν μια παραμορφωμένη εικόνα του παραμυθιού που αντικατοπτρίζει το μυαλό μιας πραγματικής Αλίκης με μανιοκατάθλιψη. Το έργο είναι θέατρο χώρου. Ξεκινά από το ταμείο του θεάτρου. Το κοινό ακολουθεί μια πορεία στον χώρο γεμάτη συμβολισμούς. Οι ειδικά διαμορφωμένοι χώροι, με installation και εγκατάσταση έργων της Σιμόνης Συμεωνίδου, σκοπό έχουν να ταξιδέψει ο θεατής με την Αλίκη μέσα στην παράλογη χώρα του μυαλού της. Η Σιμόνη Συμεωνίδου, παρουσιάζει σκιαγάλματα εστιάζοντας τις ιδέες της γύρω από τον άνθρωπο ως οντότητα και τη σκιά του ως την υπόστασή του. Μέσα από υπαρξιακούς προβληματισμούς και εξερεύνηση συναισθημάτων, ανθρωπίνων σχέσεων και εσωτερικής αναζήτησης, η εικαστικός δεν θέτει ερωτήματα, ούτε εισηγείται απαντήσεις, αλλά μοιράζεται με όλους τη διαπίστωση πόσο όμοιοι και ανόμοιοι είμαστε.

Την Κυριακή 22 Δεκεμβρίου 2019, μετά την παράσταση, θα ακολουθήσει εισήγηση και συζήτηση από τον κ. Άθω Ερωτοκρίτου, κλινικό ψυχολόγο, δραματοθεραπευτή, επίτιμο καθηγητή Ψυχοθεραπείας, Επιστημονικό Σύμβουλο της παράστασης, με θέμα «Η Αλίκη στη Χώρα των Τεράτων και η Αλίκη μέσα μας – Ψυχολογική, Ψυχοδυναμική, Συμβολική αντίκριση του έργου, μέσα από τη διαθεματική προσέγγισή του. Μετά το πέρας των εισηγήσεων, θα δοθούν βεβαιώσεις συμμετοχής που αντιστοιχούν σε 3 ώρες «διά βίου μάθησης». Συντελεστές: Σκηνοθεσία Ευαγγελία Ονουφρίου. Παίζουν οι Ελεονώρα Βασιλείου, Έλενα Δημητρίου, Νικόλας Δημητρίου, Γεώργιος Ιωσήφ, Λήδα Καραγιάννη, Εύα Μιλτιάδου, Ευαγγελία Ονουφρίου, Λοΐζος Παπαγεωργίου.

• **Παραστάσεις:** Παρασκευή, 20 Δεκεμβρίου, Σάββατο, 21 Δεκεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Κυριακή, 22 Δεκεμβρίου, 6:30 μ.μ. Δευτέρα, 23 Δεκεμβρίου, 8:30 μ.μ. Παρασκευή, 3 Ιανουαρίου, 8:30 μ.μ. και Σάββατο, 4 Ιανουαρίου, 8:30 μ.μ.
Θέατρο WhereHaus 612, Μιχαήλ Κουσουλίδη 5, Βιομ. Παλλουριώτισσας, Λευκωσία. Επικοινωνία: 99 122 552/ 99 588 103.
Κράτηση απαραίτητη λόγω περιορισμένων θέσεων στα τηλέφωνα: 99 122 552, 99 588 103.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»
Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθυντής: Ανδρεας Παρασχος
Υπεύθυνος Ύλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: **Αλεξης Παπαχελας** ▪ Διεύθυνση συντάξεως: **Κωστης Φαφουτης - Νωτης Παπαδοπουλος**

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

ΓΙΑ ΕΜΑΣ,
Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΑΣ
είναι θέμα προσωπικό

Ogilvy

Για εμάς στην Ελληνική Τράπεζα
κάθε σχέση είναι μοναδική,
κάθε άνθρωπος ξεχωριστός,
κάθε προσωπικότητα ιδιαίτερη,
και κάθε ανάγκη διαφορετική.

Γι' αυτό δημιουργήσαμε για εσάς,
τις νέες κάρτες Mastercard
Business Debit και Credit.

Πρώτη φορά μια εταιρική κάρτα
business έχει τόσο προσωπικό
χαρακτήρα.

www.hellenicbank.com

mastercard

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ζητούν εποπτεία για λογιστές και δικηγόρους

Τι αναφέρει το «draft» της Moneyval
Η επιτροπή δίνει τα εύσημα σε τράπεζες

Σημειώνεται ότι η Moneyval είχε διενεργήσει ξανά στο παρελθόν τέσσερις ελέγχους. Συγκεκριμένα οι αξιολογήσεις της Επιτροπής δημοσιεύθηκαν το 1998, το 2002, το 2006 και το 2011.

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

«Γλυκόπικρη» ήταν η γεύση που άφησε στην επιτροπή εμπειρογνωμόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης (Moneyval) τον περασμένο Μάιο η Κύπρος. Όταν αποχώρησε από το νησί το Μάιο το κλιμάκιο της Moneyval, έμεινε ευχαριστημένο από την πρόοδο που έχουν επιδείξει οι τράπεζες, αλλά δεν έμεινε ευχαριστημένο από δικηγόρους και λογιστές. Όπως είναι εις θέση να γνωρίζει η «Κ», στο προσχέδιο (draft) της έκθεσης της Moneyval - που έχει ήδη συγγραφεί, ενώ η τελική έκθεση θα παρουσιαστεί μετά τα τέλη Ιανουαρίου - καταγράφεται πλέον και επισήμως πως οι ενέργειες λογιστών και δικηγόρων δεν συνάδουν με τα διεθνή πρότυπα. Και συγκεκριμένα, στη βάση του προγράμματος των πολιτογραφήσεων ξένων επενδυτών και με το πώς λειτούργησαν ως «introducers» ξένων πελατών.

Την ίδια ώρα, ενώ είναι άκρως επικριτικοί με τον τρόπο που οι δύο επαγγελματικές ομάδες χρησιμοποίησαν ή χρησιμοποιούν το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων, στο «draft» υπάρχει ένα «εγκώμιο» προς τις τράπεζες που, όπως χαρακτηριστικά είπώθηκε από πηγές, «θα μπορούν να το χρησιμοποιούν και να το παρουσιάζουν προς τα έξω για πολλά χρόνια». Όλα τα παραπάνω όμως είναι απλώς μία επιβεβαίωση των όσων άφησε το κλιμάκιο να αιωρούνται κατά την έξοδό του από το νησί. Άλλη πτυχή έχει σημασία. Ενώ η Moneyval είναι ένα όργανο παρακολούθησης του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο οποίο έχει ανατεθεί η αξιολόγηση της συμμόρφωσης ενός κράτους με τα κύρια διεθνή πρότυπα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής τους, διατυπώνει μόνο συστάσεις προς τις εθνικές αρχές σχετικά με τις απαραίτητες βελτιώσεις των συστημάτων τους και δεν επιβάλλει. Μέσα στις συστάσεις, λοιπόν, αφήνει να εννοηθεί πως ενδεχομένως οι επαγγελματικές ομάδες των δικηγόρων και των λογιστών θα πρέπει να περάσουν κάτω από την «εποπτική ομπρέλα» ενός τρίτου και να μην είναι «αυτοεποπτευόμενοι». Όπως δηλαδή, έχει γίνει με τις τράπεζες, που έχουν εποπτεία. Στην ουσία αυτό αντιπαραβάλλεται στην έκθεση. Πως οι τράπεζες έχουν προχωρήσει σε μεγάλα βήματα λόγω κυρίως ενός επόπτη στα τελευταία χρόνια, ενώ μια «in-house» εποπτεία που γίνεται από τις άλλες δύο επαγγελματικές ομάδες, δεν αρκεί. Το 2013 εξάλλου, η Moneyval είχε «τραβήξει το αυτί» των τραπεζών. Είχε επικεντρωθεί σε τρία χαρακτηριστικά των κυπριακών τραπεζών, τα οποία είχαν σχέση με τις διεθνείς τραπεζικές εργασίες. Όπως είχε ανακοινωθεί τότε, ήταν η απόκτηση πελατών μέσω διαμεσολαβητών, οι επιχειρηματικές τους δομές, αλλά και η χρήση αντιπροσώπων. Ενδιαφέρον θα έχει λοιπόν, να προσδιοριστεί σε ποιο πλαίσιο θα μπορεί να γίνει η εποπτεία δικηγόρων και λογιστών.

Σημειώνεται ότι η Moneyval είχε διενεργήσει ξανά στο παρελθόν τέσσερις ελέγχους. Συγκεκριμένα οι αξιολογήσεις της Επιτροπής δημοσιεύθηκαν το 1998, το 2002, το 2006 και το 2011. Υπήρξε δε και μία ενδιάμεση, στο πλαίσιο της εκκίνησης του προγράμματος προσαρμογής (μνημονίου) το 2013. Η Κύπρος είναι μέλος της Επιτροπής Moneyval του Συμβουλίου της Ευρώπης που ασχολείται με την Αξιολόγηση των μέτρων που λαμβάνονται κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, από της ίδρυσης της το 1997. Η Επιτροπή κάνει συστάσεις προς τις χώρες που αξιολογούνται, με σκοπό να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των μέτρων που λαμβάνονται για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Στο «draft» υπάρχει ένα «εγκώμιο» προς τις τράπεζες που, όπως χαρακτηριστικά είπώθηκε από πηγές, «θα μπορούν να το χρησιμοποιούν και να το παρουσιάζουν προς τα έξω για πολλά χρόνια».

Το καλύτερο δυνατό

Πηγές τόνισαν στην «Κ» πως αν και οι τράπεζες συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν προβλήματα, έχει γίνει μεγάλη πρόοδος από τις πρακτικές που ακολουθούνταν πριν από το 2013. Όπως είπαν, διέθεσαν χρήμα και ανθρώπινο δυναμικό και σε συνδυασμό με την υιοθέτηση των οδηγιών αναφορικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, προόδευσαν. Βοήθησε δε το εποπτικό πλαίσιο στο οποίο βρίσκεται εντός ο τραπεζικός τομέας της Κύπρου και στο πως βρίσκεται εντός του εποπτικού και κανονιστικού πλαισίου που υπάρχει. Από το 2013 οι τράπεζες της Κύπρου έχουν προχωρήσει σε κλείσιμο 50 χιλιάδων ύποπτων λογαριασμών, έχουν απορρίψει πάρα πολλά νέα ανοίγματα και φαίνεται πως απέχουν παρασάγγας από το «business» των διαβατηρίων, για το οποίο έχει ασκηθεί πολλή κριτική στη χώρα, αποκαλύφθηκαν πολλές αδυναμίες και ανάγκασαν την Κυβέρνηση προσφάτως να προχωρήσει σε υιοθέτηση νέων οδηγιών.

Προς νέα Pillsbury;

Την ίδια ώρα, η Κύπρος βρίσκεται σε μία συντονισμένη προσπάθεια για την ανάδειξη του ονόματός της και της προόδου που έχει κάνει σε θέματα ξεπλύματος μαύρου χρήματος. Το 2016 - 2017 η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, μαζί με τα πιστωτικά ιδρύματα και το Υπουργείο Οικονομικών, συνομολόγησαν συμφωνία με τον αμερικανικό νομικό οίκο Pillsbury Winthrop, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες προσπάθειες για την αποκατάσταση του ονόματος της χώρας. Η συμφωνία με τον νομικό οίκο τελειώνει αυτή την περίοδο και αναμένεται είτε να ανανεωθεί το συμβόλαιο, είτε να εξεύρουν οι παραπάνω νέο οίκο ο οποίος κάνει «lobbying» για την Κύπρο. Πλέον, στόχος δεν είναι μόνο να πεισθούν οι Αμερικάνοι για την πρόοδο της Κύπρου. Η Κύπρος, κατά τον τελευταίο και όχι μόνο χρόνο, έχει λάβει πολλάκις τα εύσημα από τους Αμερικανούς. Στόχος, είναι και η Ευρώπη. Γι' αυτό, δεν είναι σίγουρο εάν θα ανανεωθεί η σύμβαση με τον αμερικανικό νομικό οίκο Pillsbury Winthrop, ο οποίος έχει ισχυρή παρουσία στην Αμερική και προσφέρει συμβουλευτικές υπηρεσίες, και να προτιμηθεί άλλος που έχει ισχυρή παρουσία και στην Ευρώπη.

Ταυτόχρονα, ενώ το μήλον της έριδος για τις κακές αξιολογήσεις αναφορικά με τη δράση συγκεκριμένων επαγγελματικών ομάδων είναι το πρόγραμμα των διαβατηρίων, ακόμα η τριμελής επιτροπή δεν έχει λάβει δράση.

Όταν αποκαλύφθηκαν από ξένα και εγχώρια ΜΜΕ οι αδυναμίες – σκάνδαλα για πολιτογραφηθέντες που δεν έπρεπε να έχουν λάβει διαβατήρια και που η Κυβέρνηση αναγκάστηκε να ανακοινώσει πως θα κινήσει διαδικασίες για να τα λάβει πίσω, ανακοινώθηκε και μια σειρά από ελέγχους που θα προχωρούσε τριμελής επιτροπή σε όλους όσους έχουν λάβει κυπριακό διαβατήριο. Η τριμελής επιτροπή, της οποίας ηγείται η Πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου Δήμητρα Καλογήρου, ακόμα δεν έχει αρχίσει τους ελέγχους. Το δεύτερο μέλος της επιτροπής είναι ο βοηθός γενικός λογιστής της Δημοκρατίας Ανδρέας Ζαχαριάδης και το τρίτο, είναι η εκπρόσωπος της νομικής υπηρεσίας Έλλη Φλορέντζου. Ακόμα δεν έχει σταλεί ο «σκοπός» με τον οποίο θα λειτουργεί αυτή η τριμελής επιτροπή.

Καλλυντικά από Ελλάδα αγοράζουν οι Κύπριοι

Στο 1,15% των εισαγωγών αρώματα, αντηλιακά και κραγιόν, ξεπερνούν τα 100 εκατομμύρια ευρώ για το 2018

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οι εξαγωγές καλλυντικών καταλαμβάνουν ένα μικρό μερίδιο στις συνολικές εξαγωγές της Κύπρου, το οποίο, μάλιστα, συνεχώς συρρικνώνεται, λόγω της αύξησης του συνόλου των κυπριακών εξαγωγών.

Η ανοδική πορεία στις εισαγωγές αιθέριων ελαίων που καταγράφηκε τους τελευταίους μήνες, εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της αύξησης των εισαγωγών καλλυντικών στην κυπριακή αγορά. Μάλιστα, σύμφωνα με την τελευταία έρευνα του γραφείου οικονομικών και εμπορικών υποθέσεων της ελληνικής πρεσβείας, από το 1995 και εντεύθεν καταγράφεται θεαματική αύξηση. Δηλαδή από 29,7 εκατομμύρια ευρώ το 1995, έφτασαν στα 105,8 εκατομμύρια ευρώ το 2018. Πιο έντονη ήταν η αύξηση την τετραετία 2013-2017 ενώ φαίνεται ότι υπάρχουν ιδιαίτερα ευνοϊκές προοπτικές για τους ενδιαφερόμενους εξαγωγείς. Μεγαλύτερη ζήτηση στην κυπριακή αγορά καλλυντικών έχουν τα αντηλιακά προϊόντα, τα οποία το 2017 απορρόφησαν το 38% των συνολικών εισαγωγών καλλυντικών. Καταγράφεται ωστόσο μια ελαφριά μείωση της τάξης του 3% στις εισαγωγές του 2018 σε σύγκριση με το 2017. Αυτό ωστόσο θεωρείται ως αναμενόμενη συνέπεια και εξέλιξη μιας συνεχούς αύξησης των προηγούμενων ετών. Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, οι εισαγωγές καλλυντικών στην κυπριακή αγορά το 2018 ανήλθαν σε €105,8 εκ., καταλαμβάνοντας μερίδιο της τάξης του 1,15% επί του συνόλου των εισαγωγών (το οποίο ήταν €9,2 δισ.).Το συγκεκριμένο μερίδιο παρουσίασε ελαφρά μείωση, συγκριτικά με το 2017, οπότε ανήλθε σε 1,35%.

Από Ελλάδα

Οι βασικές χώρες υποδοχής των κυπριακών εξαγωγών καλλυντικών για το 2018 ήταν, σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, η Ελλάδα, η Ρουμανία, η Ελβετία, η Ολλανδία, οι ΗΠΑ, το Ομάν και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Μάλιστα, το 2018, η Ελλάδα απορρόφησε ποσοστό 31% των κυπριακών εξαγωγών καλλυντικών, δηλαδή 2,99 εκ. ευρώ, επί συνόλου 9,57 εκατ.ευρώ.

Από το 2004 και μετά η Ελλάδα βρίσκεται σταθερά στην πρώτη θέση μεταξύ των εξαγωγέων καλλυντικών στην Κύπρο, υπερβαίνοντας ανταγωνιστές όπως η Γαλλία και η Γερμανία. Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2018, η Ελλάδα είναι ο κυριότερος προμηθευτής της κυπριακής αγοράς στις περισ-σότερες κατηγορίες καλλυντικών, και συγκεκριμένα: αιθέρια έλαια, είδη μακιγιάζ, μανικιούρ – πεντικιούρ, πούδρες, αντηλιακά, σαμπουάν, λακ, οδοντόκρεμες, στοματικά διαλύματα, ξυριστικά, προϊόντα μπάνιου, αποσμητικά, σαπούνια, κρεμοσάπουνα. Ειδικά στις λακ μαλλιών, η Ελλάδα μέχρι και το 2017 δεν συγκαταλεγόταν μεταξύ των προμηθευτών της κυπριακής αγοράς, ωστόσο το 2018 ξεπέρασε τους ανταγωνιστές της και κατέλαβε το μεγαλύτερο μερίδιο στις κυπριακές εισαγωγές. Οι μόνες κατηγορίες όπου η Ελλάδα δεν κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο των κυπριακών εισαγωγών είναι τα αρώματα/κολόνιες, μόνιμο φορμάρισμα μαλλιών και οδοντικά νήματα. Στις κατηγορίες αυτές, οι προμηθευτές που ξεπερνούν την Ελλάδα σε αξία εξαγωγών είναι η Γαλλία, η Γερμανία, η Ισπανία, το Ην. Βασίλειο, ο Λίβανος, το Βέλγιο και η Ελβετία. Αξίζει να σημειωθεί ότι μεγάλο μέρος των ελληνικών εξαγωγών στην Κύπρο αφορά επανεξαγωγές προϊόντων από ξένους οίκους.

Σημειώνεται επίσης ότι η πρωτιά της Ελλάδας στα προϊόντα μακιγιάζ για χείλη και μάτια έχει καταγράψει σημαντική μείωση σε σχέση με το 2017, ενώ αύξηση καταγράφει το μερίδιο των ΗΠΑ, των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Γερμανίας και της Ιταλίας. Σημειώνεται ότι στην αύξηση του ιταλικού μεριδίου έχει συμβάλει η πρόσφατη είσοδος στην κυπριακή αγορά ιταλικών brands όπως το Diego Dalla Palma, το οποίο διατίθεται στις μεγάλες αλυσίδες καλλυντικών.

Χαμηλά οι εξαγωγές

Οι εξαγωγές καλλυντικών καταλαμβάνουν ένα μικρό μερίδιο στις συνολικές εξαγωγές της χώρας, το οποίο, μάλιστα, συνεχώς συρρικνώνεται, λόγω της αύξησης του συνόλου των κυπριακών εξαγωγών. Συγκεκριμένα, το 2018, οικυπριακές εξαγωγές καλλυντικών ανήλθαν σε μόλις 0,22% επί του συνόλου των εξαγωγών, αγγίζοντας τα €9,57 εκ. σε σύνολο εξαγωγών της τάξης των 4,31 δισ. ευρώ. Μάλιστα, το εν λόγω ποσοστό παρουσιάζεται μειωμένο, σε σχέση με το 2017, οπότε καταλάμβανε 0,36% του συνόλου, με εξαγωγές καλλυντικών αξίας €10,33 εκ., σε σύνολο εξαγωγών €2,96 δισ. Αντίστοιχα, το 2016, το συγκεκριμένο ποσοστό ανερχόταν σε 0,38%. Επίσης, οι κυπριακές εξαγωγές καλλυντικών το έτος 2018 αποτελούνταν κατά 32% από εγχώρια παραχθέντα προϊόντα (3,1 εκ. ευρώ) και κατά 68% από επανεξαγωγές (6,5 εκατομμύρια ευρώ).Οι κυπριακές εξαγωγές καλλυντικών κινούνται καθοδικά, από το 2015 και ύστερα. Το 2018, ανήλθαν σε 9,57 εκ. ευρώ, καταγράφοντας μείωση της τάξης του -7,9% σε σχέση με το 2017 και -13,5% σε σχέση με το 2016. Σε ό,τι αφορά τα εγχώρια παραχθέντα καλλυντικά, την τελευταία τετραετία οι εξαγωγές τους κυμάνθηκαν κατά μέσο όρο σε 3,13 εκατ. ευρώ ετησίως,

Το 2018, οι κυπριακές εξαγωγές καλλυντικών ανήλθαν σε μόλις 0,22% επί του συνόλου των εξαγωγών, αγγίζοντας τα €9,57 εκ. σε σύνολο εξαγωγών της τάξης των €4,31 δισ.

Γαλλική κολόνια

Φανατικά Γαλλία επιλέγουν οι Κύπριοι για αρώματα και κολόνιες. Οι εισαγωγές σε αρώματα και κολόνιες προέρχονται από την γαλλική αγορά με ποσοστό 36%, ενώ ακολουθεί η Γερμανία με 16% και η Ισπανία με 14%. Αξίζει να σημειωθεί ότι η αγορά της Ισπανίας ως χώρα προμηθευτής αρωμάτων προστέθηκε στον πίνακα μόλις το 2017. Εκείνη την χρονιά η Ελλάδα ήταν δεύτερος κατά σειρά προμηθευτής μετά την Γαλλία, ενώ φέτος περιορίζεται στην 4η θέση με 13%. Οι εξαγωγές ελληνικών καλλυντικών στην κυπριακή αγορά παρουσιάζουν σταθερά ανοδική πορεία, με εξαίρεση την περίοδο της κρίσης. Το 2000, η Ελλάδα εξήγαγε 6,85 εκ. ευρώ καλλυντικά στην Κύπρο (κωδ. 33), ποσό το οποίο εκτοξεύτηκε στα 36,674 εκ. το 2017 και στα 38,853 εκατομμύρια ευρώ το 2018. Η αύξηση των ελληνικών εξαγωγών καλλυντικών στην Κύπρο την τελευταία διετία (από το 2017 στο 2018) ήταν της τάξης του 6%. Η αντίστοιχη αύξηση κατά την τελευταία δεκαετία άγγιξε το 467%. Το 2017, τα καλλυντικά καταλάμβαναν ποσοστό 2,36% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών στην κυπριακή αγορά, οι οποίες ανήλθαν σε 1,551 δισ. ευρώ. Το 2018, το αντίστοιχο ποσοστό αυξήθηκε σε 2,39%.

Από την άλλη, οι εισαγωγές προϊόντων στην ελληνική αγορά από την Κύπρο κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα, καθώς το 2017 άγγιξαν τα 2,85 εκατ. ευρώ και το 2018 τα 2,99 εκ. (+4,9%). Ωστόσο, από το 2014 και ύστερα, παρουσιάζουν σταθερά αυξητική πορεία. Ιδιαίτερη χρονιά ήταν το 2015, καθώς ξεπέρασαν για πρώτη φορά το όριο των 2 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 78,8%, συγκριτικά με το 2014.

Σύμφωνα με την έρευνα τα επώνυμα καλλυντικά στην Κύπρο, αυτά δηλαδή που δεν βρίσκονται στην ευρεία κατανάλωση, πωλούνται σε ποσοστό 60 – 70 % στις μεγάλες αλυσίδες ομορφιάς και στα μονοθεματικά (monobrand) καταστήματα, και σε ποσοστό 30-40% στα φαρμακεία. Ως σημαντικότερες αλυσίδες καταστημάτων πώλησης επώνυμων καλλυντικών καταγράφονται οι Beauty Line, η Debenhams, η Glow Beauty shop, η GOSH, η Holland & Barret, η MacCosmetics και η NYX Professional.

Καλλυντικά από το διαδίκτυο

Πάντως η νέα τάση και στην αγορά των καλλυντικών είναι οι ηλεκτρονικές παραγγελίες. Σύμφωνα με το iReport, συνδρομητικό εργαλείο μέτρησης και ανάλυσης της διαδραστικής συμπεριφοράς του Κύπριου στο διαδίκτυο των εταιρειών Evresis και Imar Comms, οι διαδικτυακές αγορές καλλυντικών διατηρούν σταθερά την τρίτη θέση στις προτιμήσεις των διαδικτυακών πελατών, μετά τα είδη ένδυσης/ υπόδησης και τις τουριστικές υπηρεσίες. Παρόλα αυτά, παρουσιάζουν μεγαλύτερη ετήσια αύξηση συγκριτικά με τις κατηγορίες αυτές. Συγκεκριμένα, το 2016 η ετήσια αύξηση της διαδικτυακής πώλησης καλλυντικών ανήλθε σε 3%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, τη στιγμή που η αύξηση για τις τουριστικές υπηρεσίες ήταν 2,5% και για την ένδυση/ υπόδησημόλις 0,7%. Επίσης, η έρευνα καταγράφει μια συνεχιζόμενη ανοδική πορεία διεισδυτικότητας των διαδικτυ-ακών αγορών στην Κύπρο, η οποία εξαπλώνεται και στις μεγαλύτερες ηλικίες καταναλωτών, με αποτέλεσμα αυτοί να αποτελούν πλέον σημαντικό κομμάτι της ψηφιακής αγοράς.Τα δημοφιλή διαδικτυακά καταστήματα, απ' όπου οι Κύπριοι προτιμούν να αγοράζουν καλλυντικά είναι το Amazon καθώς και τα διεθνή και ελληνικά on line shops.

Ο αγωγός EastMed και το «Αφροδίτη» δοκιμάζουν τις αντοχές με Ισραήλ

Τουρκική προσπάθεια να μπει σφήνα στις σχέσεις Λευκωσίας με γειτονικά κράτη σε θέματα ενέργειας

Για το κοίτασμα «Αφροδίτη» η θέση της Λευκωσίας παραμένει αμετακίνητη. Η παραγωγή ΦΑ δεν πρόκειται να καταστεί όμηρος των ισραηλινών απαιτήσεων και θα προχωρήσει ακόμα και στην περίπτωση που δεν υπάρξει συμφωνία των δυο πλευρών.

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η εκκρεμότητα που συνεχίζει να υπάρχει στις διαβουλεύσεις Κύπρου – Ισραήλ, για συμφωνία επί των κοιτασμάτων Φυσικού Αερίου στη μέση γραμμή των ΑΟΖ των δυο χωρών, καθώς και η αναζωπύρωση των σεναρίων για αγωγό ΦΑ από το Ισραήλ μέσω Τουρκίας, εκ των πραγμάτων προκαλεί προβληματισμούς στην κυπριακή πλευρά και όχι μόνο. Δυο θέματα που έχουν ανακύψει κυρίως μέσω δημοσιευμάτων στην ισραηλινή πλευρά και σε μια περίοδο που η Άγκυρα κλιμακώνει τις προκλήσεις της, στην ευρύτερη περιοχή. Παρά το γεγονός ότι τα δυο ζητήματα δεν σχετίζονται το ένα με το άλλο, η χρονική συγκυρία είναι εύλογο να προκαλεί προβληματισμούς εάν ληφθεί υπόψη πως η Τουρκία εκτός από τις προκλητικές κινήσεις, εμφανέστατα προσπαθεί να προσεγγίσει κράτη της περιοχής σε μια προσπάθεια να περιορίσει την κινητικότητα της Λευκωσίας, στο κομμάτι των περιφερειακών συνεργασιών. Μια προσπάθεια που εκδηλώνεται, σύμφωνα με τις δημοσιογραφικές πληροφορίες, προς την πλευρά του Ισραήλ και σε μια χρονική στιγμή που στο εσωτερικό της γειτονικής χώρας επικρατεί πολιτική αστάθεια, σκηνικό το οποίο εμφανίζεται να ευνοεί τις τουρκικές επιδιώξεις. Παρά το γεγονός οι σχέσεις των δυο χωρών είχαν φθάσει στο ναδίρ, ένεκα και της σφοδρής σύγκρουσης των ηγετών τους, οι ίδιες φωνές και που παλιότερα ευνοούσαν τη συνεργασία των δυο χωρών στα ενεργειακά, έχουν δυναμώσει και πάλι. Στο όλο σκηνικό προστίθεται και το θέμα της Ειδικής Συμφωνίας Κύπρου – Ισραήλ για την δομή του κοιτάσματος «Αφροδίτη» το οποίο εκτείνεται στην ισραηλινή πλευρά.

Οι τουρκικές προκλήσεις στην ευρύτερη περιοχή αγγίζουν και τα υπόλοιπα κράτη με τα οποία συνεργάζεται η Κύπρος. Θέση η οποία διατυπώθηκε και επίσημα σε συνέδριο που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα στις Βρυξέλλες.

EastMed

Η ισραηλινή πλευρά, όπως έχει προκύψει και σε τριμερές επίπεδο, εμφανίζεται να επιδεικνύει το εντονότερο ενδιαφέρον για υλοποίηση ενός έργου για το οποίο οι απόψεις που διατυπώνονται είναι διφορούμενες, ως προς το κομμάτι υλοποίησή του. Ο EastMed επανήλθε στην επικαιρότητα μετά τα όσα είδαν το φως της δημοσιότητας για κινήσεις της Άγκυρας προς το Ισραήλ, πως η υλοποίηση του έργου περνά από την Άγκυρα. Κινήσεις που συνοδεύτηκαν από την αποκάλυψη πως στο παρασκήνιο υπάρχει κινητικότητα για αναθέρμανση των σχέσεων των δυο χωρών στο ζήτημα του ισραηλινού αγωγού ΦΑ προς την Τουρκία. Η θέση της Λευκωσίας επί του προκειμένου διατυπώθηκε σε ανύποπτο χρόνο, από τον υπουργό Ενέργειας Γιώργο Λακκοτρύπη σε συνέδριο που πραγματοποιήθηκε πριν δέκα μέρες στις Βρυξέλλες. Από βήματος ο κ. Λακκοτρύπης, όχι τυχαία, είχε πει πως εάν η Ε.Ε αλλά και κράτη της περιοχής αποδεχθούν τη λογική της Τουρκίας για την υφαλοκρηπίδα στα δυτικά της Κύπρου, αυτό σημαίνει πως η όδευση του αγωγού EastMed θα πρέπει να πάρει έγκριση από την Τουρκία. Αναφορά η οποία ουσιαστικά είχε ως αποδέκτες και την ισραηλινή πλευρά. Και δεν είναι μόνο ο αγωγός EastMed. Στην ίδια λογική εντάσσεται κάθε μελλοντικό έργο της περιοχής προς την Ευρώπη το οποίο θα τελεί υπό την αίρεση της Τουρκίας. Υπό το πρίσμα αυτό, όπως σημείωναν πηγές στην «Κ», οι προκλητικές και ανεδαφικές διεκδικήσεις της Τουρκίας δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές. Εν αντιθέσει με την περίπτωση του «Αφροδίτη», η Λευκωσία θεωρεί πως η Τουρκία θα βρει απέναντί της την Ε.Ε αλλά και κράτη της περιοχής, τα συμφέροντα των οποίων πλήττονται από τις παράνομες διεκδικήσεις.

Αγωγός Ισραήλ

Τα όσα γράφονται στο Ισραήλ για τις σχέσεις με την Τουρκία, επικεντρώνονται στα ενεργειακά και στην ανάγκη για συνεργασία των δυο χωρών. Αναφορές που παραπέμπουν στα όσα διαδραματιζόντουσαν την διετία 2015-2016 όπου και τότε υπήρχε έντονος διάλογος, για αγωγό ΦΑ από το Ισραήλ προς την αγορά της Τουρκίας. Μια προοπτική που ναυάγησε, τότε, λόγω της σφοδρής δημόσιας σύγκρουσης των ηγετών των δυο χωρών. Στη Λευκωσία δεν υπάρχει ενημέρωση από αρμόδια κρατικά κανάλια επικοινωνίας για το θέμα του αγωγού, παρά μόνο οι δημοσιογραφικές πληροφορίες, έλεγαν καλά ενημερωμένες πηγές στην κυπριακή πρωτεύουσα.

«Αφροδίτη»

Στο κομμάτι του κοιτάσματος «Αφροδίτη», η εκκρεμότητα που παρατηρείται με τα όσα εγείρονται από ισραηλινής πλευράς, περιορίζεται σε διμερές επίπεδο. Ωστόσο, το όλο κλίμα που επικρατεί στην περιοχή με τις παρασκηνιακές κινήσεις της Τουρκίας δημιουργεί πιεστικές καταστάσεις τις οποίες καλείται να διαχειριστεί η Λευκωσία. Η ισραηλινή πλευρά με βάση τα όσα ακολούθησαν των τελευταίων αναφορών στον τύπο της χώρας, υποστηρίζει πως δεν μπορεί να προχωρήσει η εμπορική εκμετάλλευση του κοιτάσματος εάν προηγουμένως δεν ολοκληρωθούν οι διαβουλεύσεις των δυο πλευρών για συμφωνία επί του ποσοστού το οποίο διεκδικεί από το «Αφροδίτη», ο διαχειριστής του ισραηλινού κοιτάσματος Ishai. Σύμφωνα με τελευταία ενημέρωση της «Κ», οι επαφές των δυο πλευρών συνεχίζονται χωρίς να υπάρχει ένδειξη για το χρόνο κατάληξης. Η ισραηλινή πλευρά επιθυμεί να παγώσει την ανάπτυξη του κοιτάσματος. Διεκδικεί ποσοστό, το οποίο απέχει από το αντίστοιχο που φαίνεται να αποδέχεται η Λευκωσία, επί των αρχικών ποσοτήτων και όχι από τις ανακτήσιμες που υποστηρίζει η κυπριακή πλευρά. Όπως επισήμαναν με νόημα πηγές στην Λευκωσία, το όλο θέμα δεν μπορεί να επιλυθεί μονομερώς ούτε το κοίτασμα να καταστεί όμηρος των ισραηλινών απαιτήσεων. Η γραμμή της κυπριακής πλευράς κινείται στη λογική «Προχωρήστε εσείς με την ανάπτυξη του κοιτάσματος σας, όπως και εμείς». Αυτό το οποίο τονίζεται είναι πως η παραγωγή ΦΑ από το «Αφροδίτη» θα ξεκινήσει ακόμα και χωρίς συμφωνία με το Ισραήλ, ωστόσο οι ίδιες πηγές επισημαίνουν πως υπάρχει χρόνος για αίσιο τέλος της όλης διαφοράς.

φεύρεση
υρεσιτεχνία
πινόηση

Αν το μόνο που λείπει από την ιδέα σου είναι το €

Έλα στην Τράπεζα Κύπρου.

ΔΑΝΕΙΑ InnovFin
Δάνεια InnovFin SME Guarantee Facility για νεοφυείς (startup) και καινοτόμες επιχειρήσεις, με την εγγύηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων.
• Από €25.000 μέχρι και €500.000
• Μειωμένες ή καθόλου απαιτήσεις για παροχή εξασφαλίσεων
• Διάρκεια 12-120 μήνες

www.bankofcyprus.com.cy | 800 00 800
Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε μας στα Καταστήματά μας ή στα Κέντρα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Τράπεζα Κύπρου

Η χρηματοδότηση υποστηρίζεται από το InnovFin SME Guarantee Facility, τον μηχανισμό εγγύησης των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων με την οικονομική στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπό τα χρηματοδοτικά μέσα που προβλέπονται στο 'Ορίζοντας 2020' και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη. Ο σκοπός του ΕΤΣΕ είναι να συμβάλλει στη χρηματοδότηση και την υλοποίηση παραγωγικών επενδύσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να διασφαλίσει τη δυνατότητα αυξημένης πρόσβασης στη χρηματοδότηση.

EUROPEAN INVESTMENT FUND InnovFin SME Guarantee ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΕΛΛΗΝΑ**

Αφροδίτη και διεκδικήσεις από Ισραήλ

Το πρόβλημα προκύπτει από την απαίτηση των ιδιοκτητών του Ισραηλινού τεμαχίου Ishai, δίπλα από το Κυπριακό τεμάχιο 12, ότι το κοίτασμα Αφροδίτη εκτείνεται στο Ishai. Οι δύο πλευρές, μαζί με τις κυβερνήσεις Κύπρου και Ισραήλ, βρίσκονται σε διαπραγματεύσεις εδώ και οκτώ χρόνια και δεν έχουν καταφέρει να καταλήξουν σε συμφωνία συνεκμετάλλευσης, κάτι που κινδυνεύει να επηρεάσει αρνητικά τις σχέσεις μεταξύ δύο φιλικών χωρών.

Οι ιδιοκτήτες του Ishai είναι μικρές ισραηλινές εταιρείες. Η θέση τους, την οποία υποστηρίζει το ισραηλινό Υπουργείο Ενέργειας – και που είναι υπεύθυνο να ακολουθήσει για λογαριασμό τους - είναι ότι οι ποσότητες φυσικού αερίου από επέκταση του Αφροδίτη στο Ishai είναι περίπου 5%-8%. Για να κατανοήσουμε τη σημασία αυτών των αριθμών, αν η αναλογία κέρδους στην Κύπρο από πώληση του Αφροδίτη είναι $9,5δισ., όπως ανακοίνωσε τελευταία ο κ. Λακκοτρύπης, κάθε 1% επέκταση στο Ισραήλ αναλογεί σε $170εκ. μερίδιο κέρδους στην κοινοπραξία Ishai, πράγμα που δεν είναι ασήμαντο. Οι ισραηλινές εταιρείες ισχυρίζονται επίσης ότι έχουν ήδη δαπανήσει $120εκ. για έρευνες, συμπεριλαμβανομένης και μίας γεώτρησης, με την ονομασία Αφροδίτη-2, περίπου 1χλμ. από την οριακή γραμμή μεταξύ των δύο ΑΟΖ. Η γεώτρηση έγινε το 2013 με ενδείξεις παρουσίας υδρογονανθράκων, αλλά όχι σε εμπορεύσιμες ποσότητες. Ωστόσο, οι ιδιοκτήτες Ishai χρησιμοποιούν αυτό ως απόδειξη ότι το Αφροδίτη επεκτείνεται στο τεμάχιο τους. Το 2015 το Ισραήλ ενέκρινε το Ishai επίσημα ως ανακάλυψη φυσικού αερίου, ένα βήμα που έδειξε ότι παίρνει το θέμα σοβαρά. Από τα πιθανά κέρδη, το μερίδιο στο Ισραήλ θα είναι περίπου 60%. Αυτός είναι ένας λόγος που οδήγησε τον Υπουργό Ενέργειας του Ισραήλ Yuval Steinitz να πει :«Το κράτος δεν θα παραιτηθεί από το μερίδιό του ούτε από το φυσικό αέριο ούτε από τα έσοδα του Αφροδίτη και δεν μπορεί επίσης να το πράξει στο όνομα των εταιρειών». Συγκεκριμένα, χωρίς συμφωνία συνεκμετάλλευσης, το Ισραήλ δεν συμφωνεί με τα σχέδια της Κύπρου για ανάπτυξη του Αφροδίτη. Οι ιδιοκτήτες του τεμαχίου 12, Noble Energy, Delek και Shell, διαφωνούν με τον ισχυρισμό Ishai. Η θέση τους είναι ότι το Αφροδίτη δεν επεκτείνεται στο Ishai και ότι ακόμη κι αν το κάνει, οι ποσότητες φυσικού αερίου είναι αμελητέες, λιγότερο από 1%. Τέτοιες διαφορές δεν είναι ασυνήθιστες στην παγκόσμια βιομηχανία πετρελαίου και φυσικού αερίου. Για να αποφευχθούν, οι γειτονικές χώρες συνήθως συνάπτουν «συμφωνίες συνεκμετάλλευσης», αμέσως μετά τη σύναψη συμφωνιών οριοθέτησης των ΑΟΖ. Αυτό έγινε, για παράδειγμα, μεταξύ Κύπρου και Αιγύπτου. Μια τέτοια συμφωνία διασφαλίζει τα δικαιώματα των δύο χωρών και των εταιρειών και καθορίζει τη μέθοδο που πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τη συμφωνία του διαχωρισμού των πόρων καθώς και για την επίλυση διαφορών. Επομένως, όταν υπάρχει κάποιο πρόβλημα, υπάρχει ένα προκαθορισμένο νομικό πλαίσιο που βοηθά στην εξεύρεση λύσης και την επίτευξη συμφωνίας. Επίσης, διευκρινίζει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, όπως η διαιτησία, για την επίλυση των διαφορών εάν επιμένουν.

Δυστυχώς, αυτό δεν έγινε μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ, παρόλο που η συμφωνία οριοθέτησης της ΑΟΖ υπογράφηκε το 2010, οδηγώντας στην παρούσα κατάσταση. Στη βιομηχανία πετρελαίου και φυσικού αερίου, η επίλυση τέτοιων διαφορών γίνεται συνήθως μέσω ανεξάρτητης διεθνούς διαιτησίας. Διεθνείς οργανισμοί που προσφέρουν τέτοιες υπηρεσίες περιλαμβάνουν και το Διεθνές Κέντρο Διακανονισμού Επενδυτικών Διαφορών (ICSID) με έδρα την Ουάσιγκτον, στο οποίο μέλη είναι και η Κύπρος και το Ισραήλ.

Χωρίς μια συμφωνία μεταξύ των εμπλεκομένων εταιρειών για την επίλυση του προβλήματος του Αφροδίτη, η παραπομπή σε διεθνή διαιτησία μπορεί να είναι ο σωστός τρόπος για μια τελική λύση. Και δεδομένων των πολιτικών του διακυμάνσεων γίνεται όλο και επείγον. Η Κύπρος μπορεί να προχωρήσει με τους σχεδιασμούς της χωρίς λύση. Μόλις όμως η εκμετάλλευση του Αφροδίτη προχωρήσει από λόγια σε πράξη, διατρέχει τον κίνδυνο αναφοράς του προβλήματος σε διεθνή δικαστήρια. Χωρίς λύση, η κοινοπραξία Ishai φαίνεται να είναι αποφασισμένη να προχωρήσει προς αυτή την κατεύθυνση.

Νομικά εγχειρίδια δηλώνουν ότι αν ξεκινήσει εκμετάλλευση φυσικού αερίου σε μια αμφισβητούμενη περιοχή χωρίς συμφωνία, είναι δύσκολο αυτό να συμβιβαστεί με τα κυριαρχικά δικαιώματα των εμπλεκόμενων κρατών. Σε τέτοια περίπτωση ένα διεθνές δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να αποτρέψει οποιεσδήποτε ενέργειες εκμετάλλευσης μέχρι την επίλυση των προβλημάτων. Κάτι που θα έθετε σε κίνδυνο μια συμφωνία πώλησης του Αφροδίτη και ίσως και να είχε και αρνητικές πολιτικές επιδράσεις. Δεδομένων των μικρών ποσοτήτων φυσικού αερίου, είναι κάτι που πρέπει να αποφευχθεί.

Ο κ. Χαράλαμπος Ελληνας είναι πρώην πρόεδρος ΚΡΕΤΥΚ

ΣΧΟΛΙΟ / *Της* **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Η δύναμη της Γκρέτα

«Η δύναμη της νιότης» είναι ο τίτλος του περιοδικού TIME, το οποίο ανακήρυξε την Γκρέτα Τούνμπεργκ πρόσωπο της χρονιάς για το 2019. Είναι κάπως οξύμωρο που αυτή η μικροκαμωμένη έφηβη από τη Σουηδία έχει όντως τόση ισχύ. Κατά την πρόσφατη άφιξή της στη Μαδρίτη για τη σύνοδο για το κλίμα, μόλις που διέκρινε κανείς στις φωτογραφίες το κεφάλι της με ένα αμήχανο, σχεδόν φοβισμένο χαμόγελο, περικυκλωμένη από τους υπευθύνους ασφαλείας, τους φωτορεπόρτερ οι οποίοι ήθελαν να την τραβήξουν μια φωτογραφία και τους θαυμαστές της που ήθελαν να περηφανευτούν ότι την είδαν από κοντά. Στο εξώφυλλο του TIME, αντίθετα, μοιάζει τεράστια, σκαρφαλωμένη σε ένα βράχο, τον οποίο μαστιγώνουν κύματα, σαν μια γιγάντια «μικρή γοργόνα», βγαλμένη όχι από τα παραμύθια του Χανς Κρίστιαν Αντερσεν αλλά από τη δυστοπία της κλιματικής αλλαγής.

Το πράσινο new deal και η οικοδόμηση περιβαλλοντικής πολιτικής είναι ακριβή υπόθεση και θα πλήξουν κυρίως τα ασθενέστερα στρώματα.

Ηταν μια δίκαιη επιλογή. Εδώ και ένα χρόνο, οι «Παρασκευές για το μέλλον» έχουν γίνει παγκόσμιο φαινόμενο και η κινητοποίηση της – θεωρητικά αδιάφορης για την πολιτική– νεολαίας είναι εντυπωσιακή. Πλέον, όμως, είναι σαφές ότι το περιβάλλον είναι το πιο πολιτικό ζήτημα. Από την οικονομία και τη μετανάστευση, όλες οι πτυχές της κοινωνικής και οικονομικής ζωής αναμένεται να επηρεαστούν από την άνοδο της θερμοκρασίας τις επόμενες δεκαετίες. Αν κάποτε ορισμένοι αποκήρυσσαν την οικολογία ως πρόβλημα πολυτελείας, του «Πρώτου Κόσμου», τώρα πια η άνοδος της στάθμης της θάλασσας απειλεί τους πιο ευάλωτους οικονομικά λαούς και τις πιο αδύναμες κοινωνικές ομάδες. Το πράσινο new deal και η οικοδόμηση περιβαλλοντικής πολιτικής είναι ακριβή υπόθεση και θα πλήξουν κυρίως τα ασθενέστερα στρώματα. Το είδαμε με τα «Κίτρινα Γιλέκα» στη Γαλλία και την επιβολή φόρου στα καύσιμα, θα το βλέπουμε εφεξής ολοένα συχνότερα: Κάθε προσπάθεια καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής είναι πολύ πιθανό να προκαλεί κοινωνικές εκρήξεις. Υπό αυτήν την έννοια, η φωνή της Γκρέτα έχει σημασία. Είναι οργισμένη, εκφράζει τη νεολαία, υπογραμμίζει τον επείγοντα χαρακτήρα της λήψης μέτρων και περιγράφει την Αποκάλυψη που θα ακολουθήσει, αν συνεχιστεί η σημερινή αδράνεια. Η πίεση από τους νέους είναι ασφυκτική και το πολιτικό κατεστημένο αφουγκράζεται τις ευαισθησίες τους και φαίνεται πως βγαίνει από τον λήθαργο. Για όλα αυτά, χρωστάμε μεγάλη ευγνωμοσύνη στην Γκρέτα Τούνμπεργκ. Ενα εξώφυλλο είναι το λιγότερο που μπορούμε να κάνουμε για να τη δείξουμε.

Σε διπλωματικά οφέλη στοχεύουν οι προκλητικές κινήσεις της Αγκυρας

Περιορισμένες οι δυνατότητες του στρατού για δράση μακριά από τα τουρκικά παράλια

ΤΟΥ **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Τα τελευταία εικοσιτετράωρα η προσοχή της Άγκυρας είναι στραμμένη στις εξελίξεις της Ανατολικής Μεσογείου. Μετά το νέο λεγόμενο σύμφωνο Τουρκίας-Λιβύης, η ένταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις κορυφώνεται. Αθήνα και Άγκυρα ανταλλάσσουν αυστηρά μηνύματα, την ώρα που η Τουρκία δίνει μάχη σε πολλά μέτωπα για να προβάλει τις δικές της, ιδιαίτερες θέσεις για τα ενεργειακά δρώμενα της Α. Μεσογείου.

Εκτός από την Λιβύη, τα ελληνοτουρκικά και τις εξελίξεις στην Κύπρο και στα περίχωρά της, τις τελευταίες εβδομάδες η Τουρκία έχει στραμμένη την προσοχή της και σε ένα άλλο μέτωπο. Σύμφωνα με πληροφορίες από το Τελ Αβίβ, η Τουρκία, μέσω του Ισραηλινού επιτετραμμένου στην Άγκυρα, προσέγγισε το Ισραήλ και έστειλε το μήνυμα ότι είναι έτοιμη και πρόθυμη να συζητήσει την προοπτική της δημιουργίας ενός τουρκοϊσραηλινού αγωγού φυσικού αερίου, ο οποίος θα μεταφέρει το φυσικό αέριο της Ανατολικής Μεσογείου στην Ευρώπη.

Οι περιορισμένες δυνατότητες της Τουρκίας, κυρίως στο πεδίο της άμυνας, αργά ή γρήγορα, θα οδηγήσουν την Τουρκία και τις χώρες της Α. Μεσογείου στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων.

Η Τουρκία αποστέλλει μόνο στρατιωτικό υλικό στη Λιβύη, ενώ δεν φαίνεται διατεθειμένη να στείλει χερσαίες δυνάμεις.

Αναλυτές σχετίζουν όλες τις εξελίξεις με τα νέα σχέδια και κυρίως τις περιορισμένες δυνατότητες της Τουρκίας στην ευρύτερη περιοχή της Α. Μεσογείου.

Τονίζοντας ότι η θαλάσσια περιοχή της Κρήτης, και όχι της Κύπρου, μετατρέπεται σε πεδίο ανοιχτής αντιπαράθεσης της Τουρκίας με την Ελλάδα και τις συμμαχικές δυνάμεις, οι αναλυτές προειδοποιούν ότι οι περιορισμένες δυνατότητες της τουρκικής διπλωματίας και κυρίως των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων, επιβάλλουν στην Άγκυρα εναλλακτικές αναζητήσεις και προσεγγίσεις, όπως ακριβώς συμβαίνει παρασκηνιακά, στην περίπτωση των τουρκοισραηλινών σχέσεων.

Ο πραγματικός κίνδυνος

Για τον Τούρκο αναλυτή, Λεβέντ Οζγκιούλ, ο οποίος εστιάζει σε θέματα άμυνας και διπλωματίας, μετά την υπογραφή του λεγόμενου συμφώνου Τουρκίας-Λιβύης, στην Α. Μεσόγειο αναδύονται νέα δεδομένα και νέες ισορροπίες. Την ίδια στιγμή προκύπτουν νέα ρίσκα και απειλές για τις χώρες της περιοχής.

Από την δική του σκοπιά, η συμφωνία Άγκυρας-Τρίπολης περιπλέκει τις εξελίξεις στα ανοιχτά των παραλίων της Κρήτης και φέρνει την Τουρκία και την Ελλάδα στα πρόθυρα μιας ανοιχτής αντιπαράθεσης. Επισημαίνει επίσης ότι σε αντίθεση με την περίπτωση της κυπριακής ΑΟΖ, στα ανοιχτά της Κύπρου δεν υπάρχουν περιθώρια για διπλωματικούς ελιγμούς. Η Τουρκία επιχειρεί να ελέγξει μια περιοχή που η Ελλάδα θεωρεί ότι βρίσκεται στην δική της δικαιοδοσία και προειδοποιεί ότι θα υπερασπιστεί τα κυριαρχικά δικαιώματά της με κάθε διαθέσιμο μέσο.

Οπως επισημαίνει ο κ. Οζγκιούλ, τόσο στην περίπτωση της Λιβύης όσο και στο ζήτημα της αντιπαράθεσης με την Ελλάδα και τους υποστηρικτές της, οι δυνατότητες της Τουρκίας είναι περιορισμένες.

Επιφυλακτικά βήματα στη Λιβύη

Με την άποψη του κ. Οζγκιούλ συμφωνούν ξένοι αναλυτές που θεωρούν ότι τα διπλωματικά και οικονομικά κέρδη της Τουρκίας στην Λιβύη είναι περιορισμένα, καθώς η διεθνώς αναγνωρισμένη κυβέρνηση της Τρίπολης ελέγχει αυτήν την στιγμή ένα πολύ μικρό κομμάτι της χώρας. Η Τρίπολη επιχειρεί να αντισταθεί στην μετωπική επίθεση και επιδρομή των δυνάμεων της Ανατολικής Λιβύης, με όλα τα διαθέσιμα μέσα και αποθέματα. Μακροπρόθεσμα, ακόμη και σε περίπτωση που ηττηθούν οι δυνάμεις της Ανατολικής Λιβύης, κανένας αναλυτής δεν θεωρεί ότι θα είναι εφικτή η διεύρυνση της ακτίνας δράσης των δυνάμεων της διεθνώς αναγνωρισμένης κυβέρνησης, με την οποία συνεργάζεται η Άγκυρα.

Την ίδια ώρα, για τον έμπειρο σε αμυντικά θέματα, αναλυτή Τομ Κούπερ, για την Άγκυρα προκύπτει και ένα άλλο ζήτημα. Τι είδους επιπτώσεις επιφυλάσσει η πιθανή, ενεργός εμπλοκή της Τουρκίας στον εμφύλιο της Λιβύης; Η αποστολή τουρκικών χερσαίων δυνάμεων στην Λιβύη θα μπορούσε να αλλάξει τον συσχετισμό ισχύος υπέρ των συμμάχων της Τουρκίας ή θα έφερνε την Τουρκία απέναντι με νέες προκλήσεις;

Για τον κ. Κούπερ η απάντηση του παραπάνω ερωτήματος είναι απλή. Η περίπτωση της Συρίας αποτελεί ένα ωφέλιμο παράδειγμα-μοντέλο για το σχέδιο δράσης της Τουρκίας στην περίπτωση της Λιβύης. Πιο συγκεκριμένα, η Άγκυρα που δεν επιθυμεί να αντιμετωπίσει το ενδεχόμενο ανθρώπινων απωλειών, επιλέγει να ρίξει το βάρος της στην υλική υποστήριξη και καθοδήγηση των συμμαχικών δυνάμεων. Μέσα στα πλαίσια αυτής της στρατηγικής, η Άγκυρα στέλνει πολεμοφόδια, μη επανδρωμένα αεροσκάφη στην Τρίπολη και επιχειρεί να ενισχύσει την άμυνα των συμμάχων της.

Σύμφωνα με τον κ. Κούπερ, λοιπόν, η Άγκυρα γνωρίζει πολύ καλά τα όρια των δυνατοτήτων και αντοχών της στην Λιβύη. Η κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγγίπ Ερντογάν ρίχνει το βάρος της στην διπλωματική και αμυντική υποστήριξη των συμμάχων της στην Τρίπολη και στα περίχωρά της, με την ελπίδα ότι αυτή η κίνηση μακροπρόθεσμα θα φέρει διπλωματικά και ενεργειακά κέρδη στην ευρύτερη περιοχή της Α. Μεσογείου.

Σύμφωνα με τον κ. Οζγκιούλ ο στόλος των αεροπλάνων-δεξαμενών της Τουρκίας γηράσκει και τα τουρκικά drones είναι μικρής εμβέλειας.

Ο τουρκικός στρατός

Σύμφωνα με τον κ. Οζγκιούλ, οι απόψεις του οποίου βρίσκουν αντίκτυπο σε πρόσφατα δημοσιεύματα της αντιπολιτευόμενης τουρκικής ενημερωτικής ιστοσελίδας, Αχβάλ, όπως στην περίπτωση της Λιβύης, έτσι και στην περίπτωση της θαλάσσιας περιοχής της Κρήτης, η Τουρκία δεν έχει άλλη επιλογή παρά να τηρήσει επιφυλακτική στάση. Ο Τούρκος αναλυτής τονίζει τα εξής: «Οι δυνατότητες του Τουρκικού Πολεμικού Ναυτικού και της Πολεμικής Αεροπορίας είναι πολύ περιορισμένες για να προχωρήσουν σε μια πιθανή επιχείρηση, μακριά από τα τουρκικά παράλια. Ο τουρκικός στρατός δεν διαθέτει αεροπλανοφόρο, σύγχρονα μαχητικά αεροσκάφη καθώς και συστήματα πυραυλικής άμυνας, όπως το Aegis ή το ASTER-30 καθώς και μαχητικά αεροσκάφη μεγάλης εμβέλειας, ικανά να διεξάγουν αεροπεριπολίες μακριά από τις ακτές της Τουρκίας. Ο στόλος των αεροπλάνων-δεξαμενών της χώρας γηράσκει και τα τουρκικά drones είναι μικρής εμβέλειας». Προσθέτοντας ότι η Τουρκία δεν διαθέτει πυραύλους μακράς εμβέλειας, όπως τους Harpoon ή Exocet, ο Τούρκος αναλυτής αφήνει να εννοηθεί ότι αργά ή γρήγορα η διπλωματία των κανονιοφόρων ή της επίδειξης ισχύος της Τουρκίας θα οδηγήσει την γειτονική χώρα και τις άλλες δυνάμεις της περιοχής στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων για την διευθέτηση των νέων προβλημάτων μέσα από την διπλωματία.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΕΛΛΙΣ**

Η Τουρκία στην Ντόχα

Η Τουρκία συμπεριφέρεται σαν μια πανίσχυρη χώρα που δεν έχει ανάγκη κανέναν. Σχεδόν σαν υπερδύναμη. Σε κάθε ευκαιρία εμφανίζεται αποφασισμένη να κάνει αυτό που θέλει, χωρίς να υπολογίζει τις όποιες αντιδράσεις της διεθνούς κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων και των ΗΠΑ. Η προσέγγιση αυτή της γείτονος επιβεβαιώθηκε στη διάρκεια ομιλιών, συζητήσεων και συνεντεύξεων κορυφαίων αξιωματούχων του καθεστώτος Ερντογάν που συμμετείχαν τις προηγούμενες ημέρες στο διεθνές φόρουμ της Ντόχας. Τρεις από τους στενότερους συνεργάτες του Ταγίπ Ερντογάν, ο εκπρόσωπος του προέδρου, Ιμπραήμ Καλίν, και οι υπουργοί Εξωτερικών, Μεβλούτ Τσαβούσογλου, και Αμυνας, Χουλουσί Ακάρ, διεμήνυσαν ότι η Τουρκία θα υλοποιήσει τον στρατηγικό σχεδιασμό της στη Συρία ό,τι και αν λένε οι άλλοι και θα εφαρμόσει τη συμφωνία με την κυβέρνηση της Τρίπολης ακόμη και αν αυτό σημαίνει τη στρατιωτική εμπλοκή της με την ανάπτυξη τουρκικών δυνάμεων στη Λιβύη, κίνηση που ο επικεφαλής της τουρκικής διπλωματίας χαρακτήρισε «πολύ εύκολη».

Η τουρκική παρουσία και οι τοποθετήσεις των Τούρκων κυβερνητικών αξιωματούχων ενώπιον ενός πολυπληθούς σημαντικού ακροατηρίου εξέπεμψαν έπαρση.

Μιλώντας παρουσία του Αμερικανού υπουργού Οικονομικών, ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου δεν δίστασε να επιτεθεί ευθέως στην Ουάσιγκτον για τις αντιδράσεις της στην αγορά των ρωσικών S-400, δηλώνοντας με στόμφο ότι το θέμα έχει λήξει, και κάλεσε τους Αμερικανούς να καταλάβουν αυτή την πραγματικότητα και να την αποδεχθούν. Από το ύφος και την ουσία των τοποθετήσεων θα νόμιζε κανείς ότι οι ρόλοι έχουν αντιστραφεί. Οτι η Τουρκία είναι η υπερδύναμη και η Αμερική είναι απλώς ένας σύμμαχος. Ευρισκόμενοι σε ένα φιλόξενο περιβάλλον –το Κατάρ στηρίζει οικονομικά τον Ερντογάν–, οι συνεργάτες του Τούρκου προέδρου δεν άφησαν αμφιβολίες για την πορεία που προτίθεται να ακολουθήσει ο τελευταίος και που δεν είναι άλλη από την απρόσκοπτη υλοποίηση των μεγαλεπήβολων σχεδιασμών του στη Μέση Ανατολή και στην Αν. Μεσόγειο, από τη Συρία μέχρι τη Λιβύη, αγνοώντας την κριτική των ΗΠΑ, της Ε.Ε. ή οποιουδήποτε άλλου.

Η τουρκική παρουσία στο εμβληματικό φόρουμ και οι τοποθετήσεις των Τούρκων κυβερνητικών αξιωματούχων ενώπιον ενός πολυπληθούς σημαντικού διεθνούς ακροατηρίου εξέπεμψαν έπαρση. Ηταν η αντανάκλαση της μεγαλομανίας του Ταγίπ Ερντογάν, η οποία, μετά και τη στρατιωτική επιχείρηση στη Συρία, όπου το κόστος για την Αγκυρα ήταν μηδαμινό, έχει ενισχυθεί ακόμη περισσότερο. Ο δύσκολος γείτονας διολισθαίνει σε μια απρόβλεπτη, αν όχι διαταραγμένη συμπεριφορά. Δεν είναι βέβαιο ότι δρα πλέον με όρους λογικής και ρεαλιστικής αποτίμησης των ισορροπιών ισχύος.

Κλείνει τα μάτια η τουρκική κυβέρνηση στο ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος

Κινδυνεύει να τεθεί άμεσα υπό την επιτήρηση του οργανισμού Financial Action Taskforce

Η Τουρκία είναι αντιμέτωπη με την ένταξή της σε κατάλογο χωρών που δεν καταπολεμούν αποτελεσματικά το ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, εξέλιξη που θα περιόριζε την πρόσβασή της στις διεθνείς αγορές και θα την καθιστούσε ακριβότερη.

Σύμφωνα με έκθεση του διεθνούς οργανισμού Financial Action Taskforce (FATF), η τουρκική κυβέρνηση έχει περιθώριο ενός έτους προκειμένου να αντιμετωπίσει τις «σοβαρές ανεπάρκειες» που υπάρχουν στη στρατηγική για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος «μαύρου» χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και να βελτιώσει τα μέτρα που λαμβάνει. Η Αγκυρα θα τεθεί υπό καθεστώς ενισχυμένης εποπτείας από τη FATF, διεθνή οργάνωση που έχει ιδρυθεί το 1989 με αποστολή τον εντοπισμό και την καταπολέμηση αυτών των δύο εγκληματικών δραστηριοτήτων στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα. «Αν και η Τουρκία έχει δείξει ότι υπάρχει σε υψηλό επίπεδο η θέληση να καταπολεμήσει το ξέπλυμα χρήματος, δεν είναι τόσο προφανής η πρακτική επίπτωση μέτρων ώστε να διασφαλιστεί ότι οι εγκληματίες θα στερηθούν μόνιμα τα παράνομα κέρδη τους», αναφέρεται στην έκθεση της FATF.

Η Αγκυρα έχει περιθώριο 12 μηνών για τη βελτίωση των ελέγχων στο ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Στο ζήτημα χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η τουρκική κυβέρνηση κατηγορείται ότι, αν και διεξάγει πολλές έρευνες σχετικές με την τρομοκρατία, στο θέμα της χρηματοδότησης αυτές οι έρευνες «εστιάζουν σε μεγάλο βαθμό προς την κατεύθυνση της ταυτοποίησης περιουσιακών στοιχείων που έχουν ήδη κατασχεθεί και όχι προς την ταυτοποίηση της συλλογής, κίνησης και χρήσης πόρων». Επιπλέον, υπάρχουν λίγες ενδείξεις πως οι τουρκικές αρχές προσπαθούν να εντοπίσουν και ταυτοποιήσουν ευρύτερα δίκτυα χρηματοδότησης της τρομοκρατίας όταν δεν εμπλέκονται πολίτες που κατηγορούνται ότι είναι σύμμαχοι του κληρικού Φατουλάχ Γκιουλέν και ότι συμμετείχαν στη διοργάνωση του αποτυχημένου στρατιωτικού πραξικοπήματος του 2016, σύμφωνα με τη FATF.

Στην περίπτωση που η τουρκική κυβέρνηση δεν αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα προβλήματα που έχει εντοπίσει η διεθνής οργάνωση, τότε κινδυνεύει να μπει στον «γκρίζο κατάλογο» της FATF μαζί με άλλες χώρες όπως το Πακιστάν, η Μογγολία και η Υεμένη.

Από έντεκα αποτελεσματικά μέτρα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και του ξεπλύματος «μαύρου» χρήματος, η τουρκική κυβέρνηση πρέπει να προχωρήσει σε «σημαντικές» ή «θεμελιώδεις» βελτιώσεις σε εννέα.

Στην περίπτωση που η τουρκική κυβέρνηση δεν αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα προβλήματα που έχει εντοπίσει η διεθνής οργάνωση, τότε απειλείται κινδυνεύει να μπει στον «γκρίζο κατάλογο» της FATF μαζί με άλλες χώρες όπως το Πακιστάν, η Μογγολία και η Υεμένη, που θεωρείται ότι δεν καταπολεμούν στον βαθμό που θα έπρεπε το ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Κάτι τέτοιο θα είχε σοβαρή επίπτωση «στην εμπιστοσύνη που δείχνουν οι επενδυτές» προς την Τουρκία, λέει στους Financial Times η κ. Ελίζαμπεθ Ρόζενμπεργκ, από το think tank Center for a New American Security.

Οι κατηγορίες που εξαπολύει η FATF κατά της Αγκυρας αποκτούν ακόμη μεγαλύτερη σημασία εάν αναλογιστεί κανείς ότι η κυβέρνηση ελέγχει όλο και πιο στενά το τουρκικό τραπεζικό σύστημα, ιδίως μετά την απόπειρα πραξικοπήματος το 2016. Σύμφωνα με το Bloomberg, έντεκα υψηλόβαθμα στελέχη τραπεζών εκδιώχθηκαν από τη θέση τους τα δύο τελευταία χρόνια, ύστερα από εντολή της εποπτικής αρχής τραπεζών, την οποία επιβλέπει ο γαμπρός του Τούρκου προέδρου και υπουργός Οικονομικών, Μπεράτ Αλμπαϊράκ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2019

γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

Ο Γαστρονόμος ετοιμάζει το καλύτερο ρεβεγιόν της ζωής μας!

+

COQ AU VIN
από την Αθηνά Λοϊζίδου

ΚΡΑΣΑΤΟ ΨΗΤΟ
από τη Μαριλένα Ιωαννίδου

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Με μικρότερο καλάθι οι υπεραγορές το 2020

Στο τέρμα ο ανταγωνισμός των αλυσίδων, με προσοχή τα νέα ανοίγματα

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Έχει καταγραφεί πολλάκις μέσα από στατιστικά στοιχεία ότι ο τζίρος στο λιανικό τροφίμων ακολουθεί ανοδική πορεία. Παράλληλη πορεία ακολουθούν και τα ανοίγματα των υπεραγορών. Εξετάζοντας τις κινήσεις των μεγάλων αλυσίδων τουλάχιστον την περίοδο 2018- 2019, παρατηρείται σημαντική ενίσχυση του κλάδου κυρίως σε Λευκωσία και Λεμεσό όπου έχει μεταφερθεί το πεδίο του ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός έχει δώσει λαβή για ανησυχίες οι οποίες έχουν εκφραστεί τους τελευταίους μήνες σε επιχειρηματικούς κύκλους και που κάνουν λόγο για υπερβολή στις επεκτάσεις των υπεραγορών. Αν και δεν έχει καταγραφεί μέσα από στοιχεία, ωστόσο σε επίπεδο πληροφοριών, γίνεται λόγος για προβλήματα και σε συμφωνίες με προμηθευτές που οδηγούν στον τερματισμό συνεργασίας με συγκεκριμένες υπεραγορές.

Το σκηνικό

Το σκηνικό, όπως διαμορφώνεται στον τομέα του λιανικού τροφίμων, ανεβάζει στα ύψη τον ανταγωνισμό, που γίνεται πιο έντονος σε Λευκωσία και Λεμεσό. Στον χάρτη μπαίνει και η Πάφος, μετά το τελευταίο άνοιγμα της υπεραγοράς ΑΛΦΑ ΜΕΓΑ στην λεωφόρο Αποστόλου Παύλου στην Πάφο, κοντά σε κατάστημα της αλυσίδας Υπεραγορών Παπαντωνίου, στις 15 Δεκέμβριου. Μια εβδομάδα νωρίτερα, άνοιξε το πρώτο κατάστημα της αλυσίδας Παπαντωνίου στην Λευκωσία και συγκεκριμένα στην Έγκωμη, σε απόσταση μισού χιλιομέτρου από την υπεραγορά ΑΛΦΑΜΕΓΑ.

Το σκηνικό δεν διαφέρει ούτε στην Λεμεσό, όπου ΜΕΤΡΟ, ΑΛΦΑΜΕΓΑ και Lidl θα συνυπάρχουν σε πολύ κοντινή μεταξύ τους απόσταση, μετά την έλευση του ΜΕΤΡΟ στις εγκαταστάσεις του πρώην Πισσαρίδη, το Lidl να ανοίγει στον ίδιο δρόμο μέχρι τέλος Ιουνίου 2020 ενώ ήδη δραστηριοποιείται στον χώρο του πρώην E&S το ΑΛΦΑΜΕΓΑ. Στην ουσία, σε ένα δρόμο δραστηριοποιούνται τρεις μεγάλες υπεραγορές, με συνολικό εμβαδόν να ξεπερνά τα 9 χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα. Υπενθυμίζεται ότι εδώ και ένα χρόνο η ΑΛΦΑΜΕΓΑ λειτουργεί το νέο της κατάστημα στην Λακατάμεια, δίπλα από την Lidl, κάτι το οποίο θεωρήθηκε ότι ανέβασε σε άλλα επίπεδα το παιχνίδι του ανταγωνισμού. Πάντως, η ίδια η εταιρεία δεν θεωρεί ότι δεν μπορεί να συνυπάρξει με την Lidl, κάτι που αναφέρει σε δηλώσεις του ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας Γιώργος Θεοδότου.

Εξάλλου, , όπως επισημαίνει, των ανοιγμάτων προηγήθηκαν έρευνες, ενώ επικαλείται και τα ενθαρρυντικά μηνύματα που λαμβάνει η εταιρεία από τις πωλήσεις, τόσο στην Λακατάμεια, όσο και στην Πάφο και τα Πολεμίδια. Σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας, από το σύνολο του τζίρου της αγοράς, συνόλου 1,3 δισεκατομμυρίου ευρώ, τα 300 εκατομμύρια αφορούν την αλυσίδα ΑΛΦΑΜΕΓΑ. Άρα συγκεντρώνει ποσοστό γύρω στο 27%. Υπολογίζει μάλιστα ότι τον επόμενο χρόνο, η αλυσίδα θα ξεπεράσει τα 300 εκατομμύρια ευρώ. Από την πλευρά του, ο Διευθύνων Σύμβουλος της αλυσίδας υπεραγορών ΑΛΦΑΜΕΓΑ Γιώργος Θεοδότου ανέφερε ότι το 2019, ήταν χρονιά πολλών ανοιγμάτων για την εταιρεία. Από τα τέλη Οκτωβρίου 2018 και το άνοιγμα της υπεραγοράς στην Λακατάμεια, ακολούθησε τον Ιούλιο το άνοιγμα της υπεραγοράς στα Πολεμίδια και μόλις πριν μια εβδομάδα στην Πάφο. Πλέον για το 2020 φαίνεται ότι κατεβάζει λίγο τις ταχύτητες. Στην επίσημη ατζέντα της εταιρείας για το πλάνο ανάπτυξης καταγράφεται το άνοιγμα στην Λάρνακα, αφού έχει συνάψει συμφωνία με την εταιρεία Acsion Ltd, την ιδιοκτήτρια εταιρεία του Metropolis Mall το οποίο αναμένεται να λειτουργήσει μέχρι τέλος του 2020 ή αρχές του 2021. Υπάρχει επίσης, τουλάχιστον ως επιλογή, και η μαρίνα Αγίας Νάπας. Βάσει του πλάνου, προνοείται η δημιουργία μιας υπεραγοράς, μικρότερου μεγέθους. Αν και δεν υπάρχουν σε εξέλιξη συζητήσεις μεταξύ των δύο εταιρειών θεωρείται ότι είναι κάτι το οποίο θα αξιολογηθεί, όπως και άλλες περιπτώσεις οι οποίες φτάνουν ενώπιον της ΑΛΦΑΜΕΓΑ.

Με προσοχή

Μετά από δύο χρονιές με αρκετά ανοίγματα, φαίνεται ότι τα πλάνα των εταιρειών αλλάζουν για το 2020, χρονιά στην οποία θα δούμε μεν νέα καταστήματα τα οποία αποτελούν σχεδιασμούς προηγούμενων ετών. Βάσει αυτών, αναμένεται ότι εντός θα λειτουργήσουν τέσσερα νέα καταστήματα αλυσίδων υπεραγορών. Η νέα μικρού τύπου υπεραγορά στην μαρίνα Αγίας Νάπας, το νέο METRO και το Lidl στην Λεμεσό στην περιοχή Αγίας Φυλάξεως, και η υπεραγορά ΑΛΦΑΜΕΓΑ στο νέο Metropolis Mall της Λάρνακας το οποίο τουλάχιστον βάσει προγραμματισμού αναμένεται τέλη του 2020. Πέραν αυτών των ανοιγμάτων οι επενδύσεις των εταιρειών για το 2020 επικεντρώνονται στη διατήρηση των κεκτημένων, και στην βελτίωση της εμπειρίας των αγορών του καταναλωτή. Άρα, επενδύσεις και αλλαγές σε υφιστάμενα καταστήματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το Lidl το οποίο όπως ενημέρωσε την «Κ» ετοιμάζει μεν επενδύσεις πολλών εκατομμυρίων για το 2020, ωστόσο αυτές αφορούν κυρίως αλλαγές σε υφιστάμενα καταστήματα και όχι σε επέκταση της φυσικής παρουσίας των καταστημάτων.

Τρεις μεγάλες υπεραγορές άνοιξαν μέσα σε διάστημα μερικών μηνών στην Λευκωσία. Ο Αθηαινίτης στο Nicosia Mall, η ΑΛΦΑΜΕΓΑ στην Λακατάμεια και πιο πρόσφατα ο Παπαντωνίου στην Έγκωμη. Η Έγκωμη εξυπηρετείται πλέον από τρεις μεγάλες.

Για το 2020 αναμένονται τέσσερα ανοίγματα. Η νέα μικρού τύπου υπεραγορά στην μαρίνα Αγίας Νάπας, το νέο METRO και το Lidl στην Λεμεσό στην περιοχή Αγίας Φυλάξεως, και η υπεραγορά ΑΛΦΑΜΕΓΑ στο νέο Metropolis Mall στη Λάρνακα.

Αντέχει η αγορά;

Το ερώτημα που τίθεται επιτακτικά από παράγοντες του λιανικού είναι το κατά πόσο η αγορά, εφόσον δεν αυξάνεται, μπορεί να απορροφήσει την αύξηση του αριθμού των υπεραγορών.

Ή διαφορετικά, κατά πόσο η προσφορά, θα υπερκεράσει την ζήτηση με αποτελέσματα δυσμενή για τους παίκτες της αγοράς. Σημειώνεται ότι πέραν των εν δυνάμει καταναλωτών που είναι μόνιμοι κάτοικοι της χώρας, το λιανικό βασίζεται σε μεγάλο βαθμό και στον εισερχόμενο τουρισμό, ο οποίος ναι μεν παρουσίασε αύξηση τα προηγούμενα χρόνια, ωστόσο, φέτος αλλά και το 2020 παραμένει βάσει εκτιμήσεων στα ίδια επίπεδα.

πότε το ενδεχόμενο υπερθέρμανσης του κλάδου των υπεραγορών, είναι ένα σενάριο το οποίο παραμένει στις ανησυχίες όσων παρακολουθούν τις εξελίξεις. Παρατηρείται ωστόσο μια οπισθοχώρηση όσον αφορά τα νέα ανοίγματα για το 2020. Ήδη παίκτες όπως η ΑΛΦΑΜΕΓΑ εκφράζει την εκτίμηση ότι το 2020 δεν σηκώνει μεγάλα ανοίγματα όπως έγινε το 2019.

Εκτιμάται ότι ο ανταγωνισμός όπως έχει διαμορφωθεί είναι πολύ έντονος και πρέπει πλέον μια αλυσίδα να είναι πολύ προσεκτική πριν να ανοίξει ένα κατάστημα. Εναπόκειται πλέον στον καθένα να κάνει τους υπολογισμούς του και βάσει της στρατηγικής του να αποφασίσει αν θα επεκταθεί. Ο σύνδεσμος ο οποίος εκπροσωπεί τις υπεραγορές, θεωρεί ότι αν και ο ανταγωνισμός είναι οξύς και έντονος και στα μικρότερα καταστήματα του λιανικού τροφίμων, τουλάχιστον επί του παρόντος, οι επιχειρήσεις του κλάδου δουλεύουν σε σωστή βάση και τα βήματα γίνονται με συγκεκριμένη στρατηγική και πολιτική.

Επεκτάσεις λόγω ελεύθερου ωραρίου

Οι ισορροπίες στην αγορά, και το παιχνίδι του ανταγωνισμού των υπεραγορών διαμορφώνεται στην βάση του ελεύθερου ωραρίου των καταστημάτων. Στην ουσία αυτό το μέτρο έδωσε ανάσα και ευκαιρία για νέα ανοίγματα στο λιανικό εμπόριο, σε επιχειρηματικό επίπεδο, ενώ συγκράτησε χαμηλά τους δείκτες ανεργίας. Ήταν δε ο μοχλός για την αύξηση του κύκλου εργασιών και του τζίρου των καταστημάτων εν μέσω οικονομικής κρίσης. Γίνεται όμως πλέον σαφές ότι οι ισορροπίες μπορούν να θεωρηθούν και ως εύθραυστες αν για οποιοδήποτε λόγο αλλάξει το καθεστώς του ελεύθερου ωραρίου. «Αν αλλάξει για οποιοδήποτε λόγο αυτό το μέτρο τότε δεν θα επηρεάσει αρνητικά μόνο τις υπεραγορές αλλά και την οικονομία του κράτους» εκτιμά ο παγκύπριος σύνδεσμος υπεραγορών διά του εκτελεστικού γραμματέα του, Ανδρέα Χατζηαδάμου. Θεωρείται βέβαιο ότι ένα τέτοιο σενάριο θα οδηγούσε σε συρρίκνωση των πωλήσεων των υπεραγορών, μείωση του κύκλου εργασιών, των εσόδων και αναπόφευκτα σε μείωση του προσωπικού, αύξηση του αριθμού των ανέργων. Από την άλλη η αύξηση της απασχόλησης η οποία έχει επιτευχθεί ως απότοκο του μέτρου δεν μεταφράζεται απαραίτητα και σε υγιείς όρους και στις συνθήκες εργασίας των υπαλλήλων.

Πρεμιέρα ηλεκτρονικών πλειστηριασμών με 15 ακίνητα

Σήμερα στις 10 το πρωί θα διεξαχθούν οι πρώτοι για 9 αγροτεμάχια και 6 οικόπεδα - Προς το παρόν, καμία κατοικία ή διαμέρισμα δεν διατίθεται

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Πρεμιέρα με 15 ακίνητα κάνει η πλατφόρμα ηλεκτρονικών πλειστηριασμών στην Κύπρο. Συγκεκριμένα, όλα είναι της εταιρείας διαχείρισης δανείων Gordian Holdings, η οποία και δημιουργήθηκε για να εξυπηρετήσει τα δάνεια που απέκτησε η Apollo Global Management από την Τράπεζα Κύπρου, το γνωστό πλέον «Helix 1». Βάσει της ηλεκτρονικής πλατφόρμας, στις 10 το πρωί θα διεξαχθούν οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί για 9 αγροτεμάχια και 6 οικόπεδα. Προς το παρόν, καμία κατοικία ή διαμέρισμα δεν διατίθεται. Τα δεδομένα δείχνουν πως είναι από όλες τις επαρχίες.

Στην πλατφόρμα παρουσιάζεται πως οι επόμενοι πλειστηριασμοί θα διεξαχθούν στις 30 Δεκεμβρίου, στις 10 Ιανουαρίου 2020 και στις 31 Ιανουαρίου 2020. Συνολικά, θα διατεθούν στους επόμενους πλειστηριασμούς, άλλα 14 ακίνητα. Οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί διενεργούνται μόνο εργάσιμη ημέρα Δευτέρα έως και Παρασκευή, από τις 10:00 π.μ. έως τις 12:00 μ.μ. και εκτός από τις αργίες. Δικαίωμα συμμετοχής θα έχουν και πολίτες εκτός Κύπρου, ενώ προς πλειστηριασμό θα διατίθενται όλων των ειδών τα ακίνητα, όπως κατοικία, επαγγελματικός χώρος, κατάστημα, γραφείο, θέση στάθμευσης (parking), αποθήκη, βιομηχανικός-βιοτεχνικός χώρος, οικόπεδο, οικόπεδο με κτίσμα, αγροτεμάχιο, αγροτεμάχιο με κτίσμα και ξενοδοχειακή μονάδα. Για να συμμετάσχει ο ενδιαφερόμενος σε ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς θα πρέπει να εγγραφεί ως υποψήφιος προσφοροδότης, οπότε μπορεί να λαμβάνει μέρος για δικό του λογαριασμό ή ως εκπρόσωπος άλλων φυσικών ή νομικών προσώπων.

Όπως αναφέρει η Κεντρική Τράπεζα, τα νοικοκυριά κατέχουν το μεγαλύτερο ποσό των ΜΕΔ, τα οποία φτάνουν στα 4,97 δισ. ευρώ.

Με τους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς, τράπεζες και διαχειριστές δανείων εναποθέτουν τις ελπίδες τους για μείωση των ΜΕΔ στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου αναφέρει πως τα ΜΕΔ ανέρχονται πλέον στα 9,68 δισεκατομμύρια ευρώ, βάσει αποτελεσμάτων του Ιουλίου 2019. Συγχρόνως, σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2019, μειώθηκαν κατά 27 εκατ. ευρώ, όντας 9,70 δισ. ευρώ. Το ποσοστό των ΜΕΔ έναντι των συνολικών δανείων, έφτασε το 29,6%. Στα τέλη του 2018 τα ΜΕΔ ανέρχονταν στα 10,2 δισ. ευρώ.

Με τους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς, τράπεζες και διαχειριστές δανείων εναποθέτουν τις ελπίδες τους για μείωση των ΜΕΔ στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα.

Όπως αναφέρει η Κεντρική, τα νοικοκυριά κατέχουν το μεγαλύτερο ποσό των ΜΕΔ, τα οποία φτάνουν στα 4,97 δισ. ευρώ. Οι εταιρείες έχουν ΜΕΔ ύψους 4,38 δισ. ευρώ. Τα συνολικά δάνεια με καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών αυξήθηκαν στα 7,79 δισ. ή σε ποσοστό 23,8% έναντι των συνολικών χορηγήσεων. Όσον αφορά στα δάνεια που αναδιαρθρώθηκαν, μειώθηκαν στα 6,07 δισ. ευρώ, ενώ οι προβλέψεις των τραπεζών έφτασαν το 53,1%.

Οι συμμετοχές

Για να συμμετάσχει ο ενδιαφερόμενος σε ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς θα πρέπει να εγγραφεί ως υποψήφιος προσφοροδότης, οπότε μπορεί να λαμβάνει μέρος για δικό του λογαριασμό ή ως εκπρόσωπος άλλων φυσικών ή νομικών προσώπων. Πρέπει, δε, και οι εκπροσωπούμενοι να είναι εγγεγραμμένα μέλη στο Σύστημα ως υποψήφιοι προσφοροδότες. Εάν ο ενδιαφερόμενος είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο είναι εγγεγραμμένο στο Αρχείο Πληθυσμού της Κυπριακής Δημοκρατίας ή στον Έφορο Εταιρειών, αντίστοιχα, ταυτοποιείται μέσω των διαδικασιών του συστήματος Αριάδνη. Σε περίπτωση επιτυχούς ταυτοποίησης, εγκρίνεται η εγγραφή του προσώπου και ενεργοποιείται η διαδικασία δημιουργίας στοιχείων εισόδου (credentials) μέλους του Συστήματος. Στη συνέχεια και με κριτήριο το εάν είναι ο ενδιαφερόμενος φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οδηγείται στην αντίστοιχη σελίδα καταχώρησης στοιχείων εγγραφής. Για φυσικά ή νομικά πρόσωπα τρίτων χωρών, η διαδικασία διαφέρει.

Μεγάλη μείωση μπόνους εξετάζει η Deutsche Bank

Η διοίκηση της Deutsche Bank εξετάζει το ενδεχόμενο να μειώσει σημαντικά εφέτος το ποσό που χορηγεί ως μπόνους στα στελέχη της, καθώς ο διευθύνων σύμβουλος Κρίστιαν Ζέβινγκ προσπαθεί να αλλάξει ριζικά τη μεγαλύτερη γερμανική τράπεζα, μειώνοντας το κόστος λειτουργίας της.

Σύμφωνα με πληροφορίες του πρακτορείου ειδήσεων Bloomberg, η διοίκηση της Deutsche Bank ενδέχεται να μειώσει το ύψος των μπόνους που δίνει μέχρι και κατά 20%, πολύ περισσότερο δηλαδή από τη μείωση προσωπικού που θα υπάρξει φέτος και θα ανέλθει στο 5%. Ο Ζέβινγκ και το διοικητικό συμβούλιο της τράπεζας δεν έχουν πάρει ακόμη την τελική απόφαση, καθώς περιμένουν το τέλος του τετάρτου τριμήνου, σύμφωνα με πηγές που επικαλείται το Bloomberg. Πέρυσι, η Deutsche Bank είχε διαθέσει 1,9 δισ. ευρώ για μπόνους και μέχρι

Πέρυσι, η γερμανική τράπεζα είχε διαθέσει 1,9 δισ. ευρώ για μπόνους στα διευθυντικά στελέχη της.

τώρα υποστήριζε ότι το ποσό που θα διατεθεί το 2019 θα μειωθεί ανάλογα με τη μείωση προσωπικού. Οι ευρωπαϊκές επενδυτικές τράπεζες γενικότερα είναι αντιμέτωπες με χορήγηση μικρότερου μπόνους το 2019, και σε πολλές εξ αυτών το προσωπικό αναμένει μείωση σε διψήφιο ποσοστό.

Αυτό που προσπαθεί να πετύχει ο Ζέβινγκ είναι να διατηρήσει αξιόλογα στελέχη στον επενδυτικό βραχίονα της Deutsche Bank και παράλληλα να εκπληρώσει τη δέσμευση που έχει αναλάβει, να μειώσει το κόστος λειτουργίας της τράπεζας κατά 6 δισ. ευρώ τα επόμενα χρόνια. Πρόκειται για σημαντική πρόκληση, ιδιαίτερα τώρα που ο Ζέβινγκ άλλαξε σχέδιο και στοιχημάτισε ότι ο επενδυτικός βραχίονας της τράπεζας θα δημιουργήσει αρκετά κέρδη, ώστε να καλύψει το κόστος που θα έχει το σχέδιο μεταρρύθμισης της Deutsche Bank χωρίς να χρειαστεί να ζητήσει για μία ακόμη φορά αύξηση κεφαλαίου. Από αυτή την άποψη το θέμα της αμοιβής των στελεχών στον επενδυτικό βραχίονα αποκτά επιπλέον σημασία, καθώς ο Ζέβινγκ προσπαθεί να αποτρέψει τη φυγή των πιο ταλαντούχων στελεχών του τη στιγμή που τα έχει περισσότερο ανάγκη. Πάνω από δώδεκα υψηλόβαθμα στελέχη έχουν εγκαταλείψει την τράπεζα από τον περασμένο Μάιο, όταν είχε γίνει σαφές πως έρχονται μεγάλες περικοπές στον επενδυτικό βραχίονα της Deutsche Bank. Πολλά στελέχη παραμένουν στην τράπεζα μόνο και μόνο επειδή η αμοιβή τους είναι συγκριτικά καλή, αν και το ηθικό έχει υποχωρήσει ύστερα από χρόνια συνεχών περικοπών.

Τα έσοδα του επενδυτικού βραχίονα έχουν περιοριστεί κατά 11% τους πρώτους εννέα μήνες του 2019, ενώ τα κέρδη πριν από την επιβολή φόρων έχουν μειωθεί κατά 47%. Παρ' όλα αυτά την προηγούμενη Τρίτη ο Ζέβινγκ είχε δηλώσει πως έρχονται ενθαρρυντικά σήματα από τον επενδυτικό βραχίονα της τράπεζας, άποψη που συμμερίζονται και άλλες επενδυτικές τράπεζες, στελέχη των οποίων κάνουν λόγο για βελτίωση της κατάστασης το τέταρτο τρίμηνο.

Ο Ζέβινγκ επιχειρεί να πείσει τους μετόχους της τράπεζας πως η στρατηγική που ακολουθεί εφαρμόζεται όπως είχε προβλεφθεί. Τον περασμένο Ιούλιο, ο διευθύνων σύμβουλος της Deutsche Bank είχε παρουσιάσει σχέδιο που προέβλεπε τη μείωση του εργατικού δυναμικού της τράπεζας κατά το ένα πέμπτο και τη διακοπή της διαπραγμάτευσης μετοχών. Πούλησε περιουσιακά στοιχεία που κρίθηκε ότι δεν είναι πλέον απαραίτητα, μείωσε το κόστος λειτουργίας και ανταμείφθηκε από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με μείωση του βασικού δείκτη ιδίων κεφαλαίων από το 11,84% στο 11,59% από την αρχή του 2020. Από την άλλη πλευρά, η προοπτική μακράς περιόδου με αρνητικά επιτόκια δανεισμού περιορίζει τα κέρδη της τράπεζας από τη χορήγηση δανείων, κάτι το οποίο, όπως φάνηκε, έσπρωξε τον Ζέβινγκ να βασιστεί περισσότερο στον επενδυτικό βραχίονα της τράπεζας.

Πιέσεις σε BlackRock από 9.000 καλόγριες για την κλιματική αλλαγή

Το fund που τις εκπροσωπεί ζητεί μείωση επενδύσεων σε ορυκτά καύσιμα

Η είδηση θα ακουγόταν άλλοτε ως ανέκδοτο, αλλά οι καιροί έχουν αλλάξει και όχι μόνον είναι πέρα για πέρα αληθινή αλλά σκιαγραφεί μια εντεινόμενη τάση στον κόσμο των επενδύσεων. Οι «Αδελφές του Ελέους», ένα fund που εκπροσωπεί 9.000 καλόγριες, ασκούν πιέσεις στη μεγαλύτερη παγκοσμίως εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, την BlackRock, που διαχειρίζεται πλούτο αξίας 7 τρισ. δολαρίων. Ζητούμενο είναι να χρησιμοποιήσει ο επενδυτικός κολοσσός την επιρροή του στις επιχειρήσεις προκειμένου να τις πείσει να επισπεύσουν τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων. Την είδηση αναφέρει ρεπορτάζ της βρετανικής

Το fund Mercy Investment Services έχει ενταχθεί στο κίνημα υπέρ των βιώσιμων επενδύσεων.

εφημερίδας The Guardian, σύμφωνα με την οποία ένας άλλος επενδυτικός κολοσσός, η Glodman Sachs, γίνεται η πρώτη στον κόσμο επενδυτική τράπεζα που διακόπτει κάθε χρηματοδότηση εξορύξεων πετρελαίου στην Αρκτική. Καθιστά, έτσι, σαφές πως η κλιματική αλλαγή εξελίσσεται σε όλο και πιο καθοριστικό παράγοντα που συνδιαμορφώνει επενδυτικές επιλογές και αλλάζει σταδιακά το τοπίο της χρηματοδότησης.

Οι καλόγριες ασκούν πιέσεις μέσω του fund Mercy Investment Services, η «Επενδυτικές Υπηρεσίες του Ελέους» όπως αποδίδεται στα ελληνικά, που συντάσσεται πλέον με άλλους επενδυτικούς φορείς στο κίνημα υπέρ των βιώσιμων επενδύσεων. Ασκούν μάλιστα κριτική στην BlackRock επισημαίνοντας ότι στη διάρκεια του έτους στήριξε μόλις έξι από τα 52 ψηφίσματα που αφορούσαν την κλιματική αλλαγή και συζητήθηκαν στις συνεδριάσεις των μετόχων. Μεταξύ άλλων, αφορούσαν το αίτημα για μεγαλύτερη διαφάνεια σε ό,τι αφορά τις εκπομπές

Οι καλόγριες ασκούν κριτική στην BlackRock, επισημαίνοντας ότι στη διάρκεια του έτους στήριξε μόλις έξι από τα 52 ψηφίσματα που αφορούσαν την κλιματική αλλαγή και συζητήθηκαν στις συνεδριάσεις των μετόχων της.

καυσαερίων και το αίτημα να υιοθετήσει η εταιρεία συγκεκριμένους στόχους για τη μείωση των εκπομπών καυσαερίων. Ετσι οι Αδελφές του Ελέους χαρακτηρίζουν τη στάση της BlackRock «ασύμβατη με τις επίσημες θέσεις της για την κλιματική αλλαγή», αναφερόμενη στις σχετικές έρευνες που έχει διεξάγει η εταιρεία σχετικά με τους οικονομικούς κινδύνους των επενδύσεών της. Η BlackRock έχει, άλλωστε, κατηγορηθεί επανειλημμένως ότι δεν ενδιαφέρεται για τον αντίκτυπο των επενδύσεών της στο περιβάλλον και στο κλίμα. Ομάδα οικονομολόγων την έχουν μάλιστα επικρίνει επειδή στη διάρκεια των τελευταίων 10 ετών έχει χάσει 90 δισ. δολάρια εξαιτίας της αδιαφορίας της για τις οικονομικές επιπτώσεις των επενδύσεών της σε ορυκτά καύσιμα.

Goldman Sachs

Εξάλλου, η Goldman Sachs ανακοίνωσε την Κυριακή τη νέα πολιτική της για το περιβάλλον και την απόφασή της να μην επενδύσει ξανά σε εξορύξεις στην Αρκτική αλλά και σε ανθρακωρυχεία παγκοσμίως. Στη σχετική ανακοίνωση, η επενδυτική τράπεζα αναφέρεται στη συναίνεση της επιστημονικής κοινότητας γύρω από την κλιματική αλλαγή την οποία και χαρακτηρίζει «τη σημαντικότερη περιβαλλοντική πρόκληση του 21ου αιώνα». Προσθέτει πως σχεδιάζει να βοηθήσει εφεξής πιο αποτελεσματικά τους πελάτες της να βελτιώσουν τη στάση τους σε ό,τι αφορά την κλιματική αλλαγή όπως, για παράδειγμα, να πουλήσουν τα λεγόμενα ομόλογα «καταστροφής» στα οποία ο επενδυτής αντλεί κέρδος όταν υπάρχει φυσική καταστροφή ή θεομηνία. Ο Τζέισον Οπένια Ντίστερχοφτ, ακτιβιστής για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής που άσκησε πιέσεις για να αλλάξει στάση η Goldman, επισημαίνει πως η κίνησή της προδίδει ότι οι μεγάλες αμερικανικές τράπεζες αν θέλουν, μπορούν να χαράξουν κόκκινες γραμμές σε ό,τι έχει σχέση με τους υδρογονάνθρακες. Καλεί μάλιστα τις άλλες μεγάλες τράπεζες να μιμηθούν το παράδειγμα της Goldman και ει δυνατόν να το υπερβούν. Απευθύνεται, μάλιστα, ιδιαιτέρως στην JPMorgan Chase, την οποία χαρακτηρίζει «χειρότερη τράπεζα του κόσμου σε ό,τι αφορά τα ορυκτά καύσιμα».

Οπως τονίζει ο Guardian, έρευνες που έγιναν προ μηνών κατέδειξαν ότι μετά την υπογραφή της συμφωνίας των Παρισίων για το κλίμα, οι μεγαλύτερες επενδυτικές τράπεζες του κόσμου έχουν χρηματοδοτήσει με περίπου 700 δισ. δολάρια τις εταιρείες με το χειρότερο προφίλ σε ό,τι αφορά τη χρήση ορυκτών καυσίμων. Η χειρότερη εξ αυτών είναι η JP Morgan Chase, καθώς χρηματοδότησε με 75 δισ. δολάρια επιχειρήσεις που επεκτείνουν την άντληση σχιστολιθικών υδρογονανθράκων στην Αρκτική με τη μέθοδο της υδραυλικής ρηγμάτωσης, μια μέθοδο κατά γενική ομολογία καταστρεπτική για το περιβάλλον.

Σημειωτέον, πάντως, πως η Goldman επέδειξε ιδιαίτερη κινητικότητα το καλοκαίρι για να διασφαλίσει θέση στο τραπέζι όταν ακόμη δρομολογείτο η αρχική δημόσια εγγραφή της Aramco, ναυαρχίδας του πετρελαϊκού κλάδου της Σαουδικής Αραβίας.

Οι Γερμανοί μαθαίνουν να κόβουν αποδείξεις

Υποχρεωτική πλέον η έκδοσή τους, καθώς η φοροδιαφυγή κάνει θραύση

Από 1ης Ιανουαρίου 2020 θα ισχύει και στη Γερμανία η υποχρεωτική έκδοση αποδείξεων, όχι μόνο για πωλήσεις προϊόντων, αλλά και για παροχή υπηρεσιών.

Παρά τα κηρύγματα που αρέσκεται να κάνει στους εταίρους της στην Ευρωζώνη και ειδικότερα στην Ελλάδα, η Γερμανία αντιμετωπίζει ανάλογα μεγάλο πρόβλημα φοροδιαφυγής. Παράνομα λογισμικά, εικονικά τιμολόγια και «πειραγμένες» ταμειακές μηχανές διευκολύνουν τη φοροδιαφυγή, που κάθε χρόνο κοστίζει στο γερμανικό δημόσιο πολλά δισεκατομμύρια ευρώ. Ετσι, καταφεύγει και η Γερμανία στη λύση των υποχρεωτικών αποδείξεων. Εφεξής θα είναι πλέον υποχρεωτική η έκδοση αποδείξεων στο λιανικό εμπόριο. Η νέα νομοθεσία προκαλεί αντιδράσεις, αφού συνεπάγεται τεράστιο κόστος για τις επιχειρήσεις.

Από την 1η Ιανουαρίου του 2020 θα ισχύει και στη Γερμανία η υποχρεωτική έκδοση αποδείξεων όχι μόνο στο λιανικό εμπόριο, αλλά και σε αρτοποιεία, κομμωτήρια, ακόμη και ψιλικατζίδικα.

Θα πρέπει να σημειωθεί πως η νέα νομοθεσία, που έχει στόχο την πάταξη της φοροδιαφυγής, ισχύει όχι μόνο για πωλήσεις προϊόντων, αλλά και για παροχή υπηρεσιών. Επίσης εκτιμήσεις κάνουν λόγο για απώλειες έως και 10 δισ. ευρώ κάθε χρόνο. Οι οικονομικές και φορολογικές αρχές της Γερμανίας αναζητούσαν εδώ και χρόνια λύσεις και αποτελεσματικά μέτρα πάταξης της φοροδιαφυγής. Η αναζήτηση αυτή κατέληξε στη νέα «νομοθεσία για τις ταμειακές μηχανές».

Διορία

Το υπουργείο Οικονομικών έχει δώσει στις επιχειρήσεις διορία μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2020 για την τεχνική αναπροσαρμογή των ταμειακών τους συστημάτων, ώστε να πληρούν τα νέα στάνταρ ασφαλείας και να είναι λιγότερο ευάλωτα σε παράνομα λογισμικά. Η υποχρεωτική έκδοση αποδείξεων, όμως, θα ισχύσει ήδη από την 1η Ιανουαρίου του ερχόμενου έτους.

Η νέα νομοθεσία προκαλεί «δυσανάλογο κόστος» στις επιχειρήσεις, σχολιάζει ο Σετίν Ακάρ από το ινστιτούτο εμπορικών ερευνών EHI. Για τεράστια ποσά κάνει λόγο και ο εμπορικός σύνδεσμος Γερμανίας HDE. «Πρώτες εκτιμήσεις κοστολογούν στα 300 με 500 ευρώ την εγκατάσταση του νέου λογισμικού για κάθε ταμειακή», εξηγεί ο ειδικός του HDE, Ραλφ Μπρίγκεμαν.

Υψηλό κόστος

Σε συγκεκριμένους κλάδους όμως, όπως για παράδειγμα σε κρεοπωλεία, το κόστος θα είναι πολλαπλάσιο. Οπως σημειώνει ο Γκέρο Γεντς από τον Σύνδεσμο Γερμανών Κρεοπωλών, στα χασάπικα οι

Οι ετήσιες απώλειες εσόδων εξαιτίας της φοροαποφυγής υπολογίζονται σε €10 δισ.

ταμειακές είναι συνδεδεμένες με τις ζυγαριές, με συνέπεια η αναβάθμιση και η αναπροσαρμογή να είναι αρκετά πιο πολύπλοκες και κοστοβόρες.

Ο ίδιος υπολογίζει το κόστος μετατροπής για κάθε επιχείρηση στις 4.000 ευρώ. Και αυτό μόνο για το 50% των κρεοπωλείων, όπου τα υφιστάμενα συστήματα επιδέχονται τεχνικές αναβαθμίσεις.

Στα υπόλοιπα θα πρέπει να αγοραστεί καινούργιος εξοπλισμός, που στην περίπτωση των κρεοπωλείων «μεταφράζεται» σε κόστος 30.000 ευρώ. «Για μικρές επιχειρήσεις μιλούμε για επένδυση που ενδεχομένως να θέτει σε κίνδυνο την επιβίωσή τους». Είναι χαρακτηριστικό πως, από τις συνολικά 1,85 εκατ. ταμειακές που χρησιμοποιούνται σήμερα στη Γερμανία, μόλις οι 400 με 500 μπορούν να αναβαθμιστούν και να ενσωματώσουν το νέο λογισμικό. Οι υπόλοιπες θα πρέπει να αντικατασταθούν.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι για τους κατασκευαστές ταμειακών μηχανών προμηνύονται μεν χρυσές εποχές, ωστόσο λόγω κακής συνεννόησης με το υπουργείο Οικονομικών οι ταμειακές νέας γενιάς δεν είναι ακόμη έτοιμες.

Αντιδρούν οι έμποροι

Πέραν των τεχνικών δυσκολιών που φαίνεται να προκύπτουν από το νέο μέτρο των υποχρεωτικών αποδείξεων και οι οποίες αναμένεται να οδηγήσουν σε σημαντικές καθυστερήσεις όσον αφορά την εφαρμογή της νέας νομοθεσίας, αντιδράσεις προκαλεί και η υποχρέωση έκδοσης αποδείξεων. Αμφισβητείται, άλλωστε, το κατά πόσον είναι πραγματικά χρήσιμη αυτή η έκδοση των αποδείξεων.

Θα περίμενε ίσως κανείς πως η μεγαλύτερη οικονομία στην Ευρώπη θα κατόρθωνε να επινοήσει κάποιες άλλες, ίσως και πιο αποτελεσματικές μεθόδους για την πάταξη της φοροδιαφυγής και να μην καταφεύγει σε μέτρα που απλώς επιβαρύνουν δυσανάλογα τις επιχειρήσεις.

Οπως επισημαίνει εκπρόσωπος του εμπορικού συνδέσμου Γερμανίας HDE, «στο λιανικό εμπόριο της Γερμανίας θα εκδίδονται εφεξής επιπρόσθετες αποδείξεις μήκους δύο εκατομμυρίων χιλιομέτρων». Ειδικά για τους μικρομεσαίους, αυτό σημαίνει ένα, κατά περίπτωση, τεράστιο επιπρόσθετο κόστος για την αγορά του ειδικού χαρτιού, με ό,τι αυτό συνεπάγεται βέβαια και για το περιβάλλον.

Επίσης, σύμφωνα με τον HDE, σε αντίθεση με την αναγκαία τεχνική αναπροσαρμογή των ταμειακών, η υποχρεωτική έκδοση αποδείξεων δεν συμβάλλει στην πάταξη της φοροδιαφυγής. «Διότι με το πάτημα του πρώτου κουμπιού στην ταμειακή ανοίγει με το νέο σύστημα μια διαδικασία η οποία δεν μπορεί πλέον να σβηστεί. Εάν στη συνέχεια ο πελάτης πάρει την απόδειξη ή όχι, είναι εντέλει αδιάφορο», αφού η συναλλαγή έχει ήδη καταγραφεί ηλεκτρονικά.

Ανάπτυξη μόλις 0,6% το 2020 «βλέπει» η Bundesbank

Η μεγαλύτερη κρίση που έχει γνωρίσει η Γερμανία την τελευταία δεκαετία θα επιβραδύνει τις αναπτυξιακές προοπτικές της χώρας για το 2020, σύμφωνα με προβλέψεις της Bundesbank. Αιτία αποτελεί η επιδείνωση της εγχώριας αγοράς εργασίας αλλά και η μείωση της κατανάλωσης.

Η κεντρική τράπεζα περιέκοψε τις εκτιμήσεις της για αναπτυξιακή προοπτική της μεγαλύτερης οικονομικής δύναμης στην Ευρώπη, κατά το ήμισυ για το 2020. Μολονότι οι εξαγωγές θα αρχίσουν να ανακάμπτουν κατά τη διάρκεια του έτους, ενισχύοντας ταυτόχρονα και τη βιομηχανική παραγωγή, η κατανάλωση φαίνεται ότι θα επιβραδύνεται. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, τα επόμενα δύο χρόνια ίσως η κατάσταση αντιστραφεί.

Βάσει λοιπόν των τελευταίων εκτιμήσεων της Bundesbank, το 2020 προβλέπεται αύξηση του ΑΕΠ 0,6% από 1,2% που ήταν οι προβλέψεις τον περασμένο Ιούνιο. Επίσης, για το διάστημα 2021-2022 η κεντρική τρά-

Η αρχική της εκτίμηση αφορούσε αύξηση του γερμανικού ΑΕΠ κατά 1,2%.

πεζα περικόπτει τις εκτιμήσεις της, προβλέποντας ανάπτυξη 1,4% από 1,3%, ενώ για το 2019 αυτή αναθεωρείται προς τα κάτω από 0,6% σε 0,5%. Από την πλευρά του, ο πρόεδρος της Bundesbank, Γενς Βάιντμαν, κάνει λόγο για συνέχιση των κινδύνων, επισημαίνοντας χαρακτηριστικά ότι «υπάρχουν ακόμη εξωτερικές ζώνες κινδύνου, οι οποίες θα μπορούσαν να επιδεινώσουν και να επιτείνουν την επιβράδυνση στη βιομηχανία». Η δε ανακοίνωση των αναθεωρημένων προβλέψεων για τη γερμανική οικονομία έρχεται μια μέρα μετά την επιβεβαίωση της ΕΚΤ ότι θα διατηρήσει την επεκτατική νομισματική πολιτικής της.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Γερμανία αλλά

Ο πρόεδρος της Bundesbank, Γενς Βάιντμαν, κάνει λόγο για συνέχιση κινδύνων.

και ευρύτερα η περιοχή της Ευρωζώνης, έχουν αρχίσει να βλέπουν τις παρενέργειες που επιφέρει στην ανάπτυξή τους μια σειρά εξωτερικών παραγόντων. Αυτές αφορούν αφενός τις τεταμένες εμπορικές σχέσεις μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας, αφετέρου την προγραμματισμένη έξοδο της Βρετανίας από την Ε.Ε. Την ίδια στιγμή, πρόσφατα στοιχεία καταδεικνύουν ότι ο γερμανικός μεταποιητικός κλάδος δεν έχει ανακάμψει, ακόμη και μετά την παρέλευση αρκετών μηνών κατά τη διάρκεια των οποίων παρουσιάζει εξασθένηση. Ενδεικτικά, σύμφωνα με στοιχεία που επικαλείται το Bloomberg και δημοσιεύθηκαν την περασμένη εβδομάδα, η μείωση στις παραγγελίες αλλά και στη βιομηχανική παραγωγή επιδεινώθηκε τον Οκτώβριο. Παράλληλα, άνοδο του πληθωρισμού αναμένει η κεντρική τράπεζα το 2022, με αυτόν να φθάνει στο 1,9%, κάτι που εξηγείται από το υψηλό ενεργειακό κόστος, λόγω της πολιτικής της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Μείωση των ρωσικών επιτοκίων στο 6,25%

Στην πέμπτη μείωση των επιτοκίων μέσα στο έτος που τελειώνει προχώρησε χθες η Τράπεζα της Ρωσίας, μειώνοντας αυτή τη φορά το κόστος δανεισμού κατά 25 μονάδες βάσης στο 6,25%. Με την τελευταία αυτή χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής τα επιτόκια έχουν πέσει συνολικά κατά 150 μονάδες βάσης μέσα στο 2019. Η Τράπεζα της Ρωσίας προσπαθεί να τονώσει την οικονομία που αναπτύσσεται με υποτονικούς ρυθμούς και να δώσει ώθηση στον πληθωρισμό που τον περασμένο μήνα υποχώρησε κάτω από τον επίσημο στόχο του 4%. Ανακοινώνοντας τις τελευταίες αποφάσεις η πρόεδρος της Τράπεζας της Ρωσίας, Ελβίρα Ναμπιουλίνα, άφησε να εννοηθεί πως μπορεί να παρέλθει ένα χρονικό διάστημα χωρίς καμία μεταβολή στη νομισματική πολιτική. Δεν απέκλεισε, πάντως, μία ακόμη μείωση των επιτοκίων στη συνεδρίαση του Φεβρουαρίου ή αργότερα μέσα στο πρώτο εξάμηνο του νέου έτους. Το ρούβλι, που στη διάρκεια του έτους έχει σημειώσει την καλύτερη επίδοση μεταξύ όλων των νομισμάτων αναδυόμενων αγορών, σημείωσε περαιτέρω άνοδο 1% μετά τις δηλώσεις της Ναμπιουλίνα. Αναλυτές της Goldman Sachs προειδοποιούν, πάντως, πως η Τράπεζα της Ρωσίας υποτιμά τον κίνδυνο να επιβραδυνθεί περαιτέρω ο πληθωρισμός και να αναγκαστεί να αναθεωρήσει προς τα κάτω τον στόχο του 4%. Η κυβέρνηση σχεδιάζει, πάντως, αύξηση δαπανών για το επόμενο έτος στο πλαίσιο εξαετούς προγράμματος έργων υποδομής που ευελπιστεί πως θα τονώσει την ανάπτυξη και τον πληθωρισμό.

Κάτω από το όριο της φτώχειας διαβιοί το 22,7% των κατοίκων της Βρέμης

Διευρύνεται το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών περιοχών της Γερμανίας, μολονότι το ποσοστό των ανθρώπων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας έχει συνολικά μειωθεί στη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης. Σχετικό ρεπορτάζ της Deutsche Welle αναφέρεται στην τελευταία έρευνα για τη φτώχεια που εκπόνησε η ένωση Paritatische Wohlfahrtsverband μεταξύ 95 περιοχών της Γερμανίας. Από τα πορίσματα της έρευνας προκύπτει πως τουλάχιστον στο 25% αυτών των περιοχών η φτώχεια έχει αυξηθεί κατά 20% μέσα στην τελευταία δεκαετία.

«Παρά την ευχάριστη είδηση ότι η φτώχεια έχει μειωθεί στο 15,5% σε εθνικό επίπεδο, το χάσμα ανάμεσα στις περιοχές που ευημερούν και σε εκείνες που πλήττονται από τη φτώχεια διευρύνεται σταθερά και σαφέστατα», τόνισε παρουσιάζοντας την εν λόγω έκθεση ο διευθύνων σύμβουλος της Paritatische Wohlfahrtsverband, Ούρλιχ Σνάιντερ. Ο ίδιος τόνισε, μάλιστα, πως τα τελευταία στοιχεία διαψεύδουν τον παραδοσιακό διαχωρισμό ανάμεσα στο πλούσιο δυτικό τμήμα της Γερμανίας και στο φτωχότερο ανατολικό. Παρουσιάζοντας τα πορίσματα της έρευνας κάλεσε, άλλωστε, το Βερολίνο να θέσει σε εφαρμογή ένα «εκτεταμένο σχέδιο για την εξάλειψη της φτώχειας», που μεταξύ άλλων θα προβλέπει αύξηση των επιδομάτων του κοινωνικού κράτους

Η φτώχεια έχει μειωθεί στο 15,5% σε εθνικό επίπεδο, όμως το χάσμα ανάμεσα στις περιοχές που ευημερούν και στις «φτωχές» διευρύνεται.

και του κατώτατου ωρομισθίου στα 13 ευρώ.

Στη Γερμανία η έννοια της φτώχειας ορίζεται από το πόσο το εισόδημα ενός νοικοκυριού επιτρέπει τη συμμετοχή στην κοινωνία. Με τα σημερινά δεδομένα, όποιο νοικοκυριό συγκεντρώνει λιγότερο από το 60% του μέσου εισοδήματος μιας περιοχής θεωρείται ότι βρίσκεται κοντά στα όρια της φτώχειας και κινδυνεύει να διολισθήσει σε φτώχεια.

Οσον αφορά ειδικότερα τις περιοχές της Γερμανίας που πλήττονται από τη φτώχεια, η περιοχή Ρουρ της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, του πολυπληθέστερου δηλαδή κρατιδίου της Γερμανίας, αναφέρεται στην έρευνα ως το μεγαλύτερο πρόβλημα της Γερμανίας, ακριβώς εξαιτίας του μεγάλου πληθυσμού της.

Το 21,1% του πληθυσμού των περίπου 5,8 εκατ. ανθρώπων που κατοικούν στην περιοχή αυτή ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας.

Σύμφωνα πάντα με την ίδια έρευνα, τον μεγαλύτερο κίνδυνο να βρεθούν σε ένδεια διατρέχουν σε αυτή την περιοχή οι νέοι και οι ηλικιωμένοι. Είναι, ωστόσο, μεγαλύτερο το ποσοστό των ανθρώπων που ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας στη Βρέμη, όπου φτάνει στο 22,7%, ενώ το χαμηλότερο ποσοστό φτωχών στη Γερμανία παρουσιάζει η Βαυαρία, όπου κάτω από τα όρια της φτώχειας ζει το 11,7% του πληθυσμού.

pwc
Expertise Solutions Value
www.pwc.com.cy

Η πράσινη συμφωνία δημιουργεί ευκαιρίες και κρύβει κινδύνους

Ο φιλόδοξος στόχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα το 2050

Το στοίχημα της Ευρώπης για την οικονομία της είναι πράσινο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε μέσα στην εβδομάδα το σχέδιο με το οποίο σκοπεύει να προσαρμόσει την οικονομία της στις ανάγκες του πλανήτη. Αυτό προβλέπει αυστηρότερα όρια στις εκπομπές καυσαερίων, αλλαγές στη φορολογία και θέσπιση νέων κανόνων για τις επιχειρήσεις.

Με στόχο ένα μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα το 2050, μια «κλιματική ουδέτερη ήπειρο» όπως αναφέρει σε δική της φρασεολογία, η Ευρώπη ίσως επανεξετάσει τους φόρους που επιβάλλει στο εμπόριο με χώρες που δεν πληρούν τα νέα πράσινα κριτήριά της. Αν λειτουργήσει η λεγόμενη «πράσινη συμφωνία», οι οπαδοί της υποστηρίζουν πως οι επενδύσεις που προβλέπει θα επιφέρουν έναν άνευ προηγουμένου μετασχηματισμό, κάτι που δεν έχουμε δει τα τελευταία 50 χρόνια. Υπάρχει, όμως, ο κίνδυνος να μην μπορέσει να πλησιάσει τους φιλόδοξους στόχους που θέτει και, αντιθέτως, να καλλιεργήσει αβεβαιότητα, να αυξήσει το κόστος για τις επιχειρήσεις και να εντείνει τις εμπορικές διαμάχες. Στην προσπάθειά της να επιταχύνει τον ρυθμό με τον οποίο θα μειώνονται εφεξής οι εκπομπές καυσαερίων, η Κομισιόν ανακοίνωσε πως θα χρειάζονται επιπλέον επενδύσεις 250 δισ. ευρώ κάθε χρόνο. Αυτό θα ήταν σημαντική ώθηση, ισοδύναμη με το 1,5% του ΑΕΠ με στοιχεία του 2018.

Το σχέδιο κατά της κλιματικής αλλαγής μπορεί να χαλαρώσει τους δημοσιονομικούς κανόνες και να δώσει στα κράτη-μέλη τη δυνατότητα να προχωρήσουν στις επενδύσεις που έχει επανειλημμένως χαρακτηρίσει αναγκαίες η ΕΚΤ.

Δεδομένου ότι η ανάπτυξη και ο πληθωρισμός της Ευρωζώνης έχουν καθηλωθεί σε χαμηλά επίπεδα, το σχέδιο αυτό αποτελεί το είδος συστημικής αλλαγής φιλοσοφίας που θα μπορούσε να αλλάξει την πορεία της οικονομίας. Επιπλέον, τα ιστορικά χαμηλά επιτόκια προσφέρουν ιδανικές συνθήκες για μεγάλες επενδύσεις. Ομως δεν είναι τόσο απλά τα πράγματα. Οι αλλαγές στο ρυθμιστικό πλαίσιο και στη φορολογία θα εξωθήσουν ορισμένες βιομηχανίες να διακόψουν τις δαπάνες. Σε ορισμένους τομείς θα χαθούν θέσεις εργασίας χωρίς να μεταφερθούν σε άλλους τομείς. Και όλα θα εξαρτηθούν από το κατά πόσον οι κυβερνήσεις θα προχωρήσουν στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις ιδιαιτέρως στην παιδεία και στην επαγγελματική κατάρτιση, ώστε να εξοπλίσουν γρήγορα τους εργαζομένους με τις αναγκαίες δεξιότητες.

«Βραχυπρόθεσμα πρέπει να περιμένουμε ότι θα αποτελέσει πολύ αρνητικό παράγοντα κατά της ανάπτυξης», εκτιμά ο Μιχάλα Μαρκούσεν, οικονομολόγος της Societe Generale. Προσθέτει όμως πως αυτό «δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να το κάνουμε επειδή η εναλλακτική, δηλαδή το να δώσουμε ώθηση στην κλιματική αλλαγή, θα έχει τέτοιο κόστος στο ΑΕΠ που θα υπερβαίνει σαφώς οποιοδήποτε κόστος μπορεί να καταβάλουμε σήμερα». Το σχέδιο κατά της κλιματικής αλλαγής μπορεί να χαλαρώσει τους δημοσιονομικούς κανόνες και να δώσει στα κράτη-μέλη τη δυνατότητα να προχωρήσουν στις επενδύσεις που έχει επανειλημμένως χαρακτηρίσει αναγκαίες η ΕΚΤ.

Για να επιτευχθεί ο στόχος της μείωσης εκπομπής καυσαερίων, θα χρειαστούν επιπλέον επενδύσεις 250 δισ. ευρώ κάθε χρόνο.

Η Κομισιόν εξέφρασε, άλλωστε, την πρόθεση να εξετάσει «τις πράσινες δημόσιες επενδύσεις με κριτήριο την ποιότητα των δημοσίων οικονομικών».

Δεν φαίνεται, πάντως, πιθανή μια γενναία κίνηση όπως θα ήταν η εξαίρεση των δαπανών για πράσινες επενδύσεις από τον υπολογισμό του χρέους και του ελλείμματος. Το σχετικό έγγραφο της Κομισιόν ανέφερε ακόμη την ανάγκη «περιφρούρησης έναντι κινδύνων που θα απειλήσουν τη βιωσιμότητα του χρέους».

Και όλα αυτά θα γίνουν στο πλαίσιο επαφών ανάμεσα στην Κομισιόν και στις χώρες-μέλη της Ε..Ε. Και όπως σχολίασε η Σιμόν Ταλιαπέτρα, συνεργάτις του ινστιτούτου Bruegel, «αναβάλλεται η απόφαση, θα ρίξουν νερό στο κρασί και θα μετατραπεί σε γραφειοκρατική διαδικασία και έτσι βασικά δεν θα συμβεί τίποτε απολύτως στο εγγύς μέλλον».

Αναθεώρηση στρατηγικής από ΕΚΤ για στήριξη περιβαλλοντικών πολιτικών

Μετά τη συνεδρίαση της ΕΚΤ την Πέμπτη, την πρώτη με επικεφαλής την Κριστίν Λαγκάρντ, οι ιθύνοντες που χαράσσουν πολιτική στην κεντρική τράπεζα επανέλαβαν ότι η συνεισφορά τους στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής αποτελεί ταυτοχρόνως ευκαιρία αλλά και ευθύνη. Δεν παρέλειψαν, όμως, να τονίσουν την ίδια στιγμή ότι κανείς δεν πρέπει να περιμένει πως η ΕΚΤ θα είναι ο κύριος παράγοντας στην όλη υπόθεση. Ο αντιπρόεδρος της ΕΚΤ, Λουίς ντε Γκίντος, εξέφρασε την πρόθεση της τράπεζας να στηρίξει τις περιβαλλοντικές φιλοδοξίες της Ε.Ε. μέσα στα όρια των δυνατοτήτων της και να συμπεριλάβει την υπερθέρμανση του πλανήτη στην αναθεώρηση της στρατηγικής της που θα γίνει άμεσα. Ο Γάλλος ομόλογός του, Φρανσουά Βιλερουά ντε Γκαλό, αναφέρθηκε σε μια σειρά από μέτρα που θα μπορούσε να υιοθετήσει η Ε.Ε. πέραν των αγορών πράσινων ομολόγων στο πλαίσιο του νέου προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης. Μεταξύ άλλων, ανέφερε τις αλλαγές στους κανόνες που διέπουν τα είδη ενεχύρων τα οποία μπορεί να δέχεται η τράπεζα σε αντάλλαγμα για τα δάνεια που χορηγεί. Σημειωτέον ότι η Κριστίν Λαγκάρντ έχει εκφράσει την πρόθεση να θέσει σε προτεραιότητα τα πράσινα ομόλογα στο πλαίσιο του νέου προγράμματος αγορών ομολόγων. Οπως, άλλωστε, τόνισε ο επικεφαλής της Τράπεζας της Αυστρίας, Ρόμπερτ Χόλτζμαν, η ΕΚΤ έχει καθήκον, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσει ότι οι εμπορικές τράπεζες της Ευρωζώνης θα πάρουν στα σοβαρά το θέμα του κλίματος. Δεδομένου, όμως, ότι τα περιθώρια των δημόσιων οικονομικών είναι περιορισμένα και αβέβαια, μπορεί να σταθεί καθοριστικός ο ιδιωτικός τομέας. Σύμφωνα με την Bloomberg Economics, οι πρόσθετες επενδύσεις που μπορεί να χρειαστούν προκειμένου να μπορέσουν οι χώρες να επιτύχουν τους στόχους για τις εκπομπές καυσαερίων, ίσως φτάνουν τα 400 δισ. ευρώ ετησίως, δηλαδή πολύ λιγότερα από όσα υπολόγιζε η Ε.Ε. Και το ερώτημα είναι, βέβαια, πού θα βρεθούν τα χρήματα.

Η Κριστίν Λαγκάρντ έχει εκφράσει την πρόθεση να θέσει σε προτεραιότητα τα πράσινα ομόλογα.

Η πιο τολμηρή ιδέα που ανέφερε η Κομισιόν είναι η επιβολή φόρων στις εισαγωγές από χώρες που δεν τηρούν τα ίδια αυστηρά κριτήρια με αυτά που θα εφαρμόζονται στην Ευρώπη. Ζητούμενο αυτής της ιδέας είναι να μην αρχίσουν οι επιχειρήσεις να αναθέτουν τμήματα της παραγωγής σε υπεργολαβίες, προκειμένου να αποφύγουν τα χρηματικά πρόστιμα και ιδιαιτέρως σε χώρες που «δεν έχουν την ίδια φιλοδοξία για την κλιματική αλλαγή». Χωρίς ένα εργαλείο που θα αποτρέπει κάτι τέτοιο, οι προσπάθειες για να μειωθούν οι εκπομπές καυσαερίων θα πέσουν στο κενό.

Είσοδο στον κόσμο της υψηλής ραπτικής επιχειρεί το Βερολίνο

Αναβιώνουν οίκοι της εβραϊκής κοινότητας που καταστράφηκαν από τους ναζί

Η ατμομηχανή της Ευρώπης, η Μέκκα της σύγχρονης τέχνης, η ναυαρχίδα της παγκόσμιας αυτοκινητοβιομηχανίας και πολλοί ακόμη τίτλοι αποδίδονται στη Γερμανία. Είναι, όμως, δύσκολο να φανταστεί κανείς ότι στις αρχές του 20ού αιώνα η Γερμανία ήταν επίσης επίκεντρο της μόδας και μάλιστα ότι όφειλε την επιτυχία της αυτή σε χιλιάδες Εβραίους, οι οποίοι ίδρυαν και εργάζονταν σε βιομηχανίες ενδυμάτων υψηλής ραπτικής. Αυτός ο κόσμος της ένδυσης, που είχε χτιστεί στη Γερμανία και ιδίως γύρω από το Βερολίνο, καταστράφηκε ολοσχερώς από το ναζιστικό καθεστώς στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Την ελάχιστα διαδεδομένη συνεισφορά της εβραϊκής κοινότητας και της Γερμανίας στον κόσμο της μόδας προσπαθεί να αναβιώσει η εταιρεία Jandorf Holding.

Στις αρχές του 20ού αιώνα,το Βερολίνο είχε κυρίαρχη θέση στον χώρο της μόδας και μπορούσε να ανταγωνιστεί σε παραγωγή, σχέδιο και γοητεία τις πρωτεύουσες της μόδας, Παρίσι και Μιλάνο.

Το 1933 υπήρχαν 2.700 παραγωγοί ενδυμάτων στο Βερολίνο και μετά τον πόλεμο ελάχιστοι.

Πριν από περίπου 10 χρόνια, η Jandorf Holding ξεκίνησε να εντοπίζει τους κληρονόμους των ιδρυτών και να αγοράζει τα εμπορικά σήματα άλλοτε ηχηρών ονομάτων της γερμανικής μόδας, προκειμένου να τα αναβιώσει. Ακολουθώντας αυτή τη συνταγή και με την έγκριση του τρισέγγονου του Εβραίου ιδρυτή, τον προηγούμενο μήνα άνοιξε ξανά τις πόρτες του ένας από τους άλλοτε μεγαλύτερους οίκους υψηλής ραπτικής, ο οίκος Manheimer.

Ο οίκος Manheimer ιδρύθηκε το 1840 από τον Βαλεντίν Μάνχαϊμερ και ήταν τότε γνωστός ως «βασιλιάς των παλτό» για άνδρες και γυναίκες. Από την άλλη πλευρά, τα καινούργια προϊόντα, που φέρουν το ίδιο όνομα και προσφέρονται αποκλειστικά μέσω Διαδικτύου, είναι προφανώς προσαρμοσμένα στην εποχή, αλλά διατηρούν μιαν αίσθηση χλιδής και λάμψης. Σύμφωνα με την Jandorf Holding, τα ρούχα έχουν και μία επιπλέον γοητεία, τη μακρά και ιδιάζουσα ιστορία τους.

«Θα επαναφέρει την ανάμνηση, το στυλ, την κομψότητα της δεκαετίας του 1920 ή πρόκειται απλώς για ένα επιχειρηματικό τέχνασμα; Δεν ξέρω, αλλά ίσως είναι αρκετό για να μεταφέρουμε ένα μήνυμα στη νεότερη γενιά ότι αυτό είναι, τουλάχιστον, μέρος της ιστορίας τους», σχολίασε στους New York Times ο Ούβε Βέστφαλ, ο οποίος έχει συγγράψει βιβλίο σχετικά με τη συμβολή της Γερμανίας στον κόσμο της μόδας.

«Η μετανάστευση του κλάδου των προϊόντων πολυτελείας στο Διαδίκτυο σημαίνει ότι η μάρκα έχει μεγαλύτερη σημασία και επομένως ότι η ιστορία της μάρκας έχει μεγαλύτερη σημασία», εκτιμά ο Λόθαρ Εκσταϊν, υψηλόβαθμο στέλεχος στην Jandorf Holding.

Ο Αντρέας Βάλεντιν, τρισέγγονος του Μάνχαϊμερ, ο οποίος παρευρέθη στα εγκαίνια του ανανεωμένου οίκου μόδας, επισήμανε πως οι περισσότεροι δεν έχουν συνειδητοποιήσει ότι τη Νύχτα των Κρυστάλλων, όταν οι ναζί έκαιγαν περιουσίες των Εβραίων, έκαιγαν επίσης πολλά ρούχα και υφάσματα. «Το 1933 υπήρχαν περίπου 2.700 πρώτης τάξεως παραγωγοί ενδυμάτων στο Βερολίνο. Μέχρι το 1939, υπήρχαν λιγότεροι από 150», εκτιμά ο Βέστφαλ. Αλλοι υπολογίζουν ότι μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου είχαν απομείνει ακόμη λιγότερες βιομηχανίες ρούχων.

Με την αναβίωση ορισμένων οίκων υψηλής ραπτικής, η Jandorf Holding προσπαθεί όχι μόνο να διαδώσει μια άγνωστη πτυχή της γερμανικής ιστορίας, αλλά και να επαναφέρει τη χώρα σε κυρίαρχη θέση στον χώρο της μόδας. Στις αρχές του 20ού αιώνα, το Βερολίνο μπορούσε να ανταγωνιστεί σε παραγωγή, σχέδιο και γοητεία τις πρωτεύουσες της μόδας, το Παρίσι και το Μιλάνο. «Είναι αρκετά εντυπωσιακό ότι τόσο καιρό μετά τον πόλεμο συνεχίζουμε να ανακαλύπτουμε περισσότερα στοιχεία σχετικά με τη σημασία της Γερμανίας στον κλάδο», δήλωσε στους New York Times ο Εκσταϊν. Πλέον, βέβαια, η πιο αξιοσημείωτη συμμετοχή της Γερμανίας στον κόσμο της μόδας θεωρείται η διοργάνωση της εβδομάδας μόδας στο Βερολίνο το 2007.

Η χώρα είναι τόσο αποξενωμένη από τον σχετικό κλάδο, ώστε παρατηρούνται και τάσεις φυγής από σχεδιαστές, οι οποίοι απέκτησαν φήμη εκτός Γερμανίας. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του Γερμανού Καρλ Λάγκερφελντ, ο οποίος αναζητώντας μια καλύτερη καριέρα μετανάστευσε στο Παρίσι, όπου και έγινε σύμβολο για τη Chanel.

Χαμηλότοκα δάνεια σε Κίνα από Παγκόσμια Τράπεζα

Κωφεύοντας στις αντιρρήσεις της Ουάσιγκτον, αλλά και παρά την οικονομική ισχύ της Κίνας, η Παγκόσμια Τράπεζα αποφάσισε να εξακολουθήσει να δανείζει τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο με ευνοϊκούς όρους, όπως χαμηλά επιτόκια. Εξακολουθεί εν ολίγοις να αντιμετωπίζει τη δεύτερη οικονομία στον κόσμο όπως τις χώρες χαμηλού ή μεσαίου εισοδήματος. Μέχρι τον Ιούνιο του 2025 θα χορηγεί στην Κίνα δάνεια ύψους από 1 έως 1,5 δισ. δολαρίων ετησίως με χαμηλά επιτόκια.

Ανακοίνωσε το πενταετές πρόγραμμα μολονότι είχε προβάλει έντονες αντιρρήσεις ο Αμερικανός υπουργός Οικονομικών, Στίβεν Μνούτσιν, που επισήμανε πως η Κίνα είναι πολύ πλούσια για να γίνεται αποδέκτης διεθνούς βοήθειας. Ο κ. Μνούτσιν επικαλέστηκε, μάλιστα, τα δάνεια ύψους πολλών εκατοντάδων δισεκατομμυρίων δολαρίων που έχει χορηγήσει το Πεκίνο σε φτωχές και αναπτυσσόμενες χώρες της Ασίας και της Αφρικής, στο πλαίσιο του νέου Δρόμου του Μεταξιού. Οπως, άλλωστε, ανέφερε ο ίδιος στην επιτροπή Χρηματοπιστωτικών της αμερικανικής Βουλής των Αντιπροσώπων, κάλεσε την Παγκόσμια Τράπεζα να αφαιρέσει την Κίνα από τα προγράμματα δανειοδότησης που χορηγεί σε χώρες χαμηλού ή μεσαίου εισοδήματος. Δήλωσε, μάλιστα, πως περίμενε ότι ο δανεισμός της Παγκόσμιας Τράπεζας προς την Κίνα θα περιοριζόταν σε επίπεδα κάτω του 1 δισ. δολαρίων το τρέχον οικονομικό έτος.

Αντιρρήσεις εξέφρασαν οι ΗΠΑ μέσω του υπουργού Οικονομικών, Στίβεν Μνούτσιν.

Μέχρι τον Ιούνιο του 2025 θα χορηγεί δάνεια έως 1,5 δισ. δολ. ετησίως.

Σημειωτέον ότι, στη διάρκεια του τρέχοντος οικονομικού έτους, η Παγκόσμια Τράπεζα χορήγησε στην Κίνα δάνειο ύψους 1,3 δισ. δολαρίων, σαφώς μικρότερο από εκείνο των 2,4 δισ. δολαρίων που της είχε χορηγήσει το 2017. Από την πλευρά της, πάντως, η Παγκόσμια Τράπεζα επιμένει πως ο δανεισμός προς την Κίνα θα μειωθεί σταδιακά βάσει του προγράμματος που συμφωνήθηκε το 2018 και προβλέπει σειρά μεταρρυθμίσεων στην Κίνα. Στη σχετική ανακοίνωσή της τονίζει, εξάλλου, πως τα επίπεδα δανεισμού εξαρτώνται από την πρόοδο των έργων στην Κίνα και υπογραμμίζει πως το Πεκίνο έχει ζητήσει περαιτέρω χρηματοδότηση και μάλιστα από την Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης. Το θέμα παίρνει διαστάσεις στο πλαίσιο της ευρύτερης έντασης ανάμεσα στο Πεκίνο και στην Ουάσιγκτον. Αμερικανοί βουλευτές στο Κογκρέσο επισημαίνουν πως μέσω της Παγκόσμιας Τράπεζας διοχετεύονται χρήματα των Αμερικανών φορολογουμένων στην Κίνα, δηλαδή σε μια χώρα που παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και ανταγωνίζεται τις ΗΠΑ με αθέμιτες μεθόδους.

Απέσυραν κεφάλαια 3,3 δισ. από βρετανικά funds που επενδύουν σε ακίνητα

Κεφάλαια ύψους σχεδόν 3 δισ. στερλινών, που αντιστοιχούν σε 3,3 δισ. ευρώ, απέσυραν στη διάρκεια του 2018 οι επενδυτές από βρετανικά funds που επενδύουν σε ακίνητα. Οπως επισημαίνει σε σχετικό ρεπορτάζ της η εφημερίδα The Guardian, το ύψος των εκροών καταδεικνύει πως η παρατεταμένη αβεβαιότητα για το Brexit και η απαισιοδοξία για την πορεία της οικονομίας εξακολουθεί να πλήττει τις επενδυτικές εταιρείες της Βρετανίας.

Η βρετανική εφημερίδα επικαλείται στοιχεία της Morningstar που αφορούν 15 βρετανικά funds ακινήτων.

Παράλληλα τονίζει πως ένα από τα μεγαλύτερα βρετανικά funds που επενδύουν σε ακίνητα, το M&G, ανέστειλε τις δραστηριότητές του μέσα στην εβδομάδα επειδή στη διάρκεια του περασμένου έτους οι επενδυτές απέσυραν σχεδόν 1,2 δισ. ευρώ. Τα κεφάλαιά του μειώθηκαν, πάντως, μόλις κατά 5% χάρη στην έγκαιρη αναστολή των δραστηριοτήτων του. Σύμφωνα με τον οίκο πιστοληπτικής αξιολόγησης Fitch, το M&G είχε σχετικά μεγάλη έκθεση στον τομέα των ακινήτων, που τον Οκτώβριο αντιπροσώπευε περίπου το 37% του χαρτοφυλακίου του. Το μοναδικό βρετανικό fund που είχε μεγαλύτερη έκθεση στην αγορά ακινήτων και συγκεκριμένα 43% του χαρτοφυλακίου του ήταν το Aberdeen UK Property Fund. Από το Aberdeen οι επενδυτές απέσυραν κεφάλαια ύψους περίπου 916,4 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με τη Fitch, οι εξελίξεις στα δύο επενδυτικά funds μπορούν να προκαλέσουν το γνωστό «φαινόμενο του ντόμινο», αν θορυβηθούν οι επενδυτές και αρχίσουν να αποσύρουν κεφάλαια και από άλλα funds που επενδύουν σε ακίνητα. Ο εν λόγω οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης προειδοποιεί, επίσης, πως ο κλάδος των βρετανικών funds ακινήτων ενδέχεται να αντιμετωπίσει πρόβλημα ρευστότητας.

Φόβοι για ντόμινο εξαιτίας της παρατεταμένης αβεβαιότητας για το Brexit.

Ενα από τα μεγαλύτερα βρετανικά funds που επενδύουν σε ακίνητα, το M&G, ανέστειλε τις δραστηριότητές του μέσα στην εβδομάδα επειδή στη διάρκεια του περασμένου έτους οι επενδυτές απέσυραν σχεδόν 1,2 δισ. ευρώ.

Στο μεταξύ, πάντως, οι τιμές των ακινήτων στη Βρετανία αρχίζουν να ανακάμπτουν μετά τη μεγάλη πτώση τους που έχει προκληθεί εξαιτίας της παρατεταμένης αβεβαιότητας για το Brexit. Αυτό προδίδουν στοιχεία της Halifax, που φέρουν τη μέση τιμή μιας κατοικίας στη Βρετανία να έχει αυξηθεί τον Νοέμβριο κατά 1%. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη αύξηση που έχουν σημειώσει οι τιμές των κατοικιών από τον Φεβρουάριο και σηματοδοτεί ελαφρά ανάκαμψη μετά δύο συναπτούς μήνες υποχώρησης. Σε ετήσια βάση, άλλωστε, οι τιμές των κατοικιών είναι κατά 2,1% υψηλότερες σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους.

Η ανάκαμψη των τιμών δεν συνοδεύεται, όμως, από άλλα ενθαρρυντικά στοιχεία. Σύμφωνα με την Τράπεζα της Αγγλίας, τον Οκτώβριο οι βρετανικές τράπεζες ενέκριναν στεγαστικά δάνεια κατά 1,8% λιγότερα σε σύγκριση με τον αμέσως προηγούμενο μήνα.

Εκτίναξη της τιμής του χοιρινού και ελλείψεις στην κινεζική αγορά

Επιστρατεύονται τα κρατικά αποθέματα μετά την επιδημία της πανώλης των χοίρων

Στα κρατικά αποθέματα κατεψυγμένου χοιρινού κρέατος καταφεύγει το Πεκίνο, στην προσπάθειά του να διασφαλίσει επάρκεια στην αγορά ενόψει των εορτών του νέου έτους και να ανακόψει την αλματώδη άνοδο που σημειώνουν οι τιμές του βασικού αυτού είδους διατροφής. Αύριο θα πουλήσει 40.000 τόνους χοιρινού κρέατος, αλλά εκτιμάται πως δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ελλείψεις που υπολογίζονται σε περίπου 13 εκατ. τόνους για το τρέχον έτος. Το κινεζικό υπουργείο Γεωργίας επιμένει, πάντως, πως οι απαγορευτικά υψηλές τιμές οδήγησαν σε μείωση της παραγωγής, ενώ παράλληλα αυξήθηκαν οι εισαγωγές χοιρινού κρέατος και έτσι θα καλυφθούν οι ανάγκες κατά την περίοδο των εορτών.

Οι τιμές του χοιρινού κρέατος έχουν φτάσει στα ύψη, οδηγώντας τον κινεζικό πληθωρισμό στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων οκτώ ετών. Οι ελλείψεις στην εγχώρια αγορά υπολογίζονται σε περίπου 13 εκατ. τόνους.

Η επιδημία οδήγησε στον θάνατο ή στη θανάτωση του 41% του πληθυσμού των χοίρων στην Κίνα.

Το πρόβλημα είναι βέβαια η έλλειψη χοιρινού κρέατος που παρουσιάστηκε στην κινεζική αγορά μετά την επιδημία πανώλης των χοίρων, που έπληξε την Κίνα και οδήγησε στον θάνατο ή στη θανάτωση του 41% του πληθυσμού των χοίρων στη χώρα. Οπως τονίζει σχετικό ρεπορτάζ του Reuters, οι τιμές του χοιρινού κρέατος έχουν φτάσει στα ύψη οδηγώντας τον πληθωρισμό στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων οκτώ ετών, καθώς η επιδημία της πανώλης οδήγησε στον θάνατο ή στην αναγκαστική θανάτωση το 41% του πληθυσμού των χοίρων από το καλοκαίρι του 2018 έως σήμερα. Μιλώντας στη βρετανική εφημερίδα The Guardian, ο Ρούπερτ Κλάξτον της συμβουλευτικής τροφίμων Girafood, επισήμανε πως οι τιμές παραγωγού χοιρινού κρέατος αυξήθηκαν στην Κίνα κατά 125% από τον Ιούλιο έως σήμερα. Συμπαρέσυραν, έτσι, τον πληθωρισμό που τον Οκτώβριο έφτασε στο 3,8%, υπερβαίνοντας τον στόχο της κυβέρνησης για 3%.

Το χοιρινό κρέας είναι ιδιαίτερης σημασίας για την Κίνα. Ο μέσος Κινέζος καταναλώνει περίπου 30 κιλά χοιρινού ετησίως, όταν ο μέσος Αμερικανός καταναλώνει 26 κιλά βοδινού κρέατος τον χρόνο και ο μέσος Βρετανός 18 κιλά επίσης βοδινού κρέατος. Και η κατανάλωση χοιρινού κρέατος αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω, καθώς βελτιώνεται το βιοτικό επίπεδο του κινεζικού λαού και διογκώνεται η κινεζική μεσαία τάξη. Η εκτίναξη των τιμών αποτελεί μείζον πρόβλημα για τους εστιάτορες στην Κίνα. Σχετικό ρεπορτάζ της βρετανικής εφημερίδας Observer παραθέτει την περίπτωση ενός εστιάτορα στην πόλη Σεντζέν, σύμφωνα με τον οποίο η άνοδος των τιμών του χοιρινού έχει αυξήσει τις δαπάνες του κατά περίπου 10.000 γουάν τον μήνα, ποσό αντίστοιχο των 1.282 ευρώ. Το ποσό αυτό όμως ισοδυναμεί με το άθροισμα των μηνιαίων αποδοχών δύο υπαλλήλων του εστιατορίου του. Και βέβαια ο αντίκτυπος της επιδημίας δεν έχει περιοριστεί στην κινεζική αγορά, αλλά επεκτείνεται και πέραν της Κίνας. Στην Ευρώπη, οι τιμές του χοιρινού κρέατος έχουν αυξηθεί κατά τουλάχιστον 35% από την αρχή του έτους.

Στο μεταξύ, οι εισαγωγές χοιρινού κρέατος στην Κίνα έχουν αυξηθεί δραματικά. Φέτος έχουν φτάσει μέχρι στιγμής στα 161 εκατ. τόνους. Σύμφωνα όμως με τον Κλάξτον, το πρόβλημα είναι ότι δεν επαρκούν οι παγκόσμιες εξαγωγές χοιρινού για να καλύψουν τις ανάγκες της Κίνας. Οπως τονίζει ο ίδιος, κατά τη διάρκεια του 2018 το σύνολο των παγκόσμιων εξαγωγών χοιρινού ήταν μόλις οκτώ εκατ. τόνοι, ενώ υπολογίζει πως μόνον οι ανάγκες της Κίνας φτάνουν ετησίως στα 24 εκατ. τόνους.

Παράλληλα, οι κινεζικές αρχές έχουν αποδυθεί σε έναν αγώνα δρόμου και σπεύδουν σε Βραζιλία, Ιρλανδία και άλλες χώρες που εξάγουν χοιρινό κρέας, για να προλάβουν να πιστοποιήσουν διάφορα αγροκτήματα. Πριν από δύο εβδομάδες έσπευσαν, άλλωστε, να άρουν απαγόρευση κατά των εισαγωγών από τον Καναδά.

Τσουνάμι απολύσεων πλήττει τη διεθνή αυτοκινητοβιομηχανία

Εμπορικός πόλεμος και στροφή σε ηλεκτροκίνηση οδηγούν σε μεγάλες περικοπές

Μία από τις χειρότερες χρονιές ήταν το 2019 για τους εργαζομένους στις αυτοκινητοβιομηχανίες ανά τον κόσμο, καθώς η μείωση της ζήτησης παγκοσμίως και οι ριζικές μεταβολές στον κλάδο έχουν οδηγήσει σε δεκάδες χιλιάδες απολύσεις. Δύο ηχηρά ονόματα της αυτοκινητοβιομηχανίας, η Daimler και η Audi, ανακοίνωσαν προ ημερών σχεδόν 20.000 απολύσεις, ενώ έχουν προηγηθεί από το περασμένο έτος ανάλογες δραστικές περικοπές στις General Motors, Ford Motor και Nissan Motor. Μέσα στα επόμενα χρόνια, άλλωστε, ο κλάδος πρόκειται να καταργήσει συνολικά πάνω από 80.000 θέσεις εργασίας.

Ο κλάδος αναθεωρεί τις ανάγκες του σε προσωπικό, καθώς ο εμπορικός πόλεμος και οι δασμοί αυξάνουν το κόστος και οδηγούν σε μείωση των επενδύσεων. Ανάλογες επιπτώσεις στο προσωπικό των αυτοκινητοβιομηχανιών έχει, άλλωστε, η στροφή στην ηλεκτροκίνηση και στα αυτοκινούμενα οχήματα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της IHS Markit, φέτος η παραγωγή των αυτοκινητοβιομηχανιών ανά τον κόσμο δεν θα υπερβεί τα 88,8 εκατ. οχήματα, επιβατικά και ελαφρά φορτηγά. Θα είναι, δηλαδή, μειωμένη κατά 6% σε σύγκριση με το περασμένο έτος. Προ δύο εβδομάδων περίπου, η Audi ανακοίνωσε πως θα καταργήσει 9.500 θέσεις εργασίας στη Γερμανία μέχρι το 2025, καθώς η μητρική της Volkswagen δρομολογεί τη δαπανηρή μετάβασή της στα ηλεκτροκίνητα οχήματα. Η Daimler ανακοίνωσε πως θα απολύσει πάνω από 10.000 υπαλλήλους της ανά τον κόσμο και εκτιμάται πως κινδυνεύουν περίπου 150.000 θέσεις στη Γερμανία. Στη διάρκεια του 2018, άλλωστε, άρχισαν να μαζεύονται σύννεφα πάνω από τις αμερικανικές αυτοκινητοβιομηχανίες, όταν η Ford ανακοίνωσε ότι δρομολογεί αναδιάρθρωση που θα έχει κόστος 11 δισ. δολαρίων. Στο πλαίσιο αυτής της αναδιάρθρωσης σχεδιάζει να μειώσει το προσωπικό της κατά 10% σε παγκόσμιο επίπεδο και να κλείσει έξι μονάδες παραγωγής, τρεις στη Ρωσία και από μία σε ΗΠΑ, Βρετανία και Γαλλία.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της IHS Markit, φέτος η παραγωγή των αυτοκινητοβιομηχανιών ανά τον κόσμο δεν θα υπερβεί τα 88,8 εκατ. οχήματα, επιβατικά και ελαφρά φορτηγά. Θα είναι, δηλαδή, μειωμένη κατά 6% σε σύγκριση με το περασμένο έτος.

Μέσα στα επόμενα χρόνια αναμένεται να χαθούν περισσότερες από 80.000 θέσεις εργασίας στον κλάδο παραγωγής αυτοκινήτων.

Οπως επισημαίνει σε σχετικό ρεπορτάζ το Bloomberg που συγκέντρωσε τα στοιχεία, οι περισσότερες απολύσεις γίνονται σε Γερμανία, ΗΠΑ και Βρετανία. Την ίδια στιγμή, όμως, η κρίση του κλάδου εκδηλώνεται και σε ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες, οι αυτοκινητοβιομηχανίες των οποίων περιορίζουν τις δραστηριότητές τους. Δραστικές περικοπές γίνονται και στην Κίνα, που απασχολεί τον μεγαλύτερο αριθμό εργαζομένων στις αυτοκινητοβιομηχανίες της, αλλά έχει καταγράψει σημαντική μείωση πωλήσεων. Ενδεικτική περίπτωση η νεοφυής NIO, που παρουσίασε ζημίες πολλών δισ. δολαρίων και είδε τη μετοχή της να καταρρέει στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Αναγκάστηκε, έτσι, να απολύσει πάνω από 2.000 υπαλλήλους της, περίπου το 20% του προσωπικού της. Η ιαπωνική Nissan, άλλωστε, υπήρξε πρωτοπόρος στην ηλεκτροκίνηση, αλλά γνωρίζει βαθύτατη κρίση από το περασμένο έτος, όταν συνελήφθη ο πρώην πρόεδρός της Κάρλος Γκοσν. Τα κέρδη της έχουν μειωθεί σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και τα επόμενα χρόνια η Nissan θα μειώσει το προσωπικό της ανά τον κόσμο κατά 12.500 άτομα.

Και ενδέχεται όλα αυτά να είναι η αρχή τεκτονικών κραδασμών στον κλάδο, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις αναλυτών της αγοράς. «Η παρατεταμένη επιβράδυνση σε όλες τις αγορές θα εξακολουθήσει να περιορίζει τα περιθώρια κέρδους των αυτοκινητοβιομηχανιών που ήδη έχουν επιβαρυνθεί από τις εκτεταμένες δαπάνες για έρευνα γύρω από την τεχνολογία των αυτοκινούμενων οχημάτων», εκτιμά ο Τζίλιαν Ντέιβις, αναλυτής της Bloomberg Intelligence, που επισημαίνει πως πολλές βιομηχανίες του κλάδου επικεντρώνονται στη μείωση του κόστους για να περιφρουρήσουν κάπως τα περιθώρια κέρδους τους.

Με δεδομένο ότι ο πληθυσμός της χώρας είναι περίπου 5,3 εκατ. άτομα, το μερίδιο που αντιστοιχεί σε κάθε Νορβηγό ανέρχεται σε 200.000 δολάρια.

Το μερίδιό τους από το κρατικό επενδυτικό ταμείο ζητούν οι Νορβηγοί

Το κρατικό επενδυτικό ταμείο της Νορβηγίας που έχει συγκεντρώσει 1,1 τρισ. δολάρια από τα πετρελαϊκά έσοδα υποτίθεται ότι ανήκει στον λαό. Αυτό πιστεύουν και οι Νορβηγοί, αλλά δεν μπορούν να εκμεταλλευτούν το ποσοστό των κεφαλαίων του ταμείου που τους αναλογεί.

Από τον περασμένο μήνα, οπότε τα κεφάλαιά του έφτασαν στο 1,1 τρισ. δολάρια, καταφθάνουν στο ταμείο αιτήματα από πλευράς Νορβηγών που ζητούν το μερίδιό τους. Δεδομένου ότι ο πληθυσμός της Νορβηγίας ανέρχεται σε περίπου 5,3 εκατ. άτομα, το μερίδιο που αντιστοιχεί σε κάθε Νορβηγό ανέρχεται σε 200.000 δολάρια. Πολλοί Νορβηγοί ζήτησαν το ποσό αυτό εις το ακέραιον ενώ άλλοι, πιθανώς αστειευόμενοι, υπέβαλαν πολύ πιο ταπεινά αιτήματα για λίγα κέρματα με σκοπό να αγοράσουν αναψυκτικά. Σχολιάζοντας τις εξελίξεις, η Μάρτε Σκάαρ, εκπρόσωπος του επενδυτικού ταμείου, είπε πως τα αιτήματα αυτά δεν αποτελούν κάτι καινούργιο αλλά σίγουρα έχουν αυξηθεί θεαματικά από τη στιγμή που ενισχύθηκαν τα κεφάλαιά του. Η ίδια τονίζει, πάντως, πως «είναι ωραίο να εμπλέκεται ο κόσμος στην υπόθεση και να γνωρίζει πως τα κεφάλαια του ταμείου ανήκουν σε όλους». Διευκρινίζει, ωστόσο, πως το ξαφνικό ενδιαφέρον των Νορβηγών αποτελεί θαυμάσια ευκαιρία για να εξηγήσει στον νορβηγικό λαό ότι τα πλούτη του ανήκουν και στις μελλοντικές γενιές.

Στόχος του ταμείου είναι να διασφαλίσει πως η Νορβηγία θα εξακολουθήσει να αντλεί κέρδη από τον πετρελαϊκό της κλάδο ακόμη κι όταν θα έχει λήξει οριστικά η εποχή των ορυκτών καυσίμων. Το ταμείο επενδύει αποκλειστικά εκτός Νορβηγίας ώστε να αποφευχθεί τυχόν υπερθέρμανση της οικονομίας της χώρας. Η κυβέρνηση δαπανά, πάντως, τμήμα των κεφαλαίων του για τους Νορβηγούς του σήμερα. Πολλές πετρελαιοπαραγωγοί χώρες έχουν κρατικά επενδυτικά ταμεία στα οποία συγκεντρώνουν τα έσοδα από τον «μαύρο χρυσό». Οπως, όμως, τονίζει σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, η περίπτωση της Νορβηγίας αποτελεί ένα μοναδικό πείραμα ειδικής διαχείρισης του πλούτου από τους φυσικούς πόρους της χώρας. Ελέγχεται από το Κοινοβούλιο και οι στόχοι του έχουν επανειλημμένως αναθεωρηθεί με την επιβολή περιορισμών ηθικής φύσης. Ανάμεσά τους η απαγόρευση των επενδύσεων σε είδη καπνού, σε ορισμένες κατηγορίες όπλων και σε βιομηχανίες που παράγουν λιθάνθρακα. Οι επενδύσεις του αντιπροσωπεύουν περίπου το 1,5% των μετοχών εισηγμένων εταιρειών παγκοσμίως. Στη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας κατέγραψε ραγδαία άνοδο της αξίας του, καθώς στη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης είχε επενδύσει μαζικά σε φθηνές μετοχές που οδήγησαν σε τετραπλασιασμό της αξίας των τοποθετήσεών του.

Εχει συγκεντρώσει το ποσό του 1,1 τρισ. δολαρίων από τα πετρελαϊκά έσοδα της χώρας.

Στα 2 δισ. το έλλειμμα της Φινλανδίας το 2020

Το ΔΝΤ αμφισβήτησε την ικανότητα της φινλανδικής κυβέρνησης να παρουσιάσει ισοσκελισμένο προϋπολογισμό έως το 2023. Το Ελσίνκι έχει αυξήσει τις δημοσιονομικές δαπάνες στην προσπάθεια της κυβέρνησης να διατηρήσει στη σημερινή του κατάσταση το αξιοζήλευτο κράτος πρόνοιας της χώρας. Ο προϋπολογισμός για το 2020 προβλέπει δημοσιονομικό έλλειμμα της τάξεως των 2 δισ. ευρώ. «Η κυβέρνηση σχεδιάζει να ισοσκελίσει τον προϋπολογισμό έως το 2023, σε μεγάλο βαθμό μέσω της αύξησης της απασχόλησης. Αλλά η εκτίμησή μας για τον πιθανό ρυθμό ανάπτυξης και την απασχόληση δείχνει ότι η κυβέρνηση θα πρέπει να δανειστεί ποσό που ισοδυναμεί με το 1% του ΑΕΠ περίπου το 2023», αναφέρει το ΔΝΤ στην ετήσια έκθεσή του για τη φινλανδική οικονομία.

Η κυβέρνηση του σοσιαλδημοκράτη πρωθυπουργού Αντι Ρίνε προβλέπει ότι θα πετύχει τον στόχο για ισοσκελισμένο προϋπολογισμό έως το 2023 δημιουργώντας 60.000 νέες θέσεις εργασίας. «Παρακολουθήστε τη δημοσιονομική βιωσιμότητα», δήλωσε χθες στο Ελσίνκι ο Αλασντερ Σκοτ, επικεφαλής της αποστολής του Ταμείου στη Φινλανδία. «Υπάρχει η πιθανότητα, κάτι παραπάνω από πιθανότητα, ο προϋπολογισμός να μην είναι ισοσκελισμένος το 2023», εκτίμησε. Ο Φινλανδός υπουργός Οικονομικών Μίκα Λίντιλα δήλωσε χθες πως ο ισοσκελισμένος προϋπολογισμός, η μεταρρύθμιση των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας και η ενίσχυση της απασχόλησης αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του κυβερνητικού προγράμματος και πως αυτά «δεν θα γίνουν από μόνα τους, αλλά απαιτείται αποφασιστική δράση». Το ΔΝΤ προβλέπει ότι το 2019 η φινλανδική οικονομία θα αναπτυχθεί με ρυθμό 1,25%, από ρυθμό 1,7% το 2018. Για το 2020 το ΔΝΤ προβλέπει ρυθμό ανάπτυξης 1,5%.

"BDO. What matters to you, matters to us"

Audit | Tax | Compliance | Restructuring and insolvency | Fund Services

BDO

Ασκεί πίεση στις Βρυξέλλες ο Μπ. Τζόνσον

Θέλει συμφωνία για την εμπορική σχέση Βρετανίας - Ε.Ε. έως το τέλος του 2020

Εκμεταλλευόμενος την άνετη κοινοβουλευτική πλειοψηφία των 80 εδρών που εξασφάλισε στις εκλογές της 12ης Δεκεμβρίου, ο Μπόρις Τζόνσον ξεκίνησε με το «καλημέρα» εκστρατεία πίεσης στις Βρυξέλλες για την εντατικοποίηση των διαπραγματεύσεων σχετικά με το μελλοντικό καθεστώς των εμπορικών σχέσεων μεταξύ της Βρετανίας και των 27.

Οπως γνωστοποίησε κορυφαίος συνεργάτης του Βρετανού πρωθυπουργού, η κυβέρνηση θα καταθέσει στο κοινοβούλιο πρόταση για τροποποίηση του νόμου, βάσει του οποίου η Βρετανία θα αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ενωση

Σημαντική πτώση της αγγλικής λίρας, καθώς το ενδεχόμενο να μην υπάρξει συμφωνία με την Ενωση επανέρχεται στην ημερήσια διάταξη.

στις 31 Ιανουαρίου του 2020. Η εν λόγω τροποποίηση θα αποκλείει ρητά οποιαδήποτε παράταση της μεταβατικής περιόδου πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2020.

Βάσει της υφιστάμενης συμφωνίας μεταξύ Λονδίνου και Βρυξελλών, η βρετανική κυβέρνηση διατηρεί τη δυνατότητα να ζητήσει παράταση της μεταβατικής περιόδου και πέραν του 2020, ώστε να δώσει περισσότερο χρόνο στις διαπραγματεύσεις με τους 27. Με τον νέο νόμο που ετοιμάζει ο Τζόνσον, το ενδεχόμενο ενός «σκληρού» Brexit, χωρίς συμφωνία με τον κυριότερο εμπορικό εταίρο της Βρετανίας, θα επανέλθει στον ορίζοντα. Το γεγονός αυτό προκάλεσε χθες σημαντική πτώση της λίρας, εξατμίζοντας τα κέρδη των πρώτων ημερών μετά την άνετη νίκη των Συντηρητικών.

Η μη παράταση της μεταβατικής περιόδου –στη διάρκεια της οποίας η Βρετανία υποχρεώνεται να πληρώνει τις εισφορές της και να υπακούει σε κανόνες της Ε.Ε., επί των οποίων δεν θα έχει πλέον καμία επιρροή– αποτελούσε ρητή δέσμευση στο προεκλογικό πρόγραμμα των Συντηρητικών. Ο εκπρόσωπος Τύπου της Ντάουνιγνκ Στριτ υποστήριξε ότι «με απόλυτη καθαρότητα ως προς το χρονοδιάγραμμα, η Ε.Ε. και το Ηνωμένο Βασίλειο θα μπορέσουν να φθάσουν στην επιθυμητή συμφωνία».

«Πονοκέφαλος» η Σκωτία

Σε χθεσινή τηλεφωνική επικοινωνία τους, ο Μπόρις Τζόνσον και η πρόεδρος της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, εμφανίστηκαν έτοιμοι να εργαστούν «με μεγάλη ενεργητικότητα», ώστε να γίνει δυνατή η επίτευξη συμφωνίας μέσα σε μια τόσο σφιχτή προθεσμία. Ανάλογες εμπορικές συμφωνίες της Ενωσης με τρίτα κράτη, όπως ο Καναδάς, είχαν απαιτήσει αρκετά χρόνια.

Στο μεταξύ, το αίτημα των Σκωτσέζων εθνικιστών για δεύτερο δημοψήφισμα με το ερώτημα της ανεξαρτησίας απειλεί

Ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον κάνει δηλώσεις, στην πρώτη συνεδρίαση της Βουλής των Κοινοτήτων μετά τις πρόσφατες εκλογές.

να εξελιχθεί στην πρώτη σοβαρή δοκιμασία για τον Μπόρις Τζόνσον. Στη χθεσινή, πρώτη συνεδρίαση της Βουλής των Κοινοτήτων μετά τις εκλογές, ο Βρετανός πρωθυπουργός απέρριψε, σε μετριοπαθείς τόνους, το αίτημα για δημοψήφισμα, τονίζοντας ότι η μεγάλη πλειονότητα του κοινοβουλίου δεν συμφωνεί με την πρόταση.

REUTERS, A.P.

Μεγάλη η συμμετοχή στις χθεσινές πορείες στο Παρίσι

Διακοπή της λειτουργίας των μέσων μεταφοράς, κλείσιμο των σχολείων και των περισσότερων μνημείων και μαζική συμμετοχή των συνδικάτων στην πορεία κατά της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού, στο Παρίσι, σηματοδότησαν τη δέκατη τρίτη συνεχόμενη ημέρα απεργίας. Μόλις ένα στα τέσσερα τρένα «intercity» λειτούργησε χθες, ο Πύργος του Αϊφελ ήταν κλειστός για τους τουρίστες, ενώ πολλά δημόσια σχολεία διέκοψαν τη λειτουργία τους. Την ίδια στιγμή, η απεργία των εργαζομένων στην εταιρεία ηλεκτρισμού RTE προκάλεσε διακοπή στην τροφοδοσία ηλεκτρικού ρεύματος στο αριστοκρατικό 6ο δημοτικό διαμέρισμα της Λυών.

Οκτώ από τις 14 γραμμές μετρό της πρωτεύουσας παρέμεναν χθες εκτός λειτουργίας, ενώ ελάχιστα δρομολόγια του προαστιακού σιδηροδρόμου RER πραγματοποιήθηκαν. Οι δρόμοι της πρωτεύουσας γέμισαν –για μία ακόμη ημέρα– ποδήλατα και πατίνια, ενώ η κυκλοφοριακή συμφόρηση είχε ως αποτέλεσμα, ακόμη και οι μικρότερες αποστάσεις να απαιτούν μεγάλη υπομονή από τους οδηγούς.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της αστυνομίας, μόνο στο Παρίσι, στη χθεσινή απεργία συμμετείχε μεγαλύτερο ποσοστό σιδηροδρομικών και ελάχιστα μικρότερο ποσοστό εκπαιδευτικών, σε σύγκριση με την κινητοποίηση της 5ης Δεκεμβρίου. Παρότι ορισμένοι ιδιοκτήτες καφέ της λεωφόρου Ταμπλ, από όπου πέρασε η πορεία των συνδικάτων, κατέβασαν τα ρολά ασφαλείας τους, φοβούμενοι τη δράση μελών αναρχικών οργανώσεων «μπλακ μπλοκ», πολλά άλλα παρέμειναν ανοικτά για να εκμεταλλευθούν την πληθώρα πελατών. Μεγάλο ενθουσιασμό προκάλεσε στους συγκεντρωμένους η ταπεινωτική παραίτηση του «τσάρου» της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού, Ζαν-Πιέρ

Γάλλοι συνδικαλιστές σκαρφαλωμένοι στο μνημείο της Βαστίλλης.

Τα συνδικάτα δεν δέχονται την πρόταση της γαλλικής κυβέρνησης για «χριστουγεννιάτικη εκεχειρία».

Ντελεβουάγ, ο οποίος είχε αποκρύψει τη συμμετοχή του σε διοικητικά συμβούλια ινστιτούτων.

Η απεργία των μέσων μεταφοράς είχε όμως και «παράπλευρες απώλειες», καθώς σημειώθηκε κατακόρυφη αύξηση των ατυχημάτων με δίτροχα, στη γαλλική πρωτεύουσα. «Διαπιστώσαμε αύξηση κατά 30% των περιστατικών τραυματισμών χρηστών ποδηλάτων και πατινιών, από 5 έως 14 Δεκεμβρίου», ανέφερε ο επικεφαλής της πυροσβεστικής στο Παρίσι.

REUTERS

Ανησυχία των ΗΠΑ για το Ιντσιρλίκ

Εξηγήσεις από την Αγκυρα θα ζητήσει ο Αμερικανός υπουργός Αμυνας Μαρκ Εσπερ

Εξηγήσεις από τον Ταγίπ Ερντογάν ζήτησε το αμερικανικό Πεντάγωνο, ύστερα από τις αιφνιδιαστικές δηλώσεις του Τούρκου προέδρου σε τηλεοπτικό δίκτυο, με τις οποίες απείλησε ότι ενδέχεται να κλείσει την αμερικανική αεροπορική βάση του Ιντσιρλίκ, βασικό κέντρο εξόρμησης αμερικανικών πολεμικών αεροσκαφών που διεξάγουν επιχειρήσεις στη Μέση Ανατολή. Μιλώντας σε δημοσιογράφους, ο Αμερικανός υπουργός Αμυνας Μαρκ Εσπερ εξέφρασε την έκπληξή του για τη δήλωση Ερντογάν, με την οποία τέθηκε για πρώτη φορά θέμα Ιντσιρλίκ. «Θα χρειαστεί να συζητήσω με τον ομόλογό μου (Χουλουσί Ακάρ) για να κατανοήσω τι εννοούν α-

Η κυβέρνηση Τραμπ αρνήθηκε να επικυρώσει την απόφαση της Γερουσίας, με την οποία αναγνωρίζεται η Γενοκτονία των Αρμενίων.

κριβώς και πόσο σοβαρά το λένε», δήλωσε ο Εσπερ. Ο επικεφαλής του Πενταγώνου επισήμανε ότι η Τουρκία είναι κυρίαρχο έθνος, επομένως έχει το δικαίωμα να αποφασίσει αν θα φιλοξενεί ή όχι βάσεις του ΝΑΤΟ ή ξένων δυνάμεων, αλλά οφείλει να συζητήσει το τι σχεδιάζει στους κόλπους της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας.

«Νομίζω ότι το ζήτημα εδώ είναι, για ακόμη μία φορά, προς ποια κατεύθυνση κινείται η Τουρκία σε ό,τι αφορά το ΝΑΤΟ και τις ενέργειες που κάνει σε διάφορα θέματα», προσέθεσε ο Εσπερ, παραπέμποντας εμμέσως στην εισβολή της Τουρκίας στη βόρεια Συρία και στην αγορά ρωσικών πυραύλων S-400. Η προοπτική επιβολής αμερικανικών κυρώσεων για

Ο Αμερικανός υπουργός Αμυνας Μαρκ Εσπερ επισήμανε ότι η Τουρκία έχει το δικαίωμα να αποφασίσει αν θα φιλοξενεί ή όχι βάσεις του ΝΑΤΟ, αλλά οφείλει να συζητήσει το τι σχεδιάζει στους κόλπους της Ατλαντικής Συμμαχίας.

αυτές τις επιλογές της Αγκυρας και η αναγνώριση της Γενοκτονίας των Αρμενίων από την αμερικανική Γερουσία ήταν οι βασικοί λόγοι που επικαλέστηκε ο Ερντογάν όταν εξαπέλυσε τις απειλές του για το Ιντσιρλίκ. Στην ίδια συνέντευξη είχε δηλώσει ότι η κυβέρνησή του θα μπορούσε να κλείσει και τη βάση ραντάρ των Αμερικανών στο Κιουρετζίκ.

Ο Ερντογάν επανήλθε στο σχέδιό του για εγκατάσταση ενός εκατομμυρίου Σύρων προσφύγων, που σήμερα φιλοξενούνται από τη χώρα του, στα κατεχόμενα από τον τουρκικό στρατό εδάφη της βόρειας Συρίας. Μιλώντας στο Παγκόσμιο Φόρουμ για τους Πρόσφυγες, στη Γενεύη, ο Τούρκος πρόεδρος ανακοίνωσε ότι ήδη έχουν επιστρέψει στη Συρία περί τις 371.000 πρόσφυγες, αριθμός που κατά τη γνώμη του μπορεί να φθάσει το ένα εκατομμύριο. Στην ίδια ομιλία, υποστήριξε ότι η Τουρκία ήταν «υποχρεωμένη» να επέμβει στρατιωτικά στη Συρία, εξαιτίας της ανεπάρκειας της διεθνούς βοήθειας υπέρ των Σύρων προσφύγων.

Στην εξέλιξη του θέματος, ωστόσο, η αμερικανική κυβέρνηση αρνήθηκε χθες να επικυρώσει την απόφαση της Γερουσίας με την οποία αναγνωρίζεται η Γενοκτονία των Αρμενίων, επιμένοντας ότι πρόκειται για «ομαδική θηριωδία». Προφανής στόχος της κυβέρνησης Τραμπ είναι ο κατευνασμός της Τουρκίας. Στο παρελθόν Αμερικανοί βουλευτές, ακόμα και Ρεπουμπλικανοί, έχουν κατακρίνει τον πρόεδρο Τραμπ για την «υπερβολικά» φιλική στάση του προς τον Τούρκο ομόλογό του.

Εν τω μεταξύ, στη Δαμασκό, ο πρόεδρος Μπασάρ Ασαντ υποδεχόταν τον αναπληρωτή πρωθυπουργό της Ρωσίας Γιούρι Μπορίσοφ. Μετά τη συνάντηση, ο Μπορίσοφ ανακοίνωσε ότι η χώρα του θα δαπανήσει 500 εκατ. δολάρια για να εκσυγχρονίσει τον συριακό λιμένα στην πόλη Ταρτούς, όπου η Ρωσία διαθέτει ναυτική βάση. Επιπλέον, η Μόσχα προτίθεται να κατασκευάσει σιδηροδρομική γραμμή που θα συνδέει τη μεσογειακή ακτή της Συρίας με τον Περσικό Κόλπο, περνώντας από το Ιράκ.

REUTERS, ΑΠΕ

Τη στήριξη των Καταλανών αυτονομιστών αναζητεί ο Σάντσεθ

Να συναντηθεί με τον πρόεδρο της Καταλωνίας και οπαδό της ανεξαρτησίας της ισπανικής περιοχής, Κιμ Τόρα, συμφώνησε χθες ο Σοσιαλιστής υπηρεσιακός πρωθυπουργός της Ισπανίας, Πέδρο Σάντσεθ, ζητώντας ως αντάλλαγμα ψήφο εμπιστοσύνης για τον σχηματισμό κυβέρνησης από τους Καταλανούς αυτονομιστές. Σύμφωνα με πληροφορίες από το πρωθυπουργικό γραφείο, ο Σάντσεθ συνομίλησε τηλεφωνικά με τον Τόρα και δεσμεύθηκε να προωθήσει τον διάλογο και να επιδιώξει αποκλιμάκωση της κρίσης, εφόσον οι Καταλανοί στηρίξουν κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Σοσιαλιστή υπηρεσιακό πρωθυπουργό.

Είναι η πρώτη φορά που Σάντσεθ και Τόρα συνομιλούν μετά τη ρήξη μεταξύ των δύο ανδρών, τον Οκτώβριο, με αφορμή την άρνηση του Τόρα να καταδικάσει τις βίαιες ταραχές κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων των αυτονομιστών στη Βαρκελώνη. Μεγάλες –και ενίοτε βίαιες– διαδηλώσεις είχαν πραγματοποιηθεί στη Βαρκελώνη τον Οκτώβριο, μετά την καταδίκη από ισπανικό δικαστήριο εννέα ηγετών του αυτονομιστικού κινήματος σε βαριές ποινές κάθειρξης, για τον ρόλο τους στη μονομερή ανακήρυξη ανεξαρτησίας της Καταλωνίας, το 2017.

Την ίδια στιγμή, ο Σάντσεθ εγκαινίασε συνομιλίες και με το αριστερό αυτονομιστικό κόμμα ERC, ζητώντας από την ηγεσία του να απόσχει από ενδεχόμενη ψήφο εμπιστοσύνης στη Βουλή της Μαδρίτης. Το ERC ανακοίνωσε ότι η υποστήριξή του εξαρτάται από την προθυμία της κυβέρνησης να εγκαινιάσει διάλογο με την αυτονομιστική ηγεσία της Καταλωνίας.

Στην τηλεφωνική επικοινωνία μεταξύ Τόρα και Σάντσεθ, ο Ισπανός πρωθυπουργός δεσμεύθηκε να αναζητήσει λύση στην κρίση, ενώ ο Καταλανός ο-

Ο Ισπανός υπηρεσιακός πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ μιλάει στη Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε.

Εγκαινίασε συνομιλίες και με το αριστερό καταλανικό κόμμα ERC, ζητώντας του να απόσχει από ενδεχόμενη ψήφο εμπιστοσύνης στη Βουλή της Μαδρίτης.

μόλογός του ζήτησε η Μαδρίτη να σεβασθεί το δικαίωμα της Καταλωνίας στην αυτοδιάθεση και να διατάξει την αποφυλάκιση των έγκλειστων ηγετών του αυτονομιστικού κινήματος. Ο Σάντσεθ θα έχει αυτή την εβδομάδα επαφές με τους ηγέτες των 17 περιφερειών της χώρας, σε μια προσπάθεια να εξασφαλίσει τη στήριξή τους για τον σχηματισμό κυβέρνησης.

REUTERS

RCB
Μαζί στην ανάπτυξη της επιχείρησής σας
· Επιχειρηματικά Δάνεια
· Χρηματοδότηση Έργων
· Χρηματοδότηση Εμπορίου
· Ψηφιακή Τραπεζική
· Υπηρεσίες Αποδοχής Καρτών
· Καταθέσεις
SAFEST BANK AWARD 2018 GLOBAL FINANCE
800 00 722 | www.rcbcy.com
RCB Bank Ltd. Ιδιωτική Εταιρεία. Αριθμός εγγραφής: 72376.
Εγγεγραμμένη έδρα: Αμαθούντος 2, 3105 Λεμεσός, Κύπρος.

Επιστολές της Αιγύπτου προς ΟΗΕ, Σ.Α.

Χαρακτηρίζει άκυρα τα μνημόνια με Λιβύη και ζητεί να μην πρωτοκολληθούν

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η βαθύτατη ανησυχία του αραβικού κόσμου για την προσπάθεια της Τουρκίας να επεκτείνει την επιρροή της όχι μόνο στη βόρεια Συρία αλλά και στη Λιβύη αντικατοπτρίζεται στην αιγυπτιακή κινητοποίηση στον ΟΗΕ, καθώς επίσης στις επαφές του υπουργού Εξωτερικών, Νίκου Δένδια, στη Μέση Ανατολή. Ο κ. Δένδιας βρέθηκε χθες στη Σαουδική Αραβία, πρώτο σταθμό του στην ευρύτερη περιοχή (σήμερα βρίσκεται στο Αμπου Ντάμπι και αύριο στο Αμμάν). Ωστόσο νωρίτερα, η μόνιμη αντιπροσωπεία της Αιγύπτου στα Ηνωμένα Εθνη κοινοποίησε δύο επιστολές προς τον γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες και την πρόεδρο του Συμβουλίου Ασφαλείας, με τις οποίες χαρακτηρίζονται ως άκυρα και ανυπόστατα τα δύο μνημόνια που υπεγράφησαν μεταξύ της κυβέρνησης της Τρίπολης και της Αγκυρας. Διπλωματικές πηγές ανέφεραν ότι το Κάιρο ζητεί από τον ΟΗΕ να μην πρωτοκολληθούν τα δύο μνημόνια. Παράλληλα, η Αθήνα προχωρεί σε κινήσεις περαιτέρω απομόνωσης των τουρκικών θέσεων, καθώς μπλόκαρε το αίτημα της κυβέρνησης της Λιβύης στο ΝΑΤΟ για τη χορήγηση βοήθειας στην ανάπτυξη αμυντικών δυνατοτήτων (Defence and Related Security Capacity Building).

Την ίδια στιγμή, στην Αθήνα γίνεται αντιληπτό ότι η επέκταση της τουρκικής παρεμβατικότητας και σε δεύτερο μέτωπο μετά τη Συρία, προκαλεί σκεπτικισμό και ανησυχία στις σουνιτικές μοναρχίες του Κόλπου. Οι Αραβες εκτιμούν ότι η Αγκυρα επιχειρεί να αναπτύξει στρατιωτικές δυνάμεις στο έδαφος της Λιβύης, ώστε να έχει λόγο στο μέλλον της χώρας κατά τρόπο πανομοιότυπο με εκείνον που διαθέτει αυτή τη στιγμή στο μέτωπο της Συρίας. Δεν πρέπει να λησμονείται ότι πλέον η Τουρκία έχει και θεσμοθετημένη στρατιωτική παρουσία στον ίδιο τον Περσικό Κόλπο, μέσω της νέας, διευρυμένης βάσης που διαθέτει στο Κατάρ, η οποία εγκαινιάστηκε επισήμως προ ολίγων ημερών. Υπό αυτή την έννοια, τα συμφέροντα των συγκεκριμένων μοναρχιών ταυτίζονται με τα ελληνικά.

Ο κ. Δένδιας έγινε δεκτός από τον βασιλιά Σαλμάν της Σαουδικής Αραβίας – Προβληματισμός στον αραβικό κόσμο από την προσπάθεια της Τουρκίας να επεκτείνει την επιρροή της.

Χθες ο κ. Δένδιας έγινε δεκτός από τον βασιλιά Σαλμάν της Σαουδικής Αραβίας, κάτι που δεν συνηθίζεται, ενώ είχε συναντήσεις με τον υπουργό Εξωτερικών, Φαϊζάλ μπιν Ραχμάν, τον υπουργό Επικρατείας, Αντέλ αλ Τζουμπεΐρ, κ.ά. «Συζητήσαμε με τη Μεγαλειότητά του αφενός μεν τα ζητήματα ασφάλειας στην περιοχή, αλλά και τα ζητήματα που δημιουργήθηκαν στη Μεσόγειο μετά την υπογραφή των δύο memoranda μεταξύ της Τουρκίας και της κυβέρνησης της Τρίπολης. Εχουμε την κοινή αντίληψη ότι τα memoranda αυτά δημιουργούν πρόβλημα στην ευρύτερη περιοχή. Θα συνεχίσουμε από κοινού να παρακολουθούμε την κατάσταση και θα έχουμε επαφές για συντονισμό ενεργειών από εκεί και πέρα», επισήμανε ο κ. Δένδιας μετά τις επαφές που είχε. Ο υπουργός Εξωτερικών επισήμανε ότι επαίνεσε τη σαουδαραβική ηγεσία «για την ψύχραιμη στάση την οποία τήρησε κατά την πρόσφατη επίθεση με πυραύλους εναντίον των εγκαταστάσεων της Aramco», ενώ περιέγραψε τη Σαουδική Αραβία ως «κράτος-κλειδί για την περιοχή». Αναφερόμενος στις σαουδαραβικές αντιλήψεις σε σχέση με τα τουρκολιβυκά μνημόνια, ο κ. Δένδιας είπε, μεταξύ άλλων, ότι «έχουμε κοινή αντίληψη για κάτι που είναι αρκετά μακριά από τα σύνορά τους, στη Μεσόγειο. Νομίζω ότι η Σαουδική Αραβία είναι μια χώρα με ιδιαίτερες γεωπολιτικές ευαισθησίες. Καταλαβαίνει πάρα πολύ καλά πως αυτά τα δύο memoranda λειτουργούν αποσταθεροποιητικά για την ευρύτερη περιοχή».

«Θα συνεχίσουμε από κοινού να παρακολουθούμε την κατάσταση και θα έχουμε επαφές για συντονισμό ενεργειών», είπε μετά τη συνάντηση με τον βασιλιά Σαλμάν ο Νίκος Δένδιας.

Υπερπτήσεις και μπαράζ εμπλοκών

Ημέρα έντασης για την Πολεμική Αεροπορία (Π.Α.) ήταν η χθεσινή, καθώς οι χειριστές των ελληνικών μαχητικών χρειάστηκε να εμπλακούν σε εικονικές αερομαχίες 16 φορές με 38 τουρκικά μαχητικά F-16 και F-4, τα οποία πραγματοποίησαν χθες συνολικά 40 παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου. Δύο F-16 πραγματοποίησαν το πρωί υπέρπτηση στις νησίδες Καλόγεροι στο Κεντρικό Αιγαίο, ενώ τα συνολικά 38 τουρκικά μαχητικά κινήθηκαν σε τουλάχιστον δύο περιοχές εντός του FIR Αθηνών στα νότια του Καστελλόριζου έως και την Κάρπαθο, καθώς επίσης και σε περιοχή του FIR Λευκωσίας, που είχαν δεσμευθεί με διαδοχικές NOTAM. Εκτιμάται ότι οι Τούρκοι προχώρησαν σε αυτό το μπαράζ προκειμένου να απαντήσουν στην πρόσφατη δήλωση του υπουργού Εθνικής Αμυνας Νίκου Παναγιωτόπουλου, ο οποίος επισήμανε ότι η Π.Α. είχε υπεροπλία όχι μόνο ποιοτική, αλλά σε κάποιες φάσεις και αριθμητική, πάνω από το Αιγαίο. Παράλληλα, πάντως, υπήρχε και έντονη τουρκική ναυτική παρουσία στην περιοχή νότια του Καστελλόριζου, όπου και αναπτύχθηκαν πέντε φρεγάτες και κορβέτες.

Μια χαρακτηριστική ένδειξη της αντίληψης που έχει η Τουρκία για την κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο, μετά το μνημόνιο που υπεγράφη με την Τρίπολη, είναι και οι χθεσινές δηλώσεις του Τούρκου ειδικού απεσταλμένου στη Λιβύη Εμρουλά Ισλέρ. «Η Τουρκία έβαλε τέλος στις πράξεις όλων όσοι προσπαθούν να την αποκλείουν στην Ανατολική Μεσόγειο», ανέφερε ο κ. Ισλέρ και πρόσθεσε ότι «με αυτή την κίνηση, η Τουρκία έδειξε ότι αλλάζει το παιχνίδι στην περιοχή». Επιπλέον, είπε ότι «υπάρχουν σχέδια που βασίζονται στη μετατροπή της Μεσογείου σε ελληνική επικράτεια, αγνοώντας την Τουρκία».

Στο εσωτερικό, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Στέλιος Πέτσας επανέλαβε την προσήλωση της Ελλάδας στο διεθνές δίκαιο, ενώ πρόσθεσε ότι «όσον αφορά το ζήτημα της Χάγης, το οποίο σχετίζεται με όλα τα ζητήματα των θαλάσσιων ζωνών, η κυβέρνηση διατηρεί πάντα την πρωτοβουλία των κινήσεων, για να κάνει αυτό που θα χρειαστεί, στον χρόνο που η ίδια θα επιλέξει». Ο κ. Πέτσας επισήμανε, ακόμα, ότι η κυβέρνηση δεν έχει κάποιο σχέδιο αύξησης της στρατιωτικής θητείας.

Παράλληλα, ο ΣΥΡΙΖΑ ασκεί κριτική στην κυβέρνηση για «διγλωσσία και έλλειψη στρατηγικής». Σύμφωνα με τη χθεσινή ανακοίνωση

Η Αγκυρα συντηρεί την ένταση – Ισχυρή τουρκική ναυτική παρουσία στην περιοχή νότια του Καστελλόριζου.

του ΣΥΡΙΖΑ, υπάρχει απόκλιση ανάμεσα στις δηλώσεις του πρωθυπουργού κ. Μητσοτάκη, του υπουργού Εξωτερικών κ. Δένδια και του αναπληρωτή υπουργού Εξωτερικών κ. Βαρβιτσιώτη, σχετικά με τη στάση της Ελλάδας στο ζήτημα των ευρωπαϊκών κυρώσεων στην Τουρκία. «Οχι μόνο δεν έχει αξιοποιήσει η κυβέρνηση το θέμα των κυρώσεων όπως έπρεπε, παράλληλα με τους διαύλους επικοινωνίας με την Τουρκία, όχι μόνο βρίσκονται σε σύγχυση οι υπουργοί εντός του ίδιου αρμόδιου υπουργείου, όχι μονό δεν θεωρεί η κυβέρνηση ότι η τουρκική στάση είναι αρκετά σοβαρή ώστε να ζητήσουμε άμεσα αποτρεπτικές κυρώσεις, αλλά θεωρείται και σωστό να το ανακοινώνουμε στους γείτονές μας προς αποφυγήν παρεξήγησης», αναφέρεται στο σχετικό ανακοινωθέν της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Στην ατζέντα τα πρωτογενή πλεονάσματα

Συνάντηση με τη νέα πρόεδρο της ΕΚΤ Κρ. Λαγκάρντ είχε ο πρωθυπουργός Κυρ. Μητσοτάκης

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

Ικανοποιημένος φέρεται να είναι ο Κυριάκος Μητσοτάκης από τη χθεσινή του συνάντηση με τη νέα πρόεδρο της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ στη Φρανκφούρτη, ραντεβού κατά τη διάρκεια του οποίου το ενδιαφέρον εστιάστηκε στον στόχο μείωσης των πρωτογενών πλεονασμάτων, αλλά και στο ζήτημα των κόκκινων δανείων.

Ο πρωθυπουργός είχε το πρώτο του τετ α τετ με την κ. Λαγκάρντ μετά την ανάληψη των νέων καθηκόντων της, ενώ ακολούθησε διευρυμένη συνάντηση με τη συμμετοχή του υπουργού Οικονομικών Χρήστου Σταϊκούρα και του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννη Στουρνάρα, την οποία κυβερνητικές πηγές περιέγραφαν ως «ζεστή».

Στην ατζέντα της συζήτησης βρέθηκαν οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, και η επικεφαλής της ΕΚΤ φέρεται να εξέφρασε την ικανοποίησή της για «τον ισχυρό βαθμό υλοποίησης του μεταρρυθμιστικού προγράμματος της ελληνικής κυβέρνησης, όπως αυτό αποτυπώνεται στο πλήθος των νομοσχεδίων που έχει μέχρι σήμερα ψηφιστεί και στη θετική έκθεση αξιολόγησης των θεσμών», σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές.

Παρότι το Μαξίμου κρατάει το θέμα χαμηλά για ευνόητους λόγους, στην ατζέντα βρέθηκε και το ζήτημα της μείωσης των πρωτογενών πλεονασμάτων, συζήτηση που, όπως δήλωσε ο κ. Μητσοτάκης από τις Βρυξέλλες, επιδιώκει να αρχίσει εντός του πρώτου εξαμήνου του 2020 με ορίζοντα υλοποίησης το 2021. Σημειώνεται, εξάλλου, ότι η κ. Λαγκάρντ πρόσφατα τάχθηκε δημοσίως υπέρ της μείωσης των στόχων του πρωτογενούς πλεονάσματος, χαρακτηρίζοντας το 3,5% «υπερβολικό», το οποίο ασκεί «υπερβολική πίεση στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας». Είχε τότε (τον Σεπτέμβριο) σημειώσει ότι «είναι κάτι που πρέπει να επανεξεταστεί με μεγάλη προσοχή», ενώ είχε εκφράσει την ελπίδα η νέα κυβέρνηση να «εμβαθύνει τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες».

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης με την Κριστίν Λαγκάρντ χθες στη Φρανκφούρτη. Ακολούθησε διευρυμένη συνάντηση με τη συμμετοχή του υπ. Οικονομικών Χρήστου Σταϊκούρα και του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννη Στουρνάρα.

Σχετική συζήτηση, σύμφωνα με πληροφορίες, έγινε χθες, από την οποία δεν προκύπτει αλλαγή στάσης της κ. Λαγκάρντ σε σχέση με όσα έχει πει δημοσίως, παρότι δεν φαίνεται να συζητήθηκε συγκεκριμένο ποσοστό μείωσης των δημοσιονομικών στόχων. Συζητήθηκαν ακόμη, σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές, το ζήτημα της επιτυχούς υλοποίησης του σχεδίου «Ηρακλής» για τη μείωση των κόκκινων δανείων, το θέμα της πράσινης ανάπτυξης, καθώς και το ζήτημα της άρσης των περιορισμών που έχουν οι ελληνικές τράπεζες στην έκθεσή τους σε ελληνικά ομόλογα, όπου υπήρξε θετική ανταπόκριση.

Αλλωστε, απόψε ο κ. Μητσοτάκης θα χρησιμοποιήσει την παρουσία του στη Βουλή, όπου ψηφίζεται ο προϋπολογισμός, για να κάνει έναν απολογισμό των πρώτων έξι μηνών διακυβέρνησής του με αιχμή την οικονομία, ενώ θα περιγράψει το σχέδιό του για την επόμενη χρονιά. Κυβερνητικές πηγές έλεγαν ότι δεν θα πρέπει να περιμένουμε μεγάλες εκπλήξεις με την έννοια των παροχών και, σε κάθε περίπτωση, ο πρωθυπουργός αναμένεται να επαναλάβει τη δέσμευσή του για μείωση και σταδιακή κατάργηση της εισφοράς αλληλεγγύης μέχρι το τέλος της τετραετίας.

«Τα καλά νέα θα ανακοινώνονται σταδιακά στους πολίτες. Εφόσον υπάρχει τέτοιο περιθώριο (σ.σ.: για αύξηση του ποσού του μερίσματος), θα το δούμε», απάντησε, ερωτηθείς σχετικά, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, παραπέμποντας στην αποψινή ομιλία του πρωθυπουργού. Ο Στέλιος Πέτσας σημείωσε ακόμη ότι η ψήφιση του προϋπολογισμού συμπίπτει με έξι μήνες ζωής της κυβέρνησης και θύμισε ότι, εκτός από την ψήφιση των σχετικών νομοσχεδίων, υπήρξε πλήρης άρση των capital controls, αποπληρώθηκε πρόωρα το υψηλότοκο τμήμα των δανείων του ΔΝΤ, ξεμπλόκαραν μεγάλα επενδυτικά σχέδια. Ο κ. Πέτσας έδωσε έμφαση στο ότι διασφαλίστηκε υπερπλεόνασμα που διατίθεται σε ευπαθείς ομάδες, ενώ υπογράμμισε την αναβάθμιση από τη Standard & Poor's και τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού της Ελλάδας και μίλησε για «ψήφο εμπιστοσύνης των αγορών» στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

«Η πορεία του κ. Στεφανή είναι γνωστή και άμεμπτη»

Αντιπαράθεση της κυβέρνησης και του υφυπουργού Εθνικής Αμυνας Αλκιβιάδη Στεφανή και πόλεμος ανακοινώσεων με τον ΣΥΡΙΖΑ ξέσπασε χθες, με μήλον της Εριδος τα ακαδημαϊκά προσόντα –για την ακρίβεια τα μεταπτυχιακά– του κ. Στεφανή με αφορμή δημοσιεύματα περί πλαστών πτυχίων. Το Μαξίμου διά του κυβερνητικού εκπροσώπου έκανε λόγο για «ανήθικη επίθεση σε έναν άνθρωπο που υπηρέτησε επί τέσσερις δεκαετίες τον ελληνικό στρατό και τίμησε το εθνόσημο, σε έναν διακεκριμένο αξιωματικό που εξελίχθηκε στην ιεραρχία του στρατού και έγινε αρχηγός ΓΕΣ». Θύμισε, δε, διά του Στ. Πέτσα ότι τοποθετήθηκε σε αυτή τη θέση «λόγω των αδιαμφισβήτητων προσόντων του από την προηγούμενη κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ». Απέδωσε μάλιστα τις επιθέσεις στον ρόλο που έχει τώρα ο κ. Στεφανής ως προς τη διαχείριση του προσφυγικού/μεταναστευτικού και στη φύλαξη των συνόρων. «Είναι σαφές ότι ο κ. Στεφανής έχει μεταπτυχιακές σπουδές και το ζήτημα είναι πολιτικό. Οταν μια χώρα βρίσκεται σε κρίσιμη φάση των εθνικών της θεμάτων, θεωρούμε ότι δεν πρέπει να υπάρχουν τέτοιου είδους επιθέσεις σε πρόσωπα που χειρίζονται σοβαρά εθνικά ζητήματα. Κατά τα άλλα, η πορεία του κ. Στεφανή είναι γνωστή επί δεκαετίες και άμεμπτη», πρόσθεσε. Νωρίτερα, οργισμένη ήταν η αντίδραση του κ. Στεφανή. Σε ανακοίνωσή του έκανε λόγο για «λάσπη και αθλιότητες», ενώ έδωσε διευκρινίσεις επισυνάπτοντας τα πτυχία του, σημειώνοντας ότι ολοκλήρωσε τις σπουδές του ως διακεκριμένος απόφοιτος και βραβεύθηκε από το Γενικό Επιτελείο Στρατού.

Ο ΣΥΡΙΖΑ, με μια αιχμηρή ανακοίνωση, θύμισε την υπόθεση του κ. Διαματάρη, κατηγορώντας την κυβέρνηση για «fake αριστεία» και τον κ. Στεφανή ότι «"βάφτισε" ΜΒΑ ένα απλό πιστοποιητικό παρακολούθησης ενός σεμιναρίου και ένα Master of Science». Κυβερνητικοί κύκλοι απαντώντας στην Κουμουνδούρου σχολίαζαν ότι ο κ. Στεφανής έχει αποδείξει την αριστεία του υπηρετώντας 40 χρόνια «την πατρίδα», θύμιζαν ότι η κυβέρνηση τον επέλεξε για αρχηγό του ΓΕΣ «με τα ίδια πτυχία» και υπογράμμιζαν ότι τους τίτλους σπουδών του «θα τους ζήλευε η πλειονότητα των υπουργών του κ. Τσίπρα».

Μετωπική στη Βουλή για τα χρόνια της κρίσης

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ Σ. ΜΠΟΥΡΔΑΡΑ**

Με τις ομιλίες του πρωθυπουργού και των πολιτικών αρχηγών, και αμέσως μετά με την ονομαστική ψηφοφορία που παραδοσιακά έχει χαρακτήρα ψήφου εμπιστοσύνης προς την κυβέρνηση, ολοκληρώνεται απόψε στη Βουλή η πενθήμερη συζήτηση επί του προϋπολογισμού για το 2020 – του πρώτου με τον Κυρ. Μητσοτάκη στην πρωθυπουργία.

Από τις κορυφαίες στιγμές της χθεσινής ημέρας ήταν η φραστική αντιπαράθεση που είχαν ο υπουργός Οικονομικών Χρ. Σταϊκούρας και ο υφυπουργός Θ. Σκυλακάκης με τον κ. Ευκλ. Τσακαλώτο, αναφορικά με το ποια πολιτική παράταξη φέρει την κύρια ή και αποκλειστική ευθύνη για τα οικονομικά αδιέξοδα που προσέλαβαν εκρηκτικό χαρακτήρα στα χρόνια της κρίσης. Ως εκείνη την ώρα, στην από το Σάββατο εξελισσόμενη συζήτηση περί τα οικονομικά, κυριαρχούσε η πολιτική σύγκρουση με επίκεντρο το εάν είναι ή όχι ορθές οι επιλογές του σημερινού οικονομικού επιτελείου, όπως αποτυπώνονται στην προϋπολογισμό, ή η πολιτική των κυβερνήσεων ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ. Σε αυτό το πλαίσιο συζητήθηκε εκτενώς στο Περιστύλιο η επισήμανση του κ. Σταϊκούρα, σύμφωνα με την οποία σφάλματα βαραίνουν όλους μεν, πλην όμως δεν είναι όλοι ίδιοι.

Η αρχή έγινε όταν ο κ. Σκυλακάκης απευθυνόμενος στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης είπε μεταξύ άλλων: «Αποτύχατε στην οικονομία. Και δεν αποτύχατε μόνο το τραγικό πρώτο εξάμηνο του 2015, όταν αναίτια καταστράφηκε δημόσια περιουσία 25 δισεκατομμυρίων ευρώ. Από το 2016 έως το 2018, όταν κάνατε λιτότητα 11,4 δισεκατομμύρια ευρώ μεγαλύτερη από αυτή που ζητούσε ο Σόιμπλε. Και για να την πετύχετε, αυξήσατε το φορολογικό βάρος 30 δισεκατομμύρια ευρώ επιπλέον αυτών που ζήταγε ο Σόιμπλε». Στις αναφορές αυτές αντέδρασε άμεσα ο τέως υπουργός Οικονομικών: «Πριν από την ελληνική κρίση, τα έξι χρόνια πριν από το 2009, ποια κυβέρνηση υπήρχε στην Ελλάδα και δημιούργησε αυτή την κρίση; Ανάμεσα στο 2000 και στο 2014 πόσο έπεσε το ΑΕΠ; Στο τέλος ξυρίζουν το γαμπρό. Κι αυτό θα το μάθετε όταν καταλάβετε ότι με τις δικές σας πολιτικές φέρατε τη μεσαία τάξη εκεί που είναι», είπε ως κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ ο κ. Τσακαλώτος. Στο σημείο εκείνο παρενέβη ο κ. Σταϊκούρας: «Εχετε μάθει να τα τσουβαλιάζετε όλα. Το 2010-2014 κυβερνήσαμε όλοι εδώ; Γιατί τα τσουβαλιάζετε; Γιατί δεν χωρίζετε την περίοδο όπως πρέπει, για το πότε κυβέρνησε το κάθε κόμμα; Τι παραλάβατε στο τέλος του 2014; Παραλάβατε ή δεν παραλάβατε με υπογραφή σας θετικό πρόσημο οικονομικής μεγέθυνσης»;

Σήμερα η ψηφοφορία επί του προϋπολογισμού, που παραδοσιακά έχει χαρακτήρα ψήφου εμπιστοσύνηςπρος την κυβέρνηση.

Και ο υπουργός Οικονομικών συνέχισε: «Δεν είμαστε όλοι το ίδιο. Εμείς παραδώσαμε την οικονομία με θετικό πρόσημο οικονομικής μεγέθυνσης, η κυβέρνηση της Ν.Δ., με κορμό τη Ν.Δ. και τη συμμετοχή τότε του ΠΑΣΟΚ. Αρα, παραλάβατε μια οικονομία η οποία είχε θετικό ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης, την επιστρέψατε στην ύφεση και την οδηγήσατε σε ένα τρίτο ακρείαστο μνημόνιο. Μιλήσατε για πριν από το 2009. Εχετε ψάξει λίγο πόσο ανέβηκε το έλλειμμα και το χρέος στην Ελλάδα την περίοδο 2007-2009 και πόσο ανέβηκε κατά μέσον όρο στην Ευρώπη; Εχετε ακούσει πουθενά, γιατί θα έπρεπε να το ξέρατε, ότι υπήρχε παγκοσμίως μία συστημική κρίση τότε; Θέλω να σας πω συνεπώς ότι την περίοδο 2007-2009 το έλλειμμα και το χρέος στην Ελλάδα αυξήθηκαν λιγότερο από τον μέσον ευρωπαϊκό όρο». Και ο κ. Σταϊκούρας συμπλήρωσε: «Πράγματι υπάρχουν σφάλματα όλων μας στο πώς οδηγηθήκαμε στην κρίση, γιατί, ναι, τα ενδογενή προβλήματα ήταν πολύ μεγαλύτερα στη χώρα μας, σε σχέση με τις άλλες χώρες. Και αυτά πρέπει να αντιμετωπίσουμε και αυτά αντιμετωπίζουμε στον προϋπολογισμό, για παράδειγμα, με τις επενδύσεις».

Λίγη ώρα αργότερα, ο κ. Τσακαλώτος στην κεντρική του ομιλία απηύθυνε πρόσκληση σε ΚΚΕ και ΜΕΡΑ25 να συμπορευθούν προκειμένου να αντισταθούν στις προωθούμενες πολιτικές.

Απόψε ολοκληρώνεται η πενθήμερη συζήτηση στη Βουλή επί του προϋπολογισμού για το 2020 με τις ομιλίες του πρωθυπουργού και των πολιτικών αρχηγών.

Δεν βρίσκουν επιστημονικό προσωπικό 4 στις 10 επιχειρήσεις

Μεγάλες οι ελλείψεις καταρτισμένου δυναμικού λόγω του brain drain, λέει ο ΣΕΒ

Στη χώρα όπου η ανεργία, έστω και αν έχει υποχωρήσει, παραμένει σε επίπεδα εξαιρετικά υψηλά, στο 16,7%, πάνω από τέσσερις στις δέκα επιχειρήσεις δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν σημαντικές ελλείψεις σε επιστημονικό δυναμικό, όπως μηχανικούς, χημικούς, δικηγόρους. Ο λόγος; Το brain drain, σύμπτωμα της πολυετούς κρίσης, που οδήγησε την περίοδο 2008-2017 πάνω από 500.000 ανθρώπους, κυρίως νέους και νέες, να εγκαταλείψουν την Ελλάδα και να αναζητήσουν καλύτερη τύχη αλλού. Σύμφωνα με τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) απαιτείται σειρά παρεμβάσεων αφενός για να μη φύγουν και άλλοι από την Ελλάδα και αφετέρου να επιστρέψουν και αρκετοί από όσους έφυγαν, παρεμβάσεις που αφορούν μεταξύ άλλων τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας και του μη μισθολογικού κόστους, αλλά και την καλύτερη διασύνδεση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και του παραγωγικού μετασχηματισμού. Συνολικά, ο ΣΕΒ προτείνει δέσμη 20 μέτρων για τον επαναπατρισμό αυτών που έφυγαν, αλλά και την ανάσχεση μαζικών εκροών.

Είκοσι μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος προτείνει ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών.

Εκτός από επιστημονικό προσωπικό, η έρευνα του ΣΕΒ (πραγματοποιήθηκε το διάστημα Ιουλίου - Οκτωβρίου 2018) έδειξε ότι οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν σοβαρές ελλείψεις και σε ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη (13% του συνόλου των επιχειρήσεων έχουν κενά σε αυτή την κατηγορία προσωπικού), καθώς και σε τεχνικούς (26,3% του συνόλου). Σε ορισμένους, μάλιστα, κλάδους οι ελλείψεις είναι πολύ μεγαλύτερες. Για παράδειγμα, βάσει της έρευνας, 59,6% των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της ψηφιακής οικονομίας, δηλώνουν ότι έχουν κενές θέσεις σε επιστημονικό προσωπικό και το 34% σε τεχνικούς.

Ποσοστό επιχειρήσεων που έχουν κενές θέσεις εργασίας σε επαγγέλματα υψηλών δεξιοτήτων

	Αγροδιατροφή	Δομικά υλικά	Ενέργεια	Μεταφορές (Logistics)	Υγεία	Ψηφιακή οικονομία	Σύνολο
ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ	19,70%	4,60%	18,50%	18,20%	16,90%	2,10%	13,00%
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ (μηχανικοί, χημικοί, νομικοί κ.ά.)	28,20%	40,00%	51,90%	30,30%	47,70%	59,60%	41,90%
ΤΕΧΝΙΚΟΙ	26,80%	38,50%	25,9%	21,2%	21,5%	34,0%	26,30%

ΠΗΓΗ: ΣΕΒ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα 20 μέτρα που προτείνει ο ΣΕΒ είναι:

1. Συστηματική μέτρηση και παρακολούθηση του φαινομένου brain drain.

2. Στοχευμένες πολιτικές για ανάπτυξη κλάδων υψηλής εξειδίκευσης. Για παράδειγμα, η βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για τις κλινικές μελέτες στην Ελλάδα θα δημιουργούσε θέσεις εργασίας για επιστήμονες του τομέα της υγείας, που σήμερα εργάζονται στο εξωτερικό.

3. Στοχευμένες περιφερειακές πολιτικές.

4. Μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης της παραγωγικής εργασίας.

5. Δημιουργία ελκυστικού εργασιακού περιβάλλοντος με σύγχρονα συστήματα διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι ο ανασχεδιασμός θέσεων και ρόλων στη λογική της αποκέντρωσης και της μείωσης των ιεραρχικών επιπέδων (delayering), η εφαρμογή αξιόπιστων και διαφανών συστημάτων αξιολόγησης των εργαζομένων (performance appraisal), η επιβράβευση της καλής απόδοσης με την παροχή οικονομικών και μη οικονομικών κίνητρων (performance related pay), η αποτελεσματική διαχείριση της εργοδοτικής ελκυστικότητας (employer branding), η υπό προϋποθέσεις παροχή της δυνατότητας εργασίας από απόσταση για ορισμένες ημέρες την εβδομάδα (μερική τηλεργασία) σε όσους εργαζόμενους το επιθυμούν.

6. Δημιουργία οικοσυστήματος καινοτομίας νεοφυών επιχειρήσεων (startups) εργαλείων.

7. Ανάπτυξη εταιρειών «τεχνοβλαστών» (spin-off) από τα πανεπιστημιακά ή ερευνητικά ιδρύματα.

8. Θεσμικές παρεμβάσεις και κίνητρα που ενθαρρύνουν τη συνεργασία πανεπιστημίων - επιχειρήσεων (π.χ. βιομηχανικά διδακτορικά).

9. Θέσπιση κινήτρων που ενθαρρύνουν τις επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη.

10. Κλαδικά συμβούλια δεξιοτήτων σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας.

11. Αξιοποίηση εκροών μηχανισμού διάγνωσης αναγκών αγοράς εργασίας.

12. Στοχευμένα πακέτα επαναπατρισμού από επιχειρήσεις.

13. Δράσεις συμβουλευτικής και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας από επιχειρήσεις.

14. Προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανακατάρτισης.

15. Διασύνδεση Ελλήνων του εξωτερικού με την εγχώρια επιχειρηματική και ερευνητική κοινότητα.

16. Αναβάθμιση γραφείων διασύνδεσης πανεπιστημίων.

17. Κίνητρα πρόσληψης ειδικευμένου προσωπικού από το εξωτερικό (φοροαπαλλαγές, επιδοτήσεις κ.λπ.).

18. Αναβάθμιση επαγγελματικής κατάρτισης.

19. Αναβάθμιση/επέκταση πρακτικής άσκησης.

20. Επαγγελματικός προσανατολισμός.

Στην 22η θέση των αεροδρομίων της Ε.Ε. το «Ελευ. Βενιζέλος»

Στην 22η θέση με βάση την επιβατική κίνηση μεταξύ των αεροδρομίων της Ευρωπαϊκής Ενωσης (Ε.Ε.) βρέθηκε πέρυσι ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ) «Ελ. Βενιζέλος». Σύμφωνα με τη Eurostat, η επιχείρηση διαχείρισης του αερολιμένα της Αθήνας το 2018 εξυπηρέτησε 24,13 εκατ. επιβάτες και κατετάγη αμέσως μετά το αεροδρόμιο Μαλπένσα του Μιλάνου (21η θέση με 24,15 εκατ. επιβάτες) και πριν από το αεροδρόμιο Τέγκελ του Βερολίνου (23η θέση με 22,99 εκατ. επιβάτες).

Πρώτο αεροδρόμιο σε διακίνηση επιβατών στην Ε.Ε. το 2018 αναδείχθηκε για άλλη μία φορά το Χίθροου του Λονδίνου, απ' όπου διακινήθηκαν 80,10 εκατ. επιβάτες. Ακολούθησαν τα αεροδρόμια Σαρλ Ντε Γκωλ των Παρισίων (72,20 εκατ. επιβάτες), Σίπχολ του Αμστερνταμ (70,98 εκατ. επιβάτες) και Φρανκφούρτης (69,39 εκατ. επιβάτες).

Ο ΔΑΑ, αν και το 2018 δεν άλλαξε κατάταξη μέσα στον πίνακα με τα μεγαλύτερα αεροδρόμια της Ε.Ε., εντούτοις βελτίωσε περαιτέρω τη θέση του, καθώς διεύρυνε την επιβατική κίνησή του, πετυχαίνοντας ρυθμό υψηλότερο τόσο από το σύνολο της χώρας όσο και από τον μέσον όρο της Ε.Ε. Συγκεκριμένα, ο ΔΑΑ σημείωσε αύξηση επιβατικής κίνησης κατά 11,1%, όταν την ίδια χρονιά ο μέσος όρος αύξησης της επιβατικής κίνησης στα αεροδρόμια της χώρας ανήλθε σε 8,1% και στην Ε.Ε. σε 6,0%. Επιπλέον, ο ρυθμός ανάπτυξης που σημείωσε ο ΔΑΑ, ήταν ο τρίτος μεγαλύτερος μεταξύ των 30 μεγαλύτερων σε κίνηση αερολιμένων της Ε.Ε. Τον υψηλότερο ρυθμό αύξησης επιβατικής κίνησης παρουσίασε το αεροδρόμιο της Βουδαπέστης (+13,6%).

Στο σύνολο των αεροδρομίων της Ε.Ε. η διακίνηση επιβατών ξεπέρασε για πρώτη φορά πέρυσι το 1,1 δισ. επιβάτες. Υπενθυμίζεται ότι το 2017 ήταν η πρώτη χρονιά που οι αφίξεις/αναχωρήσεις στα αεροδρόμια της Ε.Ε. ξεπέρασαν το 1 δισ. επιβάτες.

Στην Ελλάδα πέρυσι η συνολική αεροπορική κίνηση ανήλθε σε 54,26 εκατ. ανθρώπους, εκ των οποίων το 84% προερχόταν από (ή κατευθυνόταν σε) αεροδρόμια του εξωτερικού. Μόνον 8,55 εκατ. επιβάτες αξιοποίησαν πτήσεις των εσωτερικών αερογραμμών, αλλά η εσωτερική κίνηση, δεν διαφοροποιείται αναλογικά με την υπόλοιπη Ε.Ε. όπου κατά μέσον όρο το 16% των επιβατών επιλέγει τις εσωτερικές πτήσεις για τη μετακίνησή του.

Δεύτερο στην κατάταξη αεροδρόμιο της χώρας μας, με βάση την επιβατική κίνηση, είναι το «Νίκος Καζαντζάκης» στο Ηράκλειο της Κρήτης. Στην ευρωπαϊκή κατάταξη βρίσκεται στην 58η θέση, παρουσιάζοντας ετήσια κίνηση 8 εκατ. επιβατών. Ακολουθεί το αεροδρόμιο «Μακεδονία» της Θεσσαλονίκης που κατατάσσεται στην 68η θέση μεταξύ των αεροδρομίων της Ε.Ε., με ετήσια κίνηση 6,4 εκατ. επιβατών και ακολουθεί το αεροδρόμιο «Διαγόρας» της Ρόδου με ετήσια επιβατική κίνηση 5,3 εκατ. επιβατών. Με την επίδοση αυτή το αεροδρόμιο της Ρόδου κατατάσσεται στην 81η θέση. Την πρώτη πεντάδα αεροδρομίων στην Ελλάδα συμπληρώνει ο «Ι. Καποδίστριας» στην Κέρκυρα με συνολική κίνηση 3,2 εκατ. επιβατών και ευρωπαϊκή κατάταξη στην 104η θέση.

Πρώτη σε αεροπορική επιβατική κίνηση γραμμή της Ελλάδας είναι εκείνη της Αθήνας - Θεσσαλονίκης με περίπου 764.584 επιβάτες και ακολουθούν οι γραμμές Αθήνα - Λάρνακα με 553.489 επιβάτες και Αθήνα - Σαντορίνη με 538.900 επιβάτες.

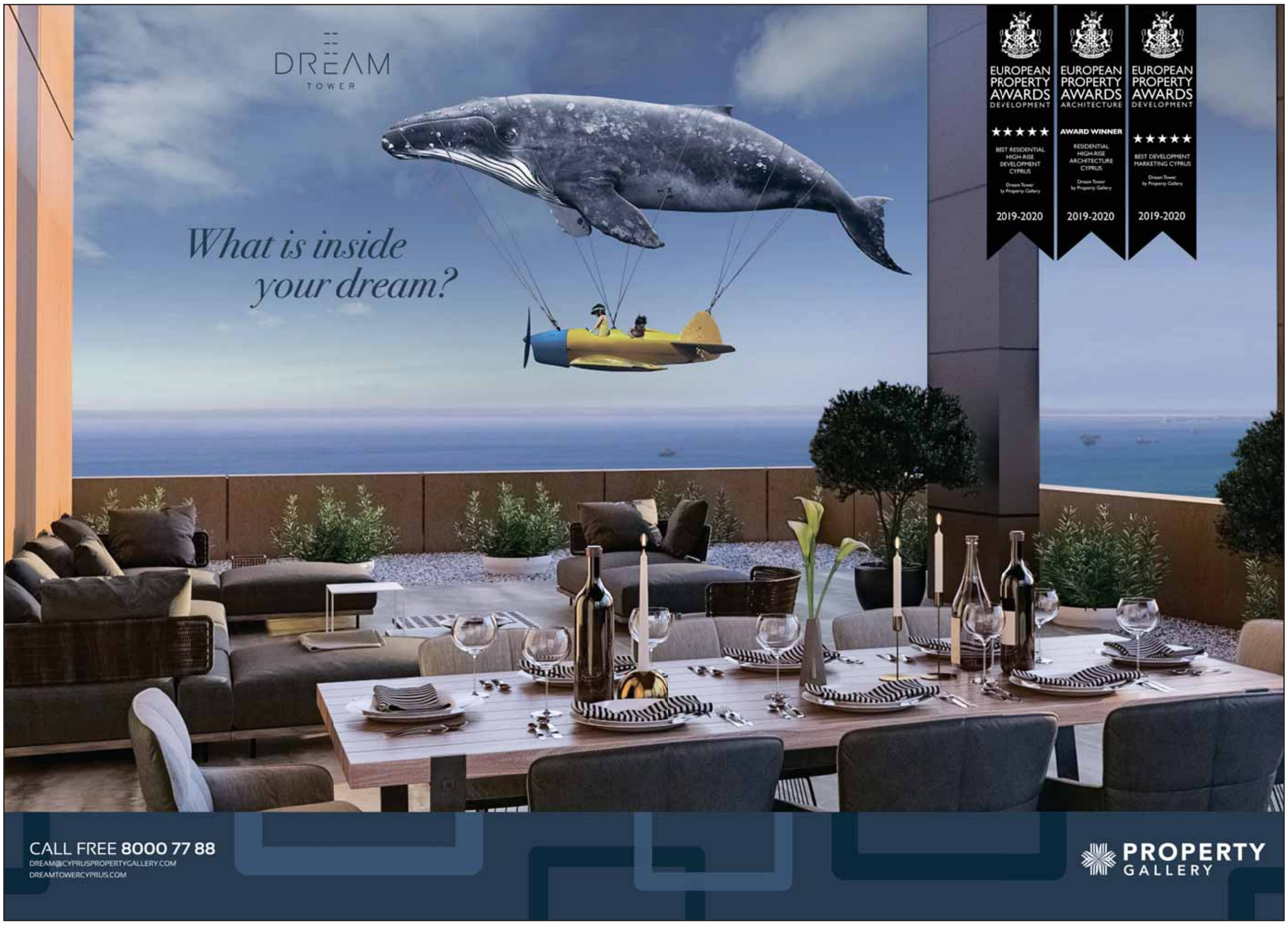

Πρώτοι σε τηλεπικοινωνιακές δαπάνες οι Ελληνες στην Ευρώπη

Χωρίς, όμως, να έχουν ανάλογες υπηρεσίες – Τι δείχνουν τα στοιχεία της Eurostat

Του **ΒΑΓΓΕΛΗ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Τα στοιχεία που παρουσίασε, η Eurostat επιβεβαιώνουν το υψηλό κόστος των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα. Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή στατιστική υπηρεσία η τηλεπικοινωνιακή δαπάνη στην Ελλάδα ήταν η υψηλότερη ή η δεύτερη υψηλότερη μεταξύ των 28 χωρών-μελών της Ε.Ε., ανάλογα με τον εξεταζόμενο δείκτη. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα εμφανίζεται στην πρώτη θέση της Ε.Ε. αναφορικά με την τηλεπικοινωνιακή δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ και στη δεύτερη θέση ως ποσοστό της ετήσιας καταναλωτικής δαπάνης. Οι Ελληνες, σύμφωνα με τη Eurostat, ξοδεύουν ετησίως περίπου 5,7 δισ. ευρώ σε τηλεπικοινωνίες, μέγεθος που αντιστοιχεί στο 3,2% του ΑΕΠ και στο 4,4% της ετήσιας καταναλωτικής δαπάνης των Ελλήνων. Μόνον οι Βούλγαροι ξοδεύουν περισσότερα από τους Ελληνες για τηλεπικοινωνίες, σε αναλογία με την ετήσια καταναλωτική τους δαπάνη (4,6%).

Το ποσό που ξοδεύουν ξεπερνά σταθερά τα τελευταία χρόνια το 3,2% του ΑΕΠ.

Τα στοιχεία που αξιοποιεί η Eurostat για την Ελλάδα στην αξιολόγηση δεν είναι επικαιροποιημένα και αφορούν το 2017. Είναι η μόνη χώρα της Ε.Ε. για την οποία η Eurostat δεν διαθέτει στοιχεία του 2018. Ωστόσο, ακόμη και με βάση τα στοιχεία του 2017, η σχετική εικόνα δεν διαφοροποιείται ποιοτικά. Η χώρα από το 2009 και μετά, για τα οποία η Eurostat παρέχει στοιχεία, βρίσκεται μεταξύ των δύο πρώτων της Ε.Ε. αναφορικά με την ετήσια τηλεπικοινωνιακή δαπάνη.

Η τελευταία, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή στατιστική υπηρεσία, έχει συρρικνωθεί και από 7,3 δισ. ευρώ το 2010 υποχώρησε σταδιακά σε 5,7 δισ. ευρώ το 2017. Ως ποσοστό, όμως, του ΑΕΠ παραμένει σχεδόν πάντοτε πάνω από το 3% και στην πρώτη θέση της Ε.Ε.-28, ενώ ως ποσοστό της συνολικής ετήσιας καταναλωτικής δαπάνης παραμένει μεταξύ 4% και 4,6%. Η επίδοση αυτή κατατάσσει τη χώρα στην δεύτερη θέση του πίνακα.

Το 2018, η συνολική τηλεπικοινωνιακή δαπάνη στην Ε.Ε. ανήλθε σε κάτι περισσότερο από 200 δισ. ευρώ. Αντιστοιχούσε δηλαδή στο 1,3% του ΑΕΠ της Ε.Ε. και στο 2,3% της συνολικής ετήσιας καταναλωτικής δαπάνης. Στις «ακριβές» χώρες, εκτός από την Ελλάδα, συγκαταλέγονται η Βουλγαρία, η Κροατία και η Ρουμανία. Στον αντίποδα βρίσκονται το Λουξεμβούργο, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Δανία και η Αυστρία. Στις τελευταίες χώρες η τηλεπικοινωνιακή δαπάνη αντιστοιχεί στο 1% (ή και λιγότερο) του ΑΕΠ.

Τα στοιχεία της Eurostat έρχονται σε μια περίοδο που η συζήτηση για το τηλεπικοινωνιακό κόστος στη χώρα μας έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις. Η κυβέρνηση έχει δηλώσει την πρόθεσή της η κατάσταση αυτή να αλλάξει, καθώς οι καταναλωτές καταβάλλουν περισσότερα αναλογικά με τους Ευρωπαίους καταναλωτές. Επιπλέον, οι δείκτες αυτοί επιδεινώνουν την κατάταξη της χώρας σε διάφορες αξιολογήσεις της ανταγωνιστικότητας, της ετοιμότητας για τη χρήση τεχνολογιών κ.ο.κ.

Η εικόνα αυτή θα ήταν ώς ένα βαθμό διαφορετική διαφορετική, αν οι Ελληνες καταναλωτές έκαναν χρήση συνδέσεων υψηλών ταχυτήτων και απόδοσης. Ωστόσο, τα στοιχεία δείχνουν ότι στη χώρα μας αξιοποιούνται ιδιαίτερα «αργές» υποδομές, κυρίως στη σταθερή τηλεφωνία. Στη σταθερή, σύμφωνα με την εταιρεία Ookla, το ελληνικό Internet εμφανίζει μέση ταχύτητα μετάδοσης περίπου 26 Mbps και η επίδοση αυτή φέρνει την Ελλάδα στην 92η θέση παγκοσμίως, πίσω ακόμη και από το Κόσοβο. Στην κινητή τηλεφωνία η κατάσταση είναι λίγο καλύτερη, αφού η χώρα με μέση ταχύτητα μετάδοσης 41 Mbps κατατάσσεται στην 33η θέση παγκοσμίως. Ωστόσο, για να έχουν τις υψηλές αυτές ταχύτητες, οι Ελληνες, όπως δήλωσε πρόσφατα και η πολιτική ηγεσία, καταβάλλουν μάλλον υψηλό τίμημα.

Με τις υψηλότερες δαπάνες για τηλεπικοινωνίες η Ελλάδα στην Ευρώπη

Χώρα	Δαπάνη (εκατ. ευρώ)	ως % του ΑΕΠ	Ως % της ετήσιας καταναλωτικής δαπάνης
ΕΛΛΑΔΑ	5.737,8	3,2	4,4
Βουλγαρία	1.684,3	3,0	4,8
Κροατία	1.483,4	2,9	4,0
Ρουμανία	5.004,9	2,5	4,1
Μάλτα	222,5	1,8	3,5
Σλοβακία	1.576,4	1,8	3,2
Κύπρος	373,4	1,8	2,5
Λετονία	498,5	1,7	2,9
Πορτογαλία	3.373,3	1,7	2,4
Ουγγαρία	2.172,7	1,6	3,3
Σλοβενία	715,0	1,6	2,8
Λιθουανία	742,6	1,6	2,7
Ισπανία	18.900,0	1,6	2,6
Σουηδία	6.567,7	1,4	3,2
Ιταλία	24.618,5	1,4	2,3
Τσεχία	2.742,7	1,3	2,7
Εσθονία	316,7	1,2	2,5
Γαλλία	29.372,0	1,2	2,4
Φινλανδία	2.826,0	1,2	2,4
Γερμανία	38.522,0	1,2	2,3

ΠΗΓΗ: Eurostat

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εμπόδιο στην ανάκαμψη η στασιμότητα της διεθνούς οικονομίας

Τον κίνδυνο να σκιάσει την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας μια διαφαινόμενη παγκόσμια στασιμότητα, η οποία προσλαμβάνει μάλιστα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά, επισήμανε κατά τις επαφές της με μέλη της κυβέρνησης χθες στην Αθήνα η επικεφαλής οικονομολόγος του ΟΟΣΑ Λοράνς Μπουν, η οποία συνόδευε κλιμάκιο του Οργανισμού. Σε ομιλία της χθες, εξάλλου, σε εκδήλωση που οργάνωσε το Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), η κ. Μπουν είπε ότι έπειτα από μια μεγάλη κρίση η χώρα σημείωσε εντυπωσιακές δημοσιονομικές επιδόσεις, αλλά χρειάζεται να γίνουν επιπλέον βαθιές μεταρρυθμίσεις. Κι αυτό παρά το γεγονός ότι πριν από ενάμιση χρόνο ο ΟΟΣΑ είχε αναδείξει την Ελλάδα σε πρωταθλήτρια μεταρρυθμίσεων.

Η κ. Μπουν παρουσίασε δείκτες στον τομέα της απασχόλησης, όπου η Ελλάδα καταλαμβάνει πολύ χαμηλές θέσεις μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ στα ποσοστά απασχόλησης, ανεργίας, σε επίπεδο ανασφάλειας, πίεσης στην εργασία, χαμηλών αποδοχών και ανισότητας αμοιβών μεταξύ των φύλων. Οσον αφορά τις αγορές προϊόντων, η επίδοσή της είναι από τις χειρότερες στην απλούστευση και στην αξιολόγηση του ρυθμιστικού πλαισίου.

Ο ΟΟΣΑ προέβλεψε πρόσφατα μάλλον απαισιόδοξους, σε σύγκριση με τους κυβερνητικούς υπολογισμούς, ρυθμούς ανάπτυξης: εκτιμά ότι αυτοί θα περιοριστούν στο 1,8% φέτος, θα αυξηθούν στο 2,1% το 2020 και θα υποχωρήσουν πάλι στο 2% το 2021. Στα στελέχη του κλιμακίου που βρίσκεται στην Αθήνα προκειμένου να συλλέξει πληροφορίες για την έκθεση του Οργανισμού για το 2020 και στην κ. Μπουν, κυβερνητικοί παράγοντες επισήμαναν χθες, σύμφωνα με πηγές, ότι η Ελλάδα δεν ανακάμπτει απλώς στο πλαίσιο ενός κύκλου, αλλά συντελούνται και ριζικές αλλαγές πολιτικής λόγω της νέας κυβέρνησης, κάτι που ελπίζεται ότι θα ενισχύσει περαιτέρω τον ρυθμό ανάπτυξης.

Η οικονομολόγος του ΟΟΣΑ, στην εκδήλωση του ΙΟΒΕ, την οποία συντόνισε ο γενικός διευθυντής του, Νίκος Βέττας, τόνισε την ανάγκη να υπάρξει συνεργασία μεταξύ των κυβερνήσεων για την τόνωση των επενδύσεων, προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος της διαρθρωτικής, παρατεταμένης στασιμότητας. Αυτό που ανησυχεί τις επιχειρήσεις, είπε, είναι η αβεβαιότητα και η ασθενής ζήτηση λόγω της έντασης στο διεθνές εμπόριο. Οι ανησυχίες αυτές δεν θα εξαφανιστούν τουλάχιστον τα επόμενα 1,5-2 χρόνια. Το ανοιχτό εμπόριο δεν υπάρχει πλέον. Προβλέπουμε στασιμότητα, αν όχι κάτι χειρότερο, καθώς και μείωση της απασχόλησης, ανέφερε. Σημείωσε ότι οι επενδύσεις είναι στο μισό απ' ό,τι ήταν προ κρίσης, ότι η νομισματική πολιτική δεν φτάνει για να τις τονώσει και τόνισε την ανάγκη δημοσίων επενδύσεων και μάλιστα προσανατολισμένων στο μέλλον, στις ψηφιακές και φυσικές υποδομές, στην ενέργεια και στην κλιματική αλλαγή. Η ανάγκη επενδύσεων αφορά άμεσα και την Ελλάδα, τόνισε.

ΟΟΣΑ: Η Ελλάδα σημείωσε εντυπωσιακές δημοσιονομικές επιδόσεις, αλλά πρέπει να γίνουν επιπλέον βαθιές μεταρρυθμίσεις.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Αδύναμο παραμένει το μακροοικονομικό προφίλ, εκτιμά η Moody's

Οι μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα σε ό,τι αφορά τη διατήρηση της οικονομικής ανάπτυξης, σε συνδυασμό με τα προβλήματα του ελληνικού τραπεζικού κλάδου, είναι οι δύο παράγοντες που ουσιαστικά βρίσκονται πίσω από την αδύναμη αξιολόγηση που δίνει η Moody's για τη χώρα μας, στο Β1 με σταθερές προοπτικές, διατηρώντας την έτσι τέσσερα σκαλοπάτια κάτω από την επενδυτική βαθμίδα. Αυτό επισημαίνει σε νέα ανάλυσή του ο οίκος, διαμηνύοντας εμμέσως πλην σαφώς το πόσο δύσκολη θα είναι η διαδικασία αναβάθμισης της χώρας στην κατηγορία της «επενδυτικής βαθμίδας» και πως θα χρειαστούν απτές αποδείξεις προόδου στα δύο αυτά σημαντικά μέτωπα για να αλλάξει το αδύναμο μακροοικονομικό προφίλ που διατηρεί η Ελλάδα.

Οπως τονίζει η Moody's, αν και εκτιμά ότι οι προοπτικές ανάπτυξης της Ελλάδας θα βελτιωθούν τα επόμενα δύο χρόνια, ωστόσο παραμένουν σημαντικά εμπόδια στη βιωσιμότητά της, όπως τα χαμηλά επίπεδα αποταμίευσης και οι χαμηλοί ρυθμοί επενδύσεων. Οπως εκτιμά, η ανάπτυξη θα κινηθεί στο 2,5% το 2020-2021, τονίζοντας πως θα μπορούσε να είναι ισχυρότερη, ωστόσο αυτό θα εξαρτηθεί από την ανάκαμψη στις επενδύσεις. Σε αυτό πάντως θα λειτουργήσουν υποστηρικτικά οι κινήσεις στις οποίες έχει προχωρήσει η κυβέρνηση (μειώσεις φόρων, μείωση γραφειοκρατίας και εμποδίων στις επενδύσεις). Ο οίκος επισημαίνει πως μετά τις εκλογές του Ιουλίου η χώρα έχει ένα πιο σταθερό πολιτικό περιβάλλον, καθώς για πρώτη φορά από το 2009 κατάφερε ένα κόμμα να αποκτήσει αυτοδυναμία. Ωστόσο, το μακροοικονομικό προφίλ της Ελλάδας παραμένει αδύναμο, καθώς αντανακλά εκτός από θετικές, και αρνητικές εξελίξεις και συγκεκριμένα: 1) τις πολύ αδύναμες πιστωτικές συνθήκες οι οποίες χαρακτηρίζονται από το ακόμα υψηλό επίπεδο των προβληματικών δανείων των τραπεζών που εξακολουθούν να αποτελούν τη μεγαλύτερη πρόκληση για τον κλάδο και (2) τη βελτίωση της εμπιστοσύνης των καταθετών μετά τον μηδενισμό του ELA και την πλήρη άρση των capital controls.

Πάντως, ο οίκος επισημαίνει πως το σχέδιο «Ηρακλής» αποτελεί ένα ισχυρό όπλο στον δρόμο της βελτίωσης της ποιότητας του ενεργητικού των ελληνικών τραπεζών μέσω τιτλοποιήσεων, ενώ ο κλάδος αναμένεται να χρησιμοποιήσει και άλλα εργαλεία μείωσης των NPEs όπως οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί, οι αναδιαρθρώσεις και οι διαγραφές. Επίσης, όπως εκτιμά, μέσα στους επόμενους 12 με 18 μήνες οι ελληνικές τράπεζες θα επιχειρήσουν με αυξημένους ρυθμούς να αντλήσουν κεφάλαια από τις αγορές μέσω της έκδοσης μη εξασφαλισμένων τίτλων, καθώς το οικονομικό κλίμα θα βελτιώνεται περαιτέρω.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Ασφάλιση κτιρίων έναντι της κλιματικής αλλαγής

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ**

Θα μπορούσε η ασφάλιση των ακινήτων να είναι υποχρεωτική, όπως είναι σήμερα των οχημάτων; Με δεδομένη τη σεισμικότητα της χώρας, αλλά και την κλιματική αλλαγή –και τη συνεπακόλουθη αύξηση των ακραίων καιρικών φαινομένων– ο ασφαλιστικός κλάδος εκτιμά ότι η καθολική ασφάλιση των ακινήτων θα είχε πολλαπλά οφέλη: Από την «εξασφάλιση» των ιδιοκτητών, που δεν θα επαφίενται στην ικανότητα του κράτους να αντεπεξέλθει σε μια δύσκολη κατάσταση, έως την ταχύτερη αποκατάσταση των ζημιών.

Η πλημμύρα στη Μάνδρα και κατόπιν η πυρκαγιά στο Μάτι απέδειξαν πόσο ευάλωτες είναι οι πόλεις μας στα ακραία καιρικά φαινόμενα. Η σχέση του ασφαλιστικού κλάδου με την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής είναι ένα θέμα ανερχόμενο τα τελευταία χρόνια σε διεθνές επίπεδο, που πλέον αρχίζει να συζητείται και στη χώρα μας. Η Ενωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδας (ΕΑΕΕ) διοργάνωσε χθες ημερίδα με θέμα την πρόληψη και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των φυσικών καταστροφών, με καλεσμένους τον Χρήστο Ζερεφό, επικεφαλής του Κέντρου Ερευνας Φυσικής της Ατμόσφαιρας και Κλιματολογίας της Ακαδημίας Αθηνών, και τον Τάκη Γρηγορίου, υπεύθυνο εκστρατείας για θέματα ενέργειας και κλιματικής αλλαγής της Greenpeace.

Οι ασφαλιστικές προτείνουν υποχρεωτική ασφάλιση των ακινήτων έναντι των φυσικών καταστροφών.

«Στην Ελλάδα είμαστε ανασφάλιστοι για τις φυσικές καταστροφές», ανέφερε ο Αλέξανδρος Σαρρηγεωργίου, πρόεδρος της ΕΑΕΕ και διευθύνων σύμβουλος της Eurolife ERB. «Την τελευταία 25ετία, από το 1993 έως το 2018, πληρώσαμε για καταστροφικά γεγονότα όπως φωτιές, πλημμύρες και σεισμούς (που δεν έχουν σχέση, βέβαια, με την κλιματική αλλαγή) 348 εκατ. ευρώ, για 24.000 ζημιές. Είναι σημαντικά νούμερα, αλλά πολύ λίγα σε σύγκριση με αυτά που θα είχαμε πληρώσει αν ο Ελληνας ήταν ασφαλισμένος», ανέφερε. «Ως ένωση έχουμε ετοιμάσει προτάσεις, που θα καταθέσουμε στην κυβέρνηση ώστε να γίνει η χώρα μας όπως όλες οι ανεπτυγμένες χώρες, που προσφέρουν κάλυψη συνολικά στην κοινωνία. Ετσι στην περίπτωση μιας καταστροφής, αντί να απευθυνόμαστε στην πολιτεία για βοήθεια, θα εισέρχονται ασφαλιστικά κεφάλαια στη χώρα και θα συμβάλλουν στην ανοικοδόμηση και την ανάπτυξη».

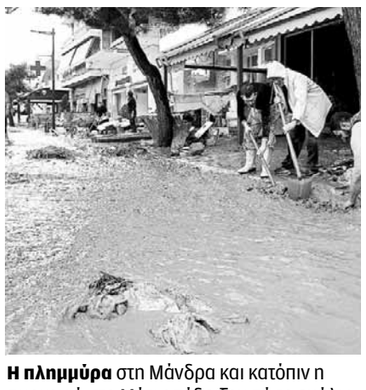

Η πλημμύρα στη Μάνδρα και κατόπιν η πυρκαγιά στο Μάτι απέδειξαν πόσο ευάλωτες είναι οι πόλεις μας στα ακραία καιρικά φαινόμενα.

Οπως εξηγεί στην «Κ» ο κ. Σαρρηγεωργίου, μόλις το 15%-16% των κτιρίων στην Ελλάδα είναι ασφαλισμένο έναντι φυσικών καταστροφών, όταν ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι διπλάσιος. «Οπως πληρώνουμε όλοι, λ.χ., για τη δημόσια τηλεόραση, μήπως θα έπρεπε να σκεφτούμε να πληρώνουμε ένα μικρό ποσό ώστε να είμαστε προστατευμένοι;» καταλήγει.

Επιπλέον, η ένωση των ασφαλιστικών εταιρειών ζητάει από την κυβέρνηση να διευκολύνει τις επενδύσεις σε πράσινες υποδομές. «Ο ασφαλιστικός κλάδος είναι παγκοσμίως ο μεγαλύτερος θεσμικός επενδυτής. Θα ήταν μεγάλη η θετική επίδραση αν υπήρχαν κίνητρα, ελαφρύνσεις, ώστε να στρέψουμε ένα μέρος των επενδύσεων αυτών σε πράσινες υποδομές, που συμβάλλουν στη βιωσιμότητα του πλανήτη. Ειδάλλως, χωρίς κίνητρα, τα κεφάλαια θα κινηθούν εκεί όπου θα βρουν υψηλότερες αποδόσεις».

«Αυτό που έχει σημασία είναι να συνειδητοποιήσουμε το πρόβλημα και να υπάρξει διάλογος», λέει στην «Κ» ο Ερρίκος Μοάτσος, πρόεδρος της Επιτροπής Περιουσίας, Αντασφαλίσεων, Μεταφορών και Σκαφών της ΕΑΕΕ. «Πρότασή μας προς την πολιτεία είναι να θεσπιστεί ένα πλαίσιο που θα ανταποκρίνεται στην ανάγκη για καθολική ασφάλιση. Σε μια χώρα με τόσο υψηλό ποσοστό ιδιοκατοίκησης όπως η Ελλάδα, είναι στο συμφέρον του πολίτη να προστατεύει την επένδυσή του, υπάρχει μια σαφής ανταποδοτικότητα». Πάντως, όπως επισήμανε ο κ. Γρηγορίου από την Greenpeace, το 2003-2015 το κόστος των φυσικών καταστροφών έφθασε το 1,3 τρισ. ευρώ, όμως μόλις το ένα τρίτο αυτών ήταν ασφαλισμένο. «Το υπόλοιπο είναι ένα κομμάτι της οικονομίας που απλά καταστρέφεται», ανέφερε.

Σε 10 startups το 80% των επενδυτικών κεφαλαίων

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Δέκα ελληνικές startups άντλησαν πάνω από το 80% των κεφαλαίων που δόθηκαν φέτος από επενδυτικά κεφάλαια του Equifund (innovation window, early stage window) αλλά και από άλλους επενδυτές. Το 2019, δέκα νεοφυείς επιχειρήσεις –πολλές εκ των οποίων έχουν ωριμάσει επιχειρηματικά– άντλησαν συνολικά περί τα 130 εκατ. ευρώ από τα 150 εκατ. ευρώ που διοχετεύθηκαν συνολικά φέτος από τους επενδυτές, με τρεις εξ αυτών να αντιπροσωπεύουν πάνω από το 60% του συνολικού ποσού των 130 εκατ.

Ετσι, σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Found.ation και του EIT Digital (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας) που συντάχθηκε με την υποστήριξη του επενδυτικού κεφαλαίου Velocity.Partners, στην πρώτη θέση της λίστας με τις εταιρείες που έχουν λάβει μέχρι στιγμής για το 2019 την υψηλότερη χρηματοδότηση, φιγουράρει η Blueground η οποία εξασφάλισε 62,7 εκατ. ευρώ, ακολουθούμενη από τη Netdata με 17 εκατ. ευρώ. Μάλιστα, η Blueground η οποία θεωρείται και ένα από τα success stories της εγχώριας νεοφυούς επιχειρηματικής σκηνής, ολοκλήρωσε πρόσφατα και άλλον έναν γύρο χρηματοδότησης ύψους 45,45 εκατ. ευρώ, στον οποίο συμμετείχαν το ευρωπαϊκό Prime Ventures και το αμερικανικό WestCap. Με την ανακοίνωση της συγκεκριμένης χρηματοδότησης, η Blueground έχει «σηκώσει» συνολικά περίπου 70 εκατ. ευρώ από το 2013 οπότε και ιδρύθηκε, ποσό που την τοποθετεί μεταξύ των εταιρειών με την υψηλότερη προσέλκυση χρηματοδότησης πανελλαδικά.

Πήραν 130 εκατ. ευρώ από τα 150 εκατ. που διοχετεύθηκαν φέτος από τους επενδυτές.

Στην τρίτη θέση κατατάσσεται η νεοφυής εταιρεία Balena, εξασφαλίζοντας συνολικά περίπου 13 εκατ. ευρώ, ενώ ακολουθεί η Weengs και η Spotawheel που διεκδικούν την 4η θέση αντλώντας και οι δύο περί τα 7 εκατ. ευρώ. Την 5η θέση της λίστας με τις 10 κορυφαίες startups συμπληρώνει η Plum με ποσό χρηματοδότησης κοντά στα 6,8 εκατ. ευρώ, ενώ ακολουθεί η Sentio Solutions (Feel) με 4,1 εκατ. ευρώ. Την 7η θέση εξασφάλισε η εταιρεία Welcome Pickups που προσφέρει ένα εύχρηστο «τουριστικό» προϊόν (3,3 εκατ. ευρώ), ενώ την 8η θέση «κατέκτησε» η Accusonus. Η τελευταία άντλησε στις αρχές Νοεμβρίου χρηματοδότηση ύψους 3,3 εκατ. δολ., στοχεύοντας στη δημιουργία εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης και επεξεργασίας ήχου και βίντεο. Η Accusonus αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα εταιρείας στην οποία έχουν συνεπενδύσει funds του Equifund αλλά και άλλοι επενδυτές. Την 9η θέση καταλαμβάνει η Augmenta, η οποία δραστηριοποιείται στον κλάδο της αγροτεχνολογίας, δημιουργώντας ένα δικό της hardware που «λύνει» τα χέρια των αγροτών. Η εταιρεία κατόρθωσε να αντλήσει 2,7 εκατ. ευρώ μέσα από μία επένδυση στην οποία συμμετείχαν ένα αμερικανικό fund και ένα εγχώριο.

Η δέκατη θέση μοιράζεται μεταξύ της Toorbee αλλά και της Flexcar που αμφότερες κέρδισαν την εμπιστοσύνη εγχώριων επενδυτών αντλώντας εκάστη 1,5 εκατ. ευρώ. Η έκθεση του Found.ation καταλήγει και στο συμπέρασμα ότι από τα κεφάλαια ύψους 215 εκατ. ευρώ που διαχειρίζονται funds του Equifund για επενδύσεις σε εταιρείες πρώιμων σταδίων ωρίμανσης, 60 εκατ. ευρώ έχουν επενδυθεί μέχρι σήμερα από τα τέλη του 2017 σε 74 ελληνικές startups. Μάλιστα, αυτές έχουν κατορθώσει να συγκεντρώσουν συνολικά 180 εκατ. ευρώ με τη συμμετοχή και άλλων επενδυτών. Ετσι, για κάθε 1 ευρώ που έχει επενδυθεί μέσω του Equifund, οι startups έχουν λάβει επιπλέον 2 ευρώ από άλλους επενδυτές. Υπενθυμίζεται ότι το Equifund που αποτελεί μετεξέλιξη του προγράμματος Jeremie, συνιστά ένα μεγάλο fund στο οποίο υπάγονται εννέα συνολικά επενδυτικά κεφάλαια με σκοπό να επενδυθούν τουλάχιστον 400 εκατ. ευρώ σε καινοτόμους ιδέες, νεοφυείς και μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ). Πρόσφατα, ο υφυπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων Γιάννης Τσακίρης αναφέρθηκε στη δημιουργία ενός νέου χρηματοδοτικού προϊόντος, που θα ονομάζεται «grants to equity» και θα συμπληρώνει το Equifund. Θα αφορά επενδύσεις μικρότερου μεγέθους από αυτές που χρηματοδοτεί τώρα το innovation window του Equifund.

Στην πρώτη θέση της λίστας με τις εταιρείες που έχουν λάβει φέτος την υψηλότερη χρηματοδότηση είναι η Blueground, η οποία εξασφάλισε 62,7 εκατ. ευρώ. Η νεοφυής επιχείρηση δραστηριοποιείται στον κλάδο της ενοικίασης κατοικιών.

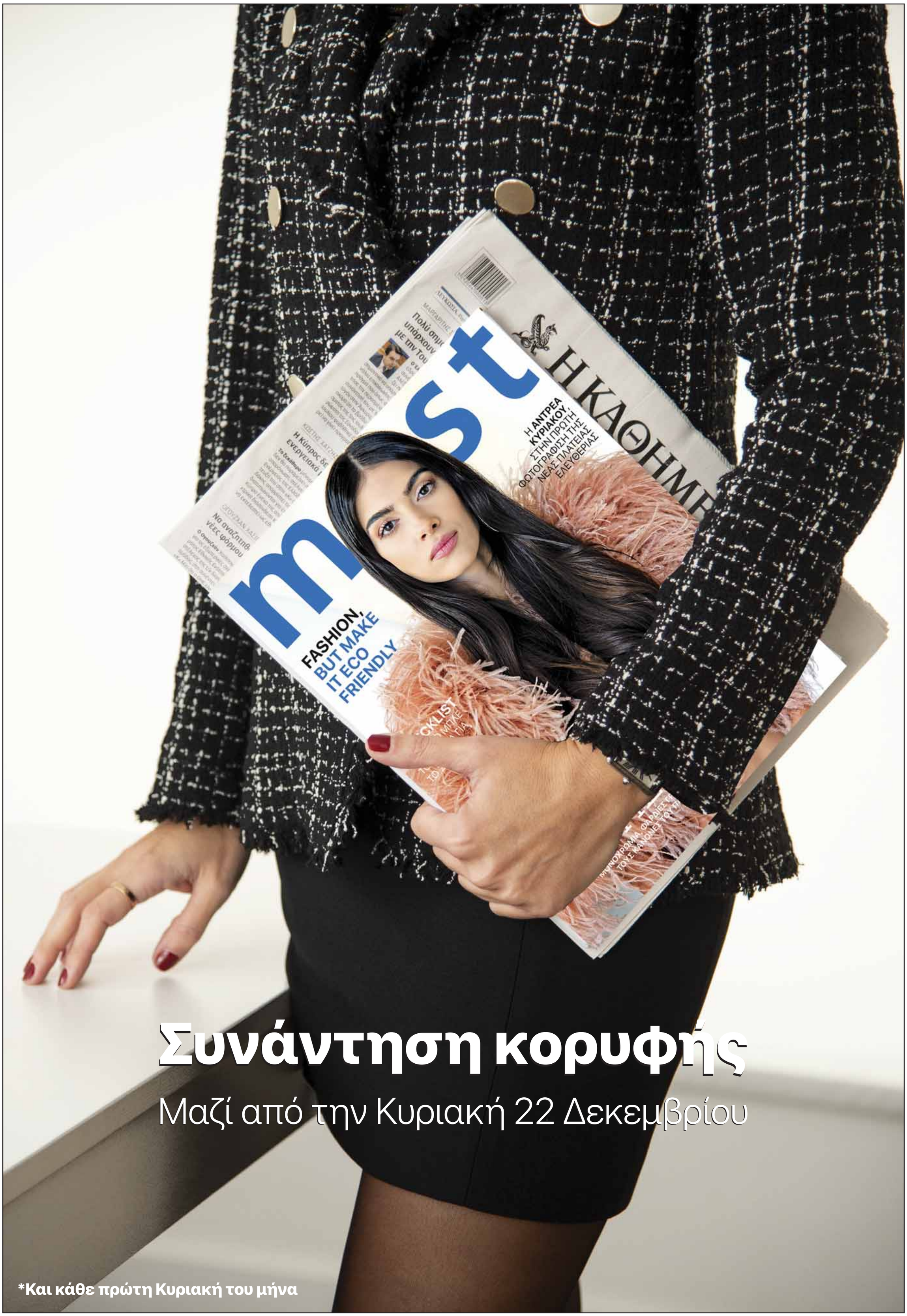

Συνάντηση κορυφής

Μαζί από την Κυριακή 22 Δεκεμβρίου

*Και κάθε πρώτη Κυριακή του μήνα

Η νέα πραγματικότητα που θα προκύψει από τους περιορισμούς στις εκπομπές θείου από την 1η Ιανουαρίου του 2020 απειλεί να σπρώξει στην κρίση εκ νέου την ελληνική ακτοπλοΐα.

Η «πράσινη συμφωνία» της Ε.Ε. απειλεί την ακτοπλοΐα

Το σχέδιο μείωσης των ρύπων ενδέχεται να εκτινάξει τα ακτοπλοϊκά εισιτήρια

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Σημαντικές προκλήσεις για τις ακτοπλοϊκές επιχειρήσεις, αλλά και το κόστος των τιμών των εισιτηρίων, φέρνει η νέα πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για συμπερίληψη της ναυτιλίας στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (European Green Deal). Και αυτό διότι εκτός από τα νέα ακριβότερα καύσιμα χαμηλής περιεκτικότητας σε θείο, που θα αρχίσουν να χρησιμοποιούνται από την 1η Ιανουαρίου, η νέα πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, ανακοίνωσε τη συμπερίληψη και της ναυτιλίας στο σύστημα εμπορίας ρύπων (Emissions Trading System ή ETS).

Το πλάνο της μηδενικής εκπομπής αερίων συζητείται στη Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε. με βάση τον οδικό χάρτη που παρουσίασε η πρόεδρος της Επιτροπής. Και με βάση αυτές τις προτάσεις η ευρωπαϊκή ναυτιλία, και μεταξύ αυτής και η ελληνική ακτοπλοΐα, κατά πάσα βεβαιότητα θα κληθεί να αγοράζει δικαιώματα ρύπων για να συνεχίσει να λειτουργεί τα πλοία της. Αυτό συμβαίνει, διότι –σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα– καμιά τεχνολογία καυσίμων δεν είναι επαρκώς καθαρή ώστε να είναι συμβατή με τον στόχο του IMO για μηδενικές εκπομπές άνθρακα έως το 2050, πόσο μάλλον για τυχόν επιθετικότερους χρονικά στόχους που θα θέσει η Ε.Ε. Σημειώνεται πως το υγροποιημένο φυσικό αέριο (LNG) θεωρείται απλώς «μεταβατικό» καύσιμο και όχι λύση, αφού η καύση του παράγει εκπομπές ρύπων απλώς χαμηλότερες από τα συμβατικά καύσιμα.

Η ελληνική ακτοπλοΐα θα κληθεί να αγοράζει δικαιώματα ρύπων για να λειτουργεί τα πλοία της.

«Η Επιτροπή θα αναλάβει δράση σε σχέση με τις θαλάσσιες μεταφορές και της υποχρέωσης ελλιμενισμένων πλοίων να χρησιμοποιούν ηλεκτρισμό για τη λειτουργία τους», αναφέρει το σχέδιο της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν. Τι σημαίνουν όλα αυτά όμως για την ελληνική ακτοπλοΐα;

Υψηλότερες τιμές εισιτηρίων ακόμη και εάν μειωθεί ο ΦΠΑ. Μια κίνηση που οι ακτοπλοϊκές δεν θέλουν να κάνουν, διότι ανησυχούν πως μπορεί να πληγεί η ζήτηση. Ομως είναι μονόδρομος, για να μη δουλεύουν με ζημίες, αναφέρουν κύκλοι της αγοράς. Η άνοδος στις τιμές των καυσίμων τα τελευταία δύο χρόνια έχει ήδη διαβρώσει τη με πολλούς κόπους ανακτηθείσα κερδοφορία των επιχειρήσεων. Η νέα πραγματικότητα που θα προκύψει από τους περιορισμούς στις εκπομπές θείου από 1ης Ιανουαρίου του 2020 απειλεί να σπρώξει στην κρίση εκ νέου την ελληνική ακτοπλοΐα, αφού αναμένεται να μεταφραστεί σε άνοδο των καυσίμων κατά 20% και των εισιτηρίων κατά 7%-10%. Εάν σε αυτά έρθει π.χ. από το 2021 και το κόστος για αγορά δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων που επιδιώκει να εισαγάγει η Ε.Ε., καθίσταται σαφές το εύρος της ανόδου των τιμών που μπορεί αυτό να σημαίνει. Ομως δεν είναι μόνον αυτά. Ηδη έχει ανοίξει σε ευρωπαϊκό επίπεδο και η συζήτηση για την κατάργηση του αφορολογήτου των ναυτιλιακών καυσίμων. Η οποία εάν υλοποιηθεί (χρειάζεται ομοφωνία όλων των μελών της Ε.Ε.) θα έχει επιπρόσθετη αρνητική επίδραση στα λειτουργικά κόστη του κλάδου.

Επιπλέον, υπάρχει ήδη σε εξέλιξη μια συζήτηση να χαρακτηρισθεί ολόκληρη η Μεσόγειος προστατευόμενη περιοχή, κατά τα όσα ισχύουν στη Βαλτική και σε περιοχές της Βόρειας Θάλασσας, και να επιβληθεί η χρήση καυσίμου περιεκτικότητας 0,1% σε θείο αντί του 0,5%. Εάν συνυπολογιστούν όλα αυτά με τρέχουσες τιμές, εκτιμάται πως τα εισιτήρια μπορεί να χρειαστεί να αυξηθούν περισσότερο και από 50% μέσα στα επόμενα λίγα χρόνια, αναφέρουν κύκλοι της ελληνικής ακτοπλοΐας.

13 Ελληνες στους 100 ισχυρούς παράγοντες της διεθνούς ναυτιλίας

Δεκατρείς Ελληνες περιλαμβάνονται φέτος στους 100 ανθρώπους με τη μεγαλύτερη επιρροή στην παγκόσμια ναυτιλία, με βάση τη σχετική κατάταξη που καταρτίζει ετησίως η διεθνής ναυτιλιακή επιθεώρηση Lloyd's List. Πρώτος Ελληνας είναι για άλλη μία χρονιά ο Γιάννης Αγγελικούσης, που βρίσκεται στην 7η θέση της κατάταξης. Στην πρώτη θέση είναι ο πρόεδρος της Cosco China Siping Xu Lirong μαζί με τον Li Jianhong επικεφαλής της China Merchants Group. Δύο κινεζικοί όμιλοι με παρουσία αμφότεροι στην Ελλάδα και ειδικότερα στα λιμάνια του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης αντίστοιχα. Στη 2η θέση φιγουράρει ο Νοτιοκορεάτης γενικός γραμματέας του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (IMO) Kitack Lim, ενώ στην 3η, δύο Δανοί, ο διευθύνων σύμβουλος της AP Moller Holding, Robert Uggla και ο διευθύνων σύμβουλος της AP Moller-Maersk, Soren Skou.

Στην 4η εμφανίζονται δύο Κινέζοι τραπεζίτες, οι Zhao Jiong της Bocomm Financial Leasing και ο Zhao Guicai της ICBC Financial, ενώ στην 5η η Αμερικανίδα αξιωματούχος Andrea Gacki που ηγείται του OFAC, του οργανισμού που επιβάλλει τις αμερικανικές κυρώσεις σε εταιρείες που παραβιάζουν τα εμπάργκο προς χώρες όπως το Ιράν και η Βενεζουέλα. Στην 6η έχει ανεβεί φέτος η οικογένεια Saade που ελέγχει την ναυτιλιακή CMA-CGM, η οποία μαζί με την Cosco και τη Maersk είναι οι τρεις μεγαλύτερες ναυτιλιακές τακτικών γραμμών μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων.

Μετά τον Γιάννη Αγγελικούση της 7ης θέσης ο επόμενος Ελληνας στο Top 100 του Lloyd's List έρχεται στη 13η ο Γιώργος Προκοπίου της Dynacom/Dynagas. Ακολουθεί στη 19η ο Γιώργος Οικονόμου της TMS και στην 20ή η Αγγελική Φράγκου (Navios). Ο Παναγιώτης Γ. Λιβανός της GasLog κατατάχθηκε στην 25η θέση, ενώ λίγο μετά, στην 29η, βρίσκεται ο Πέτρος Παππάς, διευθύνων σύμβουλος της Star Bulk. Ο πρόεδρος της Ενωσης Ελλήνων Εφοπλιστών Θεόδωρος Βενιάμης βρίσκεται στην 32η θέση και έπονται στην 59η ο Ευάγγελος Μαρινάκης, στην 61η ο επικεφαλής της Costamare, Κωστής Κωνσταντακόπουλος, στην 71η ο Γιώργος Λογοθέτης (Libra), στην 81η ο Νικόλας Τσάκος με την TEN και στην 82η ο πρόεδρος της Intercargo Δημήτρης Φαφαλιός. Οι ελληνικές συμμετοχές ολοκληρώνονται στην 95η θέση με τη Δέσποινα Παναγιώτου-Θεοδοσίου, την πρόεδρο της Wista (Women's International Shipping & Trading Association).

Πρώτος Ελληνας ο Γ. Αγγελικούσης, που βρίσκεται στην 7η θέση της παγκόσμιας κατάταξης της Lloyd's List.

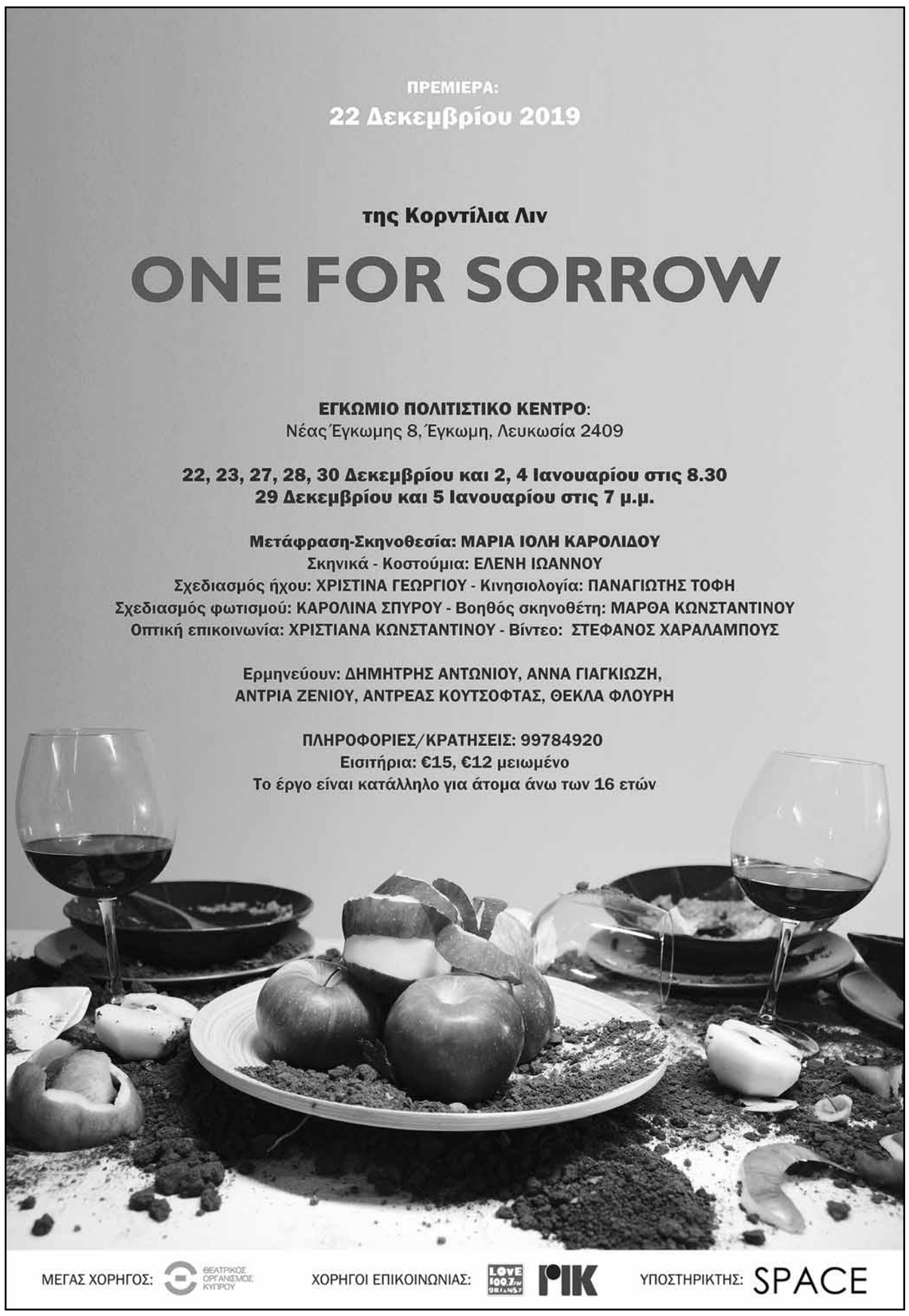

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διασφάλισε το δικαίωμα των συμπαθών αιλουροειδών να κινούνται ελεύθερα.

Υπέρ της ελευθερίας των γατιών η Κομισιόν

Είναι, άραγε, αναγκαίο να κυκλοφορούν με λουρί, σαν σκύλοι, οι οικόσιτες γάτες προκειμένου να προστατευθούν τα πουλιά, που απειλούνται με αφανισμό, και το περιβάλλον; Οχι, απαντά κατηγορηματικά η Ευρωπαϊκή Ενωση, διασφαλίζοντας το δικαίωμα των συμπαθών αιλουροειδών να κινούνται ελεύθερα όπου επιθυμούν. Σχετική ανακοίνωση αναφέρει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι «ένθερμη υποστηρίκτρια του δικαιώματος της ελεύθερης μετακίνησης, ακόμα και των εφτάψυχων φίλων του ανθρώπου» και αρνήθηκε κατηγορηματικά ότι πρόκειται να επιβάλει ποτέ τον κατ' οίκον περιορισμό των οικόσιτων γατιών ή το να κυκλοφορούν φορώντας κολάρο και λουρί, όπως είχε υποδείξει μια επιστημονική μελέτη.

Επιστήμονες του ολλανδικού πανεπιστημίου Τίλμπουργκ είχαν δημοσιεύσει πρόσφατα μελέτη τους στην επιθεώρηση Journal of Environmental Law του πανεπιστημίου της Οξφόρδης, βάσει της οποίας υποστήριζαν ότι οι οικόσιτες γάτες που περιπλανώνται ελεύθερες όπου θελήσουν «επενεργούν δυσμενώς στη βιοποικιλότητα, εξαιτίας της θήρας, της διαταραχής, του ανταγωνισμού, των διαφόρων παθήσεων που μεταδίδουν και του υβριδισμού» και ότι αυτές οι δυσμενείς συνέπειες είναι πολύ χειρότερες από εκείνες που είχαν αρχικώς υπολογιστεί. Με βάση τις εκτιμήσεις τους, οι Ολλανδοί επιστήμονες απηύθυναν έκκληση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκδώσει οδηγία με την οποία οι ιδιοκτήτες οικόσιτων γατιών θα υποχρεώνονταν να περιορίσουν τα ζώα τους στο εσωτερικό του σπιτιού τους και θα μπορούσαν να τα βγάζουν βόλτα μόνο δεμένα με λουρί. Ερευνα που πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ διαπίστωσε ότι ο εξημερωμένος απόγονος της αφρικανικής αγριόγατας, η οικόσιτη γάτα, προκαλεί τον θάνατο περίπου τεσσάρων δισεκατομμυρίων πτηνών και 21 δισεκατομμυρίων θηλαστικών. Αλλωστε, όπως επισημαίνει δημοσίευμα της βρετανικής εφημερίδας The Independent, η παραμονή μιας γάτας στο εσωτερικό ενός σπιτιού μειώνει σημαντικά τις δυνατότητες φυσιολογικής συμπεριφοράς. Τα μικρά αιλουροειδή δεν είναι ιδιαίτερα κοινωνικά ζώα και στο περιορισμένο περιβάλλον ενός σπιτιού σίγουρα θα έρθουν αντιμέτωπα με καταστάσεις που θα ήθελαν να αποφύγουν.

Χιλιάδες θαλάσσια σκουλήκια ξεβράστηκαν στην Καλιφόρνια

Θα μπορούσε και αυτό να είναι ένα φαινόμενο των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής. Χιλιάδες θαλάσσια σκουλήκια, που έχουν μεγάλες ομοιότητες στην εμφάνιση με ανδρικό φαλλό –γι' αυτό και βαφτίστηκαν «ψάρια-πέη»– εκβράστηκαν σε παραλία της Καλιφόρνιας. Ωστόσο, τα «ψάρια-πέη» δεν είναι διόλου ψάρια και φυσικά δεν είναι γενετικά μόρια. Αντιθέτως, είναι σκουλήκια που ανήκουν στην κατηγορία Urechis caupo και συνήθως απαντώνται στα αβαθή των ανατολικών ακτών της Βόρειας Αμερικής

Τα συγκεκριμένα όντα, μήκους περίπου 25 εκατοστών, δημιουργούν λαγούμια σε σχήμα U στην άμμο του πυθμένα και ζουν εκεί. Οπως παρατηρούν οι ειδικοί, η μαζική μεταφορά τους στην παραλία της Καλιφόρνιας οφείλεται στις ισχυρές καταιγίδες που έπληξαν πρόσφατα την περιοχή.

Τα κύματα παρέσυραν την άμμο του πυθμένα ξεσπιτώνοντας τα θαλάσσια σκουλήκια, με αποτέλεσμα να εκβραστούν κατά χιλιάδες στην παραλία Ντρέικς, που βρίσκεται περίπου 80 χλμ. βορείως του Σαν Φρανσίσκο. Οπως επισημαίνει ο θαλάσσιος βιολόγος Ιβαν Παρ, μπορεί η εμφάνιση των σκουληκιών να είναι εξαιρετικά παράδοξη και πιθανώς να προκαλεί σε κάποιους αμηχανία, αλλά στην πραγματικότητα το σχήμα τους είναι τέλειο για την επιβίωσή τους στο θαλάσσιο υπέδαφος, στο δικό τους φυσικό οικοσύστημα. Πολλά από αυτά ζουν ακόμη και 25 χρόνια, παρά την πληθώρα φυσικών εχθρών, όπως οι ενυδρίδες, τα καλκάνια, τα σελάχια, οι καρχαρίες, οι γλάροι και φυσικά, ο άνθρωπος. Αυτόπτες μάρτυρες του ξεβράσματος των σκουληκιών στην Καλιφόρνια επισημαίνουν ότι οι γλάροι είχαν γευματίσει τόσο καλά, ώστε δεν μπορούσαν να σταθούν όρθιοι.

Η μαζική μεταφορά τους από τον πυθμένα της θάλασσας, όπου ζουν, στην παραλία οφείλεται στις ισχυρές καταιγίδες που έπληξαν την περιοχή.

Πάντως, τα παράξενα αυτά σκουλήκια της θάλασσας δεν είναι νεόφερτα στον πλανήτη. Απολιθώματά τους που έχουν ανακαλυφθεί, χρονολογούνται πριν από 300 εκατ. χρόνια. Εχουν άλλωστε και τη χρησιμότητα τους, καθώς το είδος, που ζει στην ανατολική Ασία (Urechis unicinctus), θεωρείται εξαιρετικό έδεσμα για τους κατοίκους πολλών χωρών, μεταξύ των οποίων και η Νότια Κορέα. Εκεί, απαντά κανείς τα περίεργα σκουλήκια σε όλες τις ψαραγορές, τα αποκαλούν μάλιστα gaebul, δηλαδή «πέος σκύλου».

Συνήθως, δεν μαγειρεύονται προτού καταναλωθούν, αλλά καθαρίζονται από τα εντόσθιά τους. Ορισμένοι, βέβαια, τα προτιμούν ψητά, με διάφορες πικάντικες σάλτσες. Θεωρείται ότι το σκληρό κρέας τους διαθέτει τον τέλειο συνδυασμό μεταξύ αλμυρού και γλυκού. Οι Κορεάτες πιστεύουν, δε, ότι το κρέας τους έχει αφροδισιακή δράση.

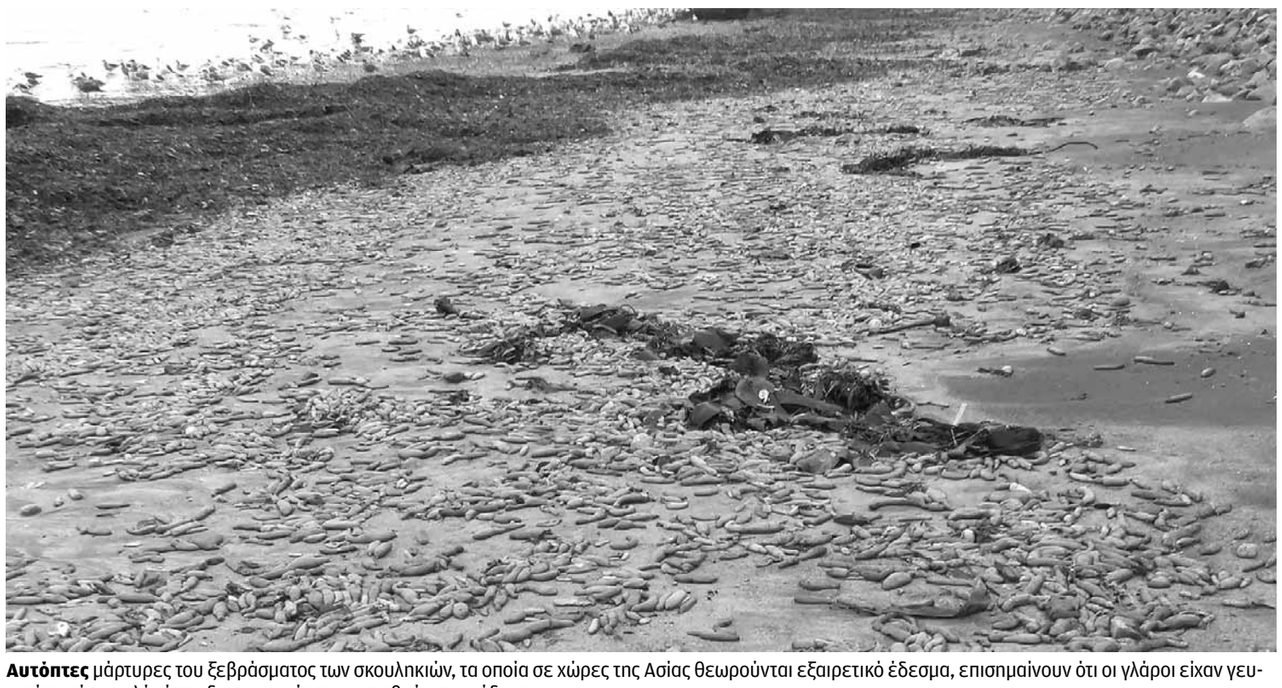

Αυτόπτες μάρτυρες του ξεβράσματος των σκουληκιών, τα οποία σε χώρες της Ασίας θεωρούνται εξαιρετικό έδεσμα, επισημαίνουν ότι οι γλάροι είχαν γευματίσει τόσο καλά, ώστε δεν μπορούσαν να σταθούν στα πόδια τους.

Συστήματα εικονικής πραγματικότητας επιστρατεύονται για να διώξουν το στρες από αγελάδες.

Η τεχνολογία βοηθά και τις αγελάδες

Τη λύση της εικονικής πραγματικότητας επέλεξαν Ρώσοι κτηνοτρόφοι, σε μια προσπάθεια να ελαχιστοποιήσουν το άγχος των αγελάδων τους και να ενισχύσουν την παραγωγή γάλακτος. Ετσι, οι αγελάδες ενός κοπαδιού «φόρεσαν» συστήματα εικονικής πραγματικότητας προσαρμοσμένα στα ειδικά χαρακτηριστικά του κεφαλιού τους και παρακολούθησαν ένα πρόγραμμα που περιελάμβανε εικόνες θερινού βοσκοτόπου. Οι πρώτες μελέτες που εκπονήθηκαν μετά το πείραμα, κατέγραψαν όντως βελτίωση της γενικής «συναισθηματικής κατάστασης του κοπαδιού». Σύμφωνα με την ανακοίνωση του υπουργείου, τα πειράματα έλαβαν χώρα στην κτηνοτροφική μονάδα RusMoloko, στην περιοχή Ραμένσκι, της Μόσχας. Η ανακοίνωση κατέληγε ότι «τα παραδείγματα από κτηνοτροφικές μονάδες άλλων κρατών υποδεικνύουν ότι ένα γαλήνιο περιβάλλον συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας και στην αύξηση της ποσότητας του παραγόμενου γάλακτος».

Οι Ρώσοι ερευνητές έχουν ήδη δεσμευθεί να πραγματοποιήσουν περαιτέρω μελέτη για τη μακροχρόνια απόδοση του συστήματος εικονικής πραγματικότητας, ελπίζοντας ότι θα επεκτείνουν το πρόγραμμα και σε άλλα ζώα, εφόσον τα αποτελέσματα είναι ενθαρρυντικά. Δεν είναι, πάντως, η πρώτη φορά που παράδοξες μέθοδοι εφαρμόζονται προκειμένου τα ογκώδη ζώα να πρεμήσουν και να αυξήσουν την παραγωγή γάλακτος. Ενας κτηνίατρος στο Χάμσαϊρ της νότιας Αγγλίας επέλεξε να τραγουδά άριες από ιταλικές όπερες προκειμένου να καταφέρει να εξετάσει καλύτερα τα ζώα. Ο Αλφόνσο Καμάσα χρησιμοποιεί τακτικά τις φωνητικές του δεξιότητες για να πρεμεί τους ασθενείς του. Δεν αστειεύεται, μάλιστα, καθόλου με τη μέθοδο που έχει επιλέξει, καθώς κάθε εβδομάδα παρακολουθεί μαθήματα όπερας από ειδικό δάσκαλο φωνητικής, ώστε να βελτιώσει τις επιδόσεις του. Υπάρχουν διαθέσιμες πολλές μελέτες που υποδεικνύουν ότι η μουσική βοηθά ακόμα και τα μεγάλα μηρυκαστικά να πρεμούν. Οι κτηνοτρόφοι της περιοχής, ωστόσο, που βλέπουν τον κτηνίατρο να κάνει καντάδα στα ζώα τους, ενώ βρίσκουν το θέαμα ενδιαφέρον και διασκεδαστικό, δεν έχουν καταλήξει στο αν και κατά πόσον αυτή η παράδοξη μέθοδος αποδίδει.

Ισχυρά κέρδη στο Χρηματιστήριο Αθηνών με «εκτόξευση» του τζίρου

Στις 894,46 μονάδες ο Γενικός Δείκτης, με άνοδο 1,56% και τζίρο 102,5 εκατομμύρια ευρώ

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Δυναμική επιστροφή των αγοραστών, κυρίως στις μη τραπεζικές μετοχές, καταγράφηκε στο Χρηματιστήριο Αθηνών, όπου ο Γενικός Δείκτης σημείωσε ισχυρή άνοδο με εκτόξευση τζίρου πάνω από τα 100 εκατ. ευρώ, παρά την επιφυλακτικότητα που κυριάρχησε στις ευρωπαϊκές αγορές μετά το σημαντικό ράλι της Δευτέρας. Αν και η μέρα ξεκίνησε θετικά αλλά διστακτικά για την ελληνική αγορά, με τους επενδυτές να προχωρούν σε μικρές επιλεκτικές κινήσεις, λίγο μετά τις 15.00 σημειώθηκε ανοδικό ξέσπασμα που κράτησε έως και τις τελικές δημοπρασίες, με κύριο «οδηγό» το ράλι στη μετοχή της ΔΕΗ (+5,96%), η οποία διαπραγματεύεται πλέον στα υψηλά δυόμισι ετών, τα επίσης ισχυρά κέρδη της ΑΔΜΗΕ (+7,27%) καθώς και την ενίσχυση σε Lamda Development (+4,79%) και ΟΠΑΠ (+4,59%).

Ετσι, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε με άνοδο 1,56% στις 894,46 μονάδες και στα υψηλά ημέρας, ενώ ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 102,5 εκατ. ευρώ. Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης έκλεισε με άνοδο 1,13%

Η χθεσινή άνοδος του Χ.Α. είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς πραγματοποιήθηκε χωρίς βοήθεια από τις τραπεζικές μετοχές.

Η αγορά επιβεβαίωσε για μία ακόμη φορά πως, όσες πιέσεις και αν δεχθεί (συνεδρίαση Δευτέρας) μετά την προσπάθειά της να προσεγγίσει τα υψηλά έτους (Παρασκευή), δεν θα αφήσει να χαθεί η επαφή με τις 900 μονάδες.

στις 2.245,20 μονάδες, ο δείκτης μεσαίας κεφαλαιοποίησης σημείωσε κέρδη 0,87% στις 1.169,93 μονάδες, ενώ ο τραπεζικός δείκτης έκλεισε σταθεροποιητικά στις 855,14 μονάδες, με την Alpha Bank να κλείνει αμετάβλητη στο 1,8760 ευρώ, την Εθνική Τράπεζα να κινείται 0,59% υψηλότερα, την Τράπεζα Πειραιώς να σημειώνει οριακή άνοδο 0,13% και τη Eurobank να υποχωρεί κατά 0,52%.

Η αγορά επιβεβαίωσε για μία ακόμη φορά πως, όσες πιέσεις και αν δεχθεί (συνεδρίαση Δευτέρας) μετά την προσπάθειά της να προσεγγίσει τα υψηλά έτους (Παρασκευή), δεν θα αφήσει να χαθεί η επαφή με τις 900 μονάδες. Σε αυτό, βέβαια, βοηθούν και οι συνεχιζόμενες θετικές εξελίξεις στο μέτωπο της οικονομίας, των τραπεζών και των εισηγμένων εταιρειών, καθώς και το γεγονός ότι το Χ.Α. παραμένει μια ρηχή αγορά και άρα είναι ευάλωτη σε (ακραίες) διακυμάνσεις.

Οι πυκνές εξελίξεις των τελευταίων ημερών έθεσαν τις βάσεις για αλλαγή του σκηνικού στο χρηματιστήριο, σχολιάζει ο Δημήτρης Τζάνας, διευθυντής επενδύσεων στην «Κύκλος Χρηματιστηριακή». Σε αυτές περιλαμβάνονται η νομοθέτηση του σχεδίου «Ηρακλής», η ολοκλήρωση της ΑΜΚ της Lamda Development και οι ανακοινώσεις της διοίκησης της ΔΕΗ. Ωστόσο, η αγορά θέλει τον χρόνο της για να χωνέψει αυτές τις εξελίξεις, που απαιτούν σημαντικό βάθος χρόνου για να πραγματοποιηθούν.

Στο μεταξύ, οι χρόνιες παθογένειες που αφορούν τη ρηχότητα της αγοράς αλλά και την αποκατάσταση συνθηκών αξιοπιστίας σε συνδυασμό με την αφαίμαξη ρευστότητας λόγω των μεγάλων μετοχικών και ομολογιακών εκδόσεων των τελευταίων εβδομάδων, δεν επιτρέπουν την άμεση κίνηση του Γενικού Δείκτη σε πολύ υψηλότερα επίπεδα. Ωστόσο, η επαναπροσέγγιση των 900 μονάδων, που συνιστά τον στόχο για τις τελευταίες συνεδριάσεις του έτους, είναι ένα ενδεχόμενο τεχνικά εφικτό.

Μεικτές τάσεις επικράτησαν στις ευρωπαϊκές αγορές

Μεικτή εικόνα παρουσίασαν χθες οι δείκτες των ευρωπαϊκών χρηματιστηρίων, ενώ ανοδικά κινούνταν οι αντίστοιχοι στη Wall Street αργά χθες πριν από το κλείσιμο. Οι τελευταίοι είχαν ευνοϊκά επηρεαστεί από τα θετικά στοιχεία για τη μεταποίηση και την αγορά στέγης, τα οποία υπερσκέλισαν τις προβλέψεις των αναλυτών. Εν τω μεταξύ, οι ελπίδες να συναφθεί πολύ γρήγορα μερική εμπορική συμφωνία μεταξύ ΗΠΑ - Κίνας εξασθενούν. Βέβαια, ο κορυφαίος σύμβουλος του Λευκού Οίκου, Λάρι Κάντλοου, έκανε λόγο για την πρώτη φάση της συμφωνίας, η οποία είναι εντελώς ολοκληρωμένη.

Οι Dow Jones και S&P 500 είχαν άνοδο 0,24% και 0,12% αντίστοιχα πριν από την ολοκλήρωση της συνεδρίασης. Ειδικά, ο S&P 500 εκμεταλλεύθηκε το κλείσιμο-ρεκόρ της Δευτέρας, το οποίο επιτεύχθηκε έως έναν βαθμό χάρις στη μερική εμπορική συμφωνία. Η παραγωγή των αμερικανικών εργοστασίων τον Νοέμβριο ανέκαμψε, ενώ η ανέγερση νέων κατοικιών ξεπέρασε τις εκτιμήσεις και οι οικοδομικές άδειες αυξήθηκαν σε ρεκόρ 12ετίας. Ο πανευρωπαϊκός Stoxx 600 έκλεισε με πτώση 0,68%, διακόπτοντας ένα ράλι τεσσάρων ημερών λόγω προειδοποίησης της Unilever για μειωμένες πωλήσεις και φόβων για μη συντεταγμένο Brexit. Ο FTSE 100 στο Λονδίνο έκλεισε με +0,08% και ο FTSE MIB στο Μιλάνο με +0,45%. Καθοδικά έκλεισε το Παρίσι με τον CAC 40 στο -0,39%, η Φρανκφούρτη με τον DAX στο -0,89% και η Μαδρίτη με τον IBEX 35 στο -0,67%. Το δολάριο είχε συγκρατημένη άνοδο χθες και με την αρωγή της στερλίνας, η οποία αποδυναμώθηκε, επειδή ο Βρετανός πρωθυπουργός επανέφερε στο τραπέζι την πιθανότητα εξόδου της χώρας του από την Ε.Ε. χωρίς συντεταγμένο τρόπο. Η στερλίνα υποχώρησε 1,23% προς το δολάριο, στο 1,317 δολ. Το ευρώ ενισχύθηκε προς τη στερλίνα 1,36% στις 0,847 πένες. Οι τιμές πετρελαίου σημείωσαν άνοδο 1,3%

Ο πανευρωπαϊκός δείκτης Stoxx 600 έχασε 0,68%, διακόπτοντας ένα ράλι τεσσάρων ημερών.

χάρις στις ελπίδες ότι μία εμπορική συμφωνία ΗΠΑ - Κίνας θα αναθερμάνει τη ζήτηση το 2020. Η παρατεταμένη διένεξη των δύο κολοσσών της διεθνούς οικονομίας έχει κλονίσει την εμπιστοσύνη των αγορών. Το Brent στο Λονδίνο είχε άνοδο 85 σεντς στα 66,19 δολάρια το βαρέλι, ενώ το αργό Ν. Υόρκης ενισχύθηκε 77 σεντς στα 60,98 δολάρια το βαρέλι. «Οι τιμές του πετρελαίου ανέρχονται με αυτοσυγκράτηση, διότι η αγορά επιθυμεί να δει να γίνονται πράξη τα όσα λέγονται ως υποσχέσεις στο πεδίο της σινοαμερικανικής εμπορικής συμφωνίας», επισημαίνει ο Φιλ Φλιν, αναλυτής στην Price Futures στο Σικάγο.

Πτωτικά έκλεισε στο Παρίσι ο CAC 40 (-0,39%) και στη Φρανκφούρτη ο DAX (-0,89%).

(Πηγή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη

(Σε δολάρια)

Εταιρείες	Πριν από το κλείσιμο	Μετ. %
3M COMPANY	170.12	-0.369
ALCOA CORP	20.74	-1.1439
ALLEGHANY CRP	797.55	0.1582
ALTRIA GROUP	50.8	0.3953
AMAZON COM	1781.29	0.6828
AMER EXPRESS C	124.79	0.8975
AMER INTL GROU	52.17	0.5202
AMGEN	242.71	-0.2015
APPLE INC	280.8231	0.3441
AVON PRODUCTS	5.41	-2.8725
BANK OF AMERIC	35.07	1.0663
BAXTER INTL IN	82.51	-1.6098
BOEING CO	329.1699	0.6636
BRISTOL MYERS	64.2472	1.1767
CAMPBELL SOUP	47.84	-0.2502
CATERPILLAR IN	146.11	0.516
CIGNA CORP	193.2	-0.9891
CHEVRON	119.26	-0.0838
CISCO SYSTEMS	46.32	0.7395
CITIGROUP	77.8486	1.2204
CERVECERIAS	19.58	0.8239
COCA-COLA CO	54.415	-0.0092
COLGATE PALMOL	68.41	-0.6679
DANAOS CORP	8.75	-0.4551
DIANA SHIPPING	3.07	-3.7618
DOW INC	54.18	0.0185
DUPONT DE NMOU	63.51	-2.1267
ENTERGY CP	119.4	0.2351
EXXON MOBIL	69.9496	-0.072
FEDEX CORP	162.21	-1.1517
FORD MOTOR CO	9.34	-0.5325
INTL BUS MACHI	133.87	-0.1938
GENERAL DYNAMI	181.5	0.5039
GENERAL ELEC C	11.145	-0.2238
GOLDM SACHS GR	231.32	1.4383
HALLIBURTON CO	24.785	1.7864
HARTFORD FINL	61.215	0.2538
HP INC	20.48	-0.1949
HOME DEPOT INC	219.075	1.6448
HONEYWELL INTL	176.79	0.2211
INTEL CORP	57.425	-0.4766
JOHNSON JOHNSO	143.67	1.3259
JPMORGAN CHASE	138.105	0.557
LAZARD	39.51	1.1003
MCDONALD'S COR	197.64	-0.1213
MERCK & CO	88.99	-0.336
MICROSOFT CP	155.195	-0.2154
3M COMPANY	170.12	-0.369
MORGAN STANLEY	51.08	0.7098
NIKE INC CL B	99.2	0.3947
NORFOLK SOUTHE	192.23	0.8764
PFIZER INC	39.08	-0.1533
PROCTER & GAMB	125.01	-0.438
RAYTHEON CO	217.53	-0.8026
ROCKWELL AUTOM	202.75	-0.8121
SCHLUMBERGER L	39.64	0.6091
SOUTHERN	64.02	2.8103
STEALTHGAS	3.429	-1.4655
TSAKOS ENERGY	3.93	0
UNISYS CORP	12.39	1.1429
UNITED TECH CP	148.5195	-0.6293
UNITEDHEALTH G	290.84	-0.4075
US BANCORP	60.76	0.1649
VERIZON COMMS	61.6332	0.6585
WALT DISNEY CO	148.2936	-0.1121
WELLS FARGO &	54.29	0.1291
WALMART INC	121.4	0.7135

London/Λονδίνο

(Σε πέννες)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
ANGLO AMERICAN	2187	0.229
A.B.FOOD	2558.15152	-2.433
ADMIRAL GROUP	2269.2515	0.088
ASHTEAD GRP.	2365.49531	-0.713
ANTOFAGASTA	947.4	1.456
AVIVA PLC	422.5	-0.491
ASTRAZENECA	7450	0.757
BABCOCK INTL	636.9237	-2.34
BAE SYSTEMS	566.25288	-2.374
BARCLAYS	187.36	-2.65
BRIT AM TOBACC	3188.77973	0.867
BARRATT DEVLPM	743.4596	-1.86
BERKELEY GRP	5082	-2.532
BR LAND CO	607.6	-4.311
BUNZL	2096.25	-1.286
BP	478.85	2.318
BURBERRY GRP	2158	-0.507
BT GROUP	204.46097	-1.208
COCACOLA HBC A	2488.75	1.241
CARNIVAL	3352	1.086
CENTRICA	90.18	-0.066
COMPASS GROUP	1869	0.43
CAPITA PLC	181.4	-0.874
CRH	3029	0.464
DIXONS CARPHO	144.95	-2.718
DCC	6591.00475	0.608
DIAGEO	3155	1.3
DIRECT LINE	318.12936	-2.126
EXPERIAN	2532.10728	0.838
EASYJET	1424.1544	-4.93
FRESNILLO	584.2	-0.882
GLENCORE	232.2	-0.493
GLAXOSMITHKLIN	1768.54691	0.794
HIKMA	1907.1651	-0.495
HAMMERSON H	300.0786	-5.097
HARGREAVES LS	2038	-1.592
HSBC HOLDINGS	593.6	1.383
INTL CONSOL AI	624.7649	-2.438
INTERCONT HOTE	5070.755	1.682
3I GROUP	1103.69144	-0.271
IMP.BRANDS	1771	-1.695
INTU PROPERTIE	33.5	-4.286
INTERTEK GROUP	5740	0.879
ITV	152.3592	-2.843
JOHNSON MATTHE	2978	1.465
KINGFISHER	219.3	-2.098
LAND SECS.	965.8	-3.516
LEGAL & GENERA	314.3	-1.07
LLOYDS BNK GRP	63.3	-5.874
LOND STOCK EXC	7393.94118	1.418
MARKS & SP.	5364334	-4.325
MONDI	1725	-0.695
NATIONAL GRID	940.0662	1.736
NEXT	7170	-0.763
PROVIDENT FINC	457.7	0.395
PRUDENTIAL	1445.5	0.208
PERSIMMON	2726.12163	-3.715
PEARSON	644	-1.499
RECKIT BNCSR G	6124.56169	-2.541
ROYAL BANK SCO	253.3	-2.95
RDS 'A	2233	2.643
RDS 'B	2228.34798	3.194
RELX	1887.5	0.909
RIO TINTO	4395.5	1.054
ROYAL MAIL R	242.3	-3.194
ROLLS ROYCE PL	695	-2.128
RSA INSRANCE G	566.4	-1.598
SAINSBURY(J)	228.8119	0.218
SCHRODERS	3379	-1.17
SAGE GROUP	746.4	0.566
ST JAMESS PLAC	1188.5	-0.834
SMITHS GROUP	1677.5	1.549
SMITH&NEPHEW	1805	1.92
SPORTS DI INT	470	-0.466
SSE PLC	1450.5	-0.617
STANDRD CHART	729.4	1.137
SEVERN TRENT	2518.7924	1.041
TRAVIS PERKINS	1665.2519	-3.988
TESCO	254.6	-2.163
TUI AG	988.3614	-0.908
TAYLOR WIMPEY	195.9	-2.634
UNILEVER	4395.44257	-7.159
UTD. UTILITIES	949.8343	0.74
VODAFONE GROUP	149.075	0.647
WPP PLC	1036.5	0.485
WHITBREAD	4995	-4.251

Zurich /Ζυρίχη

(Σε ελβ.φρ.)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
ABB LTD N	23.57	0.13
RICHEMONT N	75.7	-0.94
GEBERIT N1	543.6	-0.59
LAFARGEHOLCIM	53.06	-0.08
NOVARTIS N	91.87	0.37
ROCHE HOLDING	303.75	-0.12
SGS N	2611	-0.31
SWATCH GROUP I	274.6	-1.61
ADECCO N	61.9	-0.9
JULIUS BAER N	49.78	0.32
CS GROUP AG	13.43	0.26
GIVAUDAN N	2951	0.58
NESTLE SA	103.56	-0.61
TRANSOCEAN N	0	0
SWISSCOM N	519.2	-0.31
SWISS RE N	108.95	0.09
UBS GROUP N	12.315	0.12
ZURICH INSURAN	400.1	0.58

Frankfurt/Φρανκφούρτη

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
ADIDAS N	286.9	1.1
ALLIANZ SE	222.6	1.4
BASF SE	67.25	-1.6
BAY MOT WERKE	74.99	-0.9
BEIERSDORF	102.95	-1.2
BAYER N AG	70.06	-1.53
COMMERZBANK	5.581	-0.03
CONTINENTAL AG	120.86	0.68
DAIMLER AG N	51.05	0.19
DEUTSCHE BANK	6.989	0.029
DEUTSCHE POST	34.79	-0.115
DT BOERSE N	140.05	-0.7
DT LUFTHANSA A	16.9	-0.18
DT TELEKOM N	14.86	-0.024
E.ON SE NA	9.676	0.141
FRESENIUS MEDI	64.76	-1.42
FRESENIUS SE	50	-1.03
HEIDELBERGCEME	67.16	-0.3
HENKEL AG&CO V	90.94	-1.48
INFINEON TECH	20.72	-0.3
K+S AG NA	11.1	-0.065
MERCK KGAA	104.25	0.35
MUENCH. RUECK	267.3	2.1
RWE AG	26.46	0.18
THYSSENKRUPP A	12.035	0.1
VOLKSWAGEN VZ	181.1	-1.14
VONOVIA SE	46.64	0.13
SIEMENS N	118.24	-1.66
SAP SE	120.56	-4.16

Amsterdam/Αμστερνταμ

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
AALBERTS	40.85	0.59
AEGON	4.214	0.31
ABN AMRO BANK	16.355	1.36
AKZO NOBEL	89.85	-1.14
ALTICE EUROPE	5.6	0.21
ARCELORMITTAL	16.358	-1.81
ASML HOLDING	263	0
BOSKALIS WESTM	22.62	0.53
GALAPAGOS	190.75	-0.24
HEINEKEN	94.58	-0.08
ING GROEP	10.89	0.29
KONINKLIJKE DS	116.3	0.09
KPN KON	2.632	0.27
NN GROUP	34.95	1.3
KONINKLIJKE DS	116.3	0.09
IMCD	79.3	-0.06
RANDSTAD	54.9	-0.72
RELX	22.26	-0.49
ROYAL DUTCH SH	26.295	0.77
UNIBAIL RODAM	139.45	0.04
VOPAK	47.8	-0.19
WOLTERS KLUWER	63.98	-0.16

Milano/Μιλάνο

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
A2A SPA	1.68	1.66
ATLANTIA	22.00	21.44
AZIMUT HLDG	21.72	21.79
CIR-COMP	1.10	1.10
ENEL	7.01	6.95
EXOR	69.78	69.56
ENI	13.70	13.62
GENERALI ASS	18.51	18.49
GEOX	1.18	1.18
INTESA SANPAOL	2.363	0.7
MEDIASET	2.69	2.70
MEDIOBANCA	10.00	10.00
RCS MEDIAGROUP	1.06	1.06
PRYSMIAN	21.66	21.51
SNAM	4.57	4.53
STMICROELEC.N.	24.33	24.46
TELECOM ITALIA	0.56	0.55
TENARIS	10.15	10.21
TERNA	5.85	5.76
UNICREDIT	13.236	-0.63

Tokyo/Τόκιο

(Σε γιέν)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
AJINOMOTO	1820	0.5
ASAHI GROUP HL	5129	-0.49
ASTELLAS PHARM	1909	3.19
BRIDGESTONE CO	4254	-0.54
CANON INC	3095	0.49
CASIO COMPUTER	2173	0.56
CITIZEN WATCH	619	0.49
CREDIT SAISON	1896	0.42
DAIWA SEC GROU	557.1	0.02
SUBARU	2801.5	-0.69
FUJIFILM HOLDI	5318	0.38
FUJITSU LTD	10240	1.39
HINO MOTORS	1172	0.34
HITACHI	4329	0.25
HONDA MOTOR	3198	-0.25
IHI	2609	-0.19
ISUZU MOTORS	1364	-1.41
KAWASAKI HVY I	2542	-0.86
KAJIMA CORP	1472	-0.54
KEIO	6730	0
KOBE STEEL	617	-1.12
KONICA MINOLTA	718	-0.69
JTEKT	1377	-0.15
MITSUB UFJ FG	600	1.18
MITSUBISHI COR	2947.5	0.8
MITSUBISHI ELE	1555.5	0.42
MITSUBISHI MOT	484	0.21
NEC CORPORATIO	4515	1.35
NIKKON HLDG	2776	0.98
NIKON CORP	1467	0.07
NIPPON SUISAN	5129	-0.45
NISSAN MOTOR C	673.7	-0.63
NOMURA HOLDING	562.9	1.2
NISSAN CHEMICA	4775	0.42
NIPPON PAPER I	1892	
NTT DOCOMO	3060	1.06
OBAYASHI CORP	1238	-0.88
ODAKYU ELEC RA	2611	0.66
OJI HOLDINGS	645	0.31
OSAKA GAS	2224	1.51
RICOH CO LTD	1202	1.26
SECOM	9909	0.55
SEVEN & I HLDG	4087	0.47
SHARP CORP	1798	1.01
SHIMIZU CORP	1115	-0.36
SHISEIDO	7879	0.63
SONY CORP	7455	-0.15
SMFG	4135	1.8
SUMITOMO CHEM	510	0.79
SUZUKI	818	-0.24
TAISEI CORP	4525	-0.33
TDK CORPORATIO	12340	-2.14
TOBU RAILWAY	4110	1.23
TOKIO MARINE H	6212	-0.32
TORAY INDUSTRI	753.5	-1.3
TREND MICRO	5790	-0.17
TOPY INDS LTD	2132	-1.71
TORAY INDUSTRI	753.5	-1.3
TOSHIBA CORP	3750	-0.4
TOYOBO	1649	0.98
TOYOTA MOTOR C	7818	0.42
YAMAHA CORP	6170	-0.16

Paris/Παρίσι

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
ACCOR	42.25	1.49
AIR LIQUIDE	124.35	-0.32
ALSTOM	41.97	-0.26
AXA	25.06	0.4
BNP PARIBAS	53.08	-0.23
BOUYGUES	38.56	-0.54
CAPGEMINI	108.90	0.18
CARREFOUR	15.02	-0.63
CASINO GUICHAR	43.23	-1.37
CREDIT AGRICOL	13.13	-0.19
DANONE	73.08	-1.11
DASSAULT SYSTE	143.95	-0.42
EDF	9.74	0.72
L'OREAL	256.00	-1.99
L.V.M.H.	402.65	-1.72
LAGARDERE S.C.	19.62	-2.1
MICHELIN	112.60	-0.13
PERNOD RICARD	160.30	-0.53
PEUGEOT	22.11	0.87
KERING	573.80	-0.83
PUBLICIS GROUP	39.59	-1.25
RENAULT	43.60	1.29
SAINT-GOBAIN	37.86	-2.25
SANOFI	89.60	-1.1
SCHNEIDER ELEC	92.26	-1.58
SOCIETE GENERA	30.76	-0.02
SODEXO	105.60	0.09
TF1	7.58	-0.85
THALES	89.94	0.56
TOTAL	48.79	1.05
VEOLIA ENVIRON	23.84	1.45

Madrid/Μαδρίτη

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
ACS CONS Y SER	35.61	-0.28
AENA SME	175	0.2865
ACERINOX	9.83	-1.1265
ACCIONA	94.65	0
AMADEUS	73.14	0.4946
BANKIA	1.871	-1.1099
BBVA	5.048	-0.3356
BANKINTER	6.658	-0.7454
CAIXABANK	2.774	-0.5378
DSTR INT ALIME	0.1111	-0.1797
ENDESA	24.55	-0.2033
ENAGAS	22.6	-0.0442
FERROVIAL	27.12	-0.3308
FOMENTO DE CON	11.34	-0.7005
GRIFOLS	31.47	0
IBERDROLA	9.158	0.859
INT AIRLINES G	7.344	-4.0251
INDRA SISTEMAS	9.92	-0.6012
INDITEX	31.03	-0.2251
MAPFRE	2.465	-0.2428
MERLIN PROP	12.6	-0.7092
ARCELORMITTAL	16.35	-1.9431
OBR HUARTE LAI	1.021	-2.5763
RED ELECTR COR	17.735	0.3111
REPSOL	13.96	-0.1431
BCO DE SABADEL	1.078	-0.9191
BANCO SANTANDE	3.7655	-0.8688
SACYR	2.636	-1.1253
TELEFONICA	6.621	-0.4511
MEDIASET ES CO	5.574	-1.7624
TECNICAS REUN	21.84	-2.7605

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ	Μέση τιμή	Αγορά	Πώληση
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,1162	1,1153	1,1154
ΚΟΡΟΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4731	7,4723	7,4731
ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ - ΣΚΩΤΙΑΣ - Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0,8475	0,849	0,8491
ΚΟΡΟΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	10,4718	10,4591	10,4608
ΓΙΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΣ (100)	122,31	122,15	122,17
ΦΡΑΓΚΟ ΕΛΒΕΤΙΑΣ	1,0946	1,0931	1,0936
ΚΟΡΟΝΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ	10,0648	10,0565	10,0582
ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΝΑΔΑ	1,469	1,4668	1,4671
ΔΟΛΑΡΙΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ	1,6294	1,6279	1,6286

ΕΙΔΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ

ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ	Αγορά	Πώληση
ΔΗΝΑΡΙΟ ΙΟΡΔΑΝΙΑΣ	0,7896	0,7919
ΦΙΟΡΙΝΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	330,03	330,14
ΔΗΝΑΡΙΟ ΜΠΑΧΡΕΝ	0,4204	0,4205
ΔΟΛΑΡΙΟ ΝΕΑΣ ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ	1,6965	1,6969
ΔΟΛΑΡΙΟ ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗΣ	1,5101	1,5108
ΔΟΛΑΡΙΟ ΧΟΝΓΚ-ΚΟΝΓΚ	8,6864	8,6881
ΚΟΡΟΝΑ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ	136,85	137,15
ΛΙΡΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ	17,8225	17,9356
ΛΙΡΑ ΓΙΒΡΑΛΤΑΡ	0,8323	0,8317
ΛΙΡΑ ΣΥΡΙΑΣ	485,156	488,545
ΛΙΡΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	6,558	6,5616
ΝΤΙΡΧΑΜ ΗΝ. ΑΡΑΒ. ΕΜΙΡΑΤΩΝ	4,0963	4,0974
ΡΑΝΤ ΝΟΤΙΟΥ ΑΦΡΙΚΗΣ	16,0554	16,0624
ΡΙΑΛ ΚΑΤΑΡ	4,0602	4,0623
ΡΙΑΛ ΟΜΑΝ	0,4293	0,4295
ΡΙΑΛ ΣΑΟΥΔΙΚΗΣ ΑΡΑΒΙΑΣ	4,1828	4,1836
ΣΕΚΕΛΊΗ ΣΕΚΑΛΙΜ ΙΣΡΑΗΛ	3,8909	3,8958
ΚΟΡΟΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ	25,438	25,449

ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΠΑ

1/11/2019	
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,1123
ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ-ΣΚΩΤΙΑΣ-Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0,8641
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4707
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	10,7385

ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ

ΤΙΜΗ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ)	
ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΟΠΗΣ	301,36
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1973 & ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	301,36
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1974 & ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	301,36
ΠΩΛΗΣΗ	363,45

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

	Κλείσιμο	Μεταβολή (%)
Γενικός Δείκτης	894,49	1,56
FTSE Βιομηχ. προϊόντων	2581,62	2,28
FTSE Κατασκευών-Υλικών	2954,77	1,85
FTSE MMΕ	0	0
FTSE Πετρελαίου-Αερίου	4959,95	0,72
FTSE Προσωπ. & Οικιακών Προϊόντων	9816,56	0,76
FTSE Πρώτων Υλών	6146,15	1,77
FTSE Τροφίμων και Αναψυχής	2002,69	4,08
FTSE Τεχνολογίας	845,08	0,16
FTSE Τηλεπικοινωνιών	3655,41	2,79
FTSE Τραπεζών	855,14	0
FTSE ΧΑ-ΧΑΚ Τραπεζικός Δείκτης	647,22	0
FTSE Τροφίμων και Ποτών	11012,37	-0,83
FTSE Υγείας	498,64	0
FTSE Υπηρ. Κοινής Ωφελείας	3204,21	4,16
FTSE Χημικών	8854,73	1,43
FTSE Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών	998,44	2,76
FTSE Χ.Α. LargeCap	2245,2	1,13
FTSE Χ.Α. MidCap	1169,93	0,87
FTSE Χ.Α. Δείκτης Αγοράς	555,75	1,13

68 34 30

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Κλάδος Χ.Α.	Συναλλαγές	Συμμετοχή
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	32.117.872	31,43%
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	19.236.809	18,82%
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	13.268.623	12,98%
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	8.149.241	7,97%
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	5.006.518	4,90%
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	4.846.778	4,74%
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	3.877.422	3,79%
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.834.070	1,79%
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	1.767.426	1,73%
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1.668.936	1,63%
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.490.834	1,46%
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	1.347.351	1,32%
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	1.312.734	1,28%
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	1.066.038	1,04%
ΥΔΡΕΥΣΗ	998.108	0,98%
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	965.845	0,95%
ΚΑΘΕΤΟΠ. ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ	723.462	0,71%
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	684.430	0,67%
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	276.929	0,27%
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	179.833	0,18%
ΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	1.376.144	1,35%
ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ	102.195.402	

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	2,360	7,27%	ΜΑΘΙΟΣ ΠΥΡΙΜΑΧΑ (ΚΟ)	0,472	-2,88%
ΔΕΗ (ΚΟ)	4,122	5,96%	INTRAKAT (ΚΟ)	1,550	-2,82%
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	0,092	4,80%	ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	1,692	-2,20%
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	7,440	4,79%	ΡΕΒΟΪΛ (ΚΟ)	0,885	-1,67%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	12,080	4,59%	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΚΟ)	8,300	-1,19%
ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΟ)	13,600	3,82%	ΛΟΥΛΗ ΜΥΛΟΙ (ΚΟ)	3,380	-1,17%
INTERC. INTERN. Α.Ε.Ε.Α.Π. (ΚΟ)	7,100	3,65%	BRIQ PROPERTIES Α.Ε.Ε.Α.Π. (ΚΟ)	2,140	-0,93%
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	7,500	3,45%	COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	29,500	-0,84%
ΜΟΤΟΔΥΝΑΜΙΚΗ (ΚΟ)	1,580	3,27%	A.S. COMPANY (ΚΟ)	2,780	-0,71%
MLS ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ (ΚΟ)	1,185	3,04%	ΙΝΤΡΑΛΟΤ (ΚΟ)	0,363	-0,55%

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
AEGEAN AIRLINES	8,33	2,84
ΑΔΜΗΕ	2,36	7,27
ALPHA BANK	1,88	0
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	2,98	0,13
COCACOLA HBC	29,5	-0,84
EUROBANK ERGASIAS	0,87	-0,52
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ	7	1,74
CENERGY HLD	1,29	0,31
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ	4,63	2,32
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	8,3	-1,19
ΟΤΕ	13,28	2,79
JUMBO	18,8	0,53
LAMDA DEVELOPMENT	7,44	4,79
MOTOR OIL	20,6	1,58
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ	9,9	2,8
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	2,91	0,59
ΟΠΑΠ	12,08	4,59
ΟΛΠ	22,15	0,45
ΔΕΗ	4,12	5,96
TITAN	18,66	2,53
VIOHALCO	3,58	1,7
SARANTIS	8,26	1,35
TERNA ENERGY	7,82	0,13
FOURLIS	5,5	2,04
ΕΛΛΑΚΤΩΡ Α.Ε.	1,62	-0,37

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ		ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ	
ΟΤΕ (ΚΟ)	19.236.809,38	ΔΕΗ (ΚΟ)	0,60%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	13.187.525,81	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	0,54%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	10.327.428,44	ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,45%
EUROBANK ERGASIAS (ΚΟ)	9.836.194,07	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0,39%
ALPHA BANK (ΚΟ)	9.458.863,66	AUTOHELLAS (ΚΟ)	0,38%
ΔΕΗ (ΚΟ)	5.763.605,86	ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0,35%
JUMBO (ΚΟ)	4.846.778,23	MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	0,33%
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	4.414.037,24	ALPHA BANK (ΚΟ)	0,33%
ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	3.877.421,66	ΜΑΘΙΟΣ ΠΥΡΙΜΑΧΑ (ΚΟ)	0,32%
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	2.385.635,07	ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	0,32%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ Χ.Α.		ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ		ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
59.759,20 (εκατ. ευρώ)	1,07% ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	102.201,65 (χιλ. ευρώ)	61,61% ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	34.327,57 (χιλ. τεμάχια)	72,60% ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	404	6.673	10.667
FTSE/Χ.Α. Large Cap	404	6.673	10.667
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	4.726	131.518	383.250
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	292	2.646	6.779
ALPHA BANK (ΚΟ)	376	16.076	55.790
ATTICA BANK Α.Τ.Ε. (ΚΟ)	25	676	7.871
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	12	145	365
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	51	2.480	8.340
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	380	9.671	26.157
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS (ΚΟ)	297	15.091	46.108
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	46	170	652
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	2	5	154
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	92	699	12.753
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	257	919	2.970
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΚΟ)	54	725	2.480
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	20	531	4.005
ΙΝΤΡΑΛΟΤ (ΚΟ)	47	1.399	5.822
JUMBO (ΚΟ)	78	220	1.209
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	120	630	2.931
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	244	41.780	77.232
ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	68	503	725
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	426	4.962	13.739
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	371	8.148	43.047
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	326	2.388	4.152
ΟΤΕ (ΚΟ)	97	3.280	3.073
ΟΛΠ (ΚΟ)	4	5	782
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	202	6.559	31.387
ΔΕΗ (ΚΟ)	617	6.446	12.046
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	76	1.314	5.121
TITAN CEMENT (ΚΑ)	23	70	70
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	123	3.980	7.490
Δικαιώματα σε Δείκτες	24	168	3.569
FTSE/Χ.Α. Large Cap	24	168	3.569
Δικαιώματα σε Μετοχές	2	11	1.701
ALPHA BANK (ΚΟ)	0	0	51
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	661
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	458
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	245
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	126
ΔΕΗ (ΚΟ)	2	11	160
Συνολική Δραστηριότητα	5.156	138.370	399.187

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 17 Δεκεμβρίου 2019

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	0,8300	0,8400	0,8372	-0,2840	7.361	0,8340	0,8500	0,8300	-1,19
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	1,2700	1,2840	1,2785	-1,0470	32.402	1,2700	1,2740	1,2720	-0,63
ΔΗΕΠ	ΔΗΜΗΤΡΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΕΜ)	0,4840	0,4840	0,4840	0,1990	3.426	0,4840	0,4980	0,4840	0,41
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,0120		
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0,1270	0,1300	0,1295	0,6770	3.418	0,1200	0,1300	0,1300	2,36
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD	0,1180	0,1260	0,1198	0,1760	49.000	0,1160	0,1250	0,1260	6,78
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	1,2700	1,2900	1,2800	-0,1370	39.086	1,2600	1,2800	1,2700	-1,55
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1,3000	1,3100	1,3009	10,0850	2.000	1,3000	1,3300	1,3000	0,00
ΚΟΣΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0,0320	0,0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0,0000	0,0330		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0235		
ΓΙΕΠ	UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0,2860	0,0000		
ΕΣΕΦ	SFS GROUP PUBLIC COMPANY LTD						0,0000	0,0200		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC						0,1040	0,1100		
ΚΑΕΠ	ΚΑΡΥΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0,0000	0,0000		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)	0,0020	0,0030	0,0020	0,0020	2.606.000	0,0020	0,0030	0,0025	25,00
ΤΔΕΠ	ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ (Σ)						0,0000	0,0000		
ΤΕΕΠ	ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ - ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΕΣ (Σ)						0,0000	0,8000		
ΤΚΕΠ	ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ - ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ (Σ)						0,0000	0,0000		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0105		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΠΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD						0,1680	0,1720		
ΧΑΣΕ	Ch. Charilaou Group Plc (Σ)						0,0010	0,0000		
ΤΟΕΠ	ΤΟΞΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0,0000	0,0380		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ""Η ΠΡΟΟΔΟΣ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)"						1,0300	0,0000		
ΑΜΑΘ	AMATHUS PUBLIC LTD	0,1400	0,1490	0,1501	1,1080	751.486	0,0000	0,1490	0,1490	6,43
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0,0215	0,0235		
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,1090	0,1170		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0,0665	0,0720		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD	0,5000	0,5000	0,5000	0,4030	14.500	0,5000	0,5100	0,5000	0,00
ΝΤΟΔ	DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD	0,7800	0,7900	0,7850	0,5000	4.000	0,7900	0,8000	0,7900	1,28
ΣΙΤΟ	C.C.C. TOURIST ENTERPRISES PUBLIC COMPANY LTD						0,0260	0,0000		
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0,0605	0,0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0,0000	0,0575		
ΔΒΚΔ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)	0,7500	0,7500	0,7500	6,0000	100	0,0000	0,7500	0,7500	8,70
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	0,3900	0,3940	0,3921	0,0050	8.000	0,3900	0,3980	0,3920	0,00
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0,1040	0,0000		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	2,1200	2,1200	2,1200	1,3200	1.700	2,1000	2,1200	2,1200	0,95
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΣΤΟ	C.T.O. PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΙΟΑΝ	CHRIS JOANNOU PUBLIC LTD (Σ)						0,0100	0,0000		
ΚΕΟ	KEO PLC	1,4000	1,4200	1,4060	1,9910	2.000	1,3600	1,4200	1,4200	1,43
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ						0,0000	0,2300		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC						0,6700	0,7300		
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD	0,2260	0,2300	0,2273	1,6390	15.000	0,2300	0,2340	0,2300	9,52
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PLASTICS PUBLIC LTD						0,0750	0,0790		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,1800	0,2000		
ΠΑΝΔ	ΠΑΝΔΩΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0,0680	0,0720		
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0,1900	0,2100		
Ενέργεια										
ΛΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD	1,0200	1,0200	1,0200	2,3950	11.900	1,0000	1,0200	1,0200	2,51
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΛΙΠΕ	LIBERTY LIFE INSURANCE PUBLIC COMPANY LTD (ΑΝ, Σ)						0,0000	1,2100		
ΑΙΕΠ	ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)						0,0020	0,0000		
ΔΩΕΠ	ΔΩΔΩΝΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΕΛΕΠ	ELMA HOLDINGS PUBLIC COMPANY LTD (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΕΞΕΠ	ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0,0000	0,0900		
ΙΣΕΠ	ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)	0,1620	0,1620	0,1620	-1,8000	200	0,0000	0,1620	0,1620	-10,00
ΠΡΟΠ	A.L. PROCHOICE GROUP PUBLIC LTD (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΡΕΕΠ	REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΑΝ, ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΤΖΕΠ	JUPITER PORTFOLIO INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΧΑΕΠ	HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΑΝ, ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	ERMES DEPARTMENT STORES PLC (ΑΝ)						0,0000	0,0000		
Βιομηχανία										
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΣΤΣΔ	CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ETMA1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1						47,7000	55,0000		
ETMA2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2						48,5000	53,0000		
ΙΝΓΚΑΡΤ	Glenfinnian Bond Designated Activity Company (Ομόλογα)						0,0000	0,0000		
ΙΝΓΚΑΡΤ2	Pulteney Bond Designated Activity Company (Ομόλογα)						0,0000	0,0000		
ΤΡΙΣΤΟΝΕ	Tristone Healthcare Bond Designated Activity Company (Ομόλογα)						0,0000	0,0000		
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
KX03A18	ΚΟΧΑ 2,75% (1ης Σειράς 2018, Λήξης 2020)						0,0000	0,0000		
KX04A18	ΚΟΧΑ 3,25% (1ης Σειράς 2018, Λήξης 2021)						0,0000	0,0000		
KX051A15	ΚΟΧΑ 2,00%(1ης Σειράς 2015, Λήξης 2021)						0,0000	0,0000		
KX05A18	ΚΟΧΑ 3,50% (1ης Σειράς 2018, Λήξης 2022)						0,0000	0,0000		
KX071A13	ΚΟΧΑ 4,75% (1η Σειρά 2013, Λήξης 2020)						0,0000	0,0000		
KX071A16	ΚΟΧΑ 3,25% (1ης Σειράς 2016, Λήξης 2023)						0,0000	0,0000		
KX071A17	ΚΟΧΑ 3,25% (1ης Σειράς 2017, Λήξης 2024)						0,0000	0,0000		
KX081A13	ΚΟΧΑ 5,00% (1η Σειρά 2013, Λήξης 2021)						0,0000	0,0000		
KX091A13	ΚΟΧΑ 5,25% (1η Σειρά 2013, Λήξης 2022)						0,0000	0,0000		
KX101A11	ΚΟΧΑ 6.00% (1η Σειρά 2011, Λήξης 2021)						0,0000	0,0000		
KX101A13	ΚΟΧΑ 6,00% (1η Σειρά 2013, Λήξης 2023)						0,0000	0,0000		
KX101A15	ΚΟΧΑ 4,00%(1ης Σειράς 2015, Λήξης 2025)						0,0000	0,0000		
KX101B11	ΚΟΧΑ 6,50% (1η Σειρά 2011, Λήξης 2021)						0,0000	0,0000		
KX151A05	ΚΟΧΑ 6.10% 2005 (1η ΣΕΙΡΑ 2005 ΛΗΞΗΣ 2020)						0,0000	0,0000		
KX151B05	ΚΟΧΑ 5.35% 2005 (1η ΣΕΙΡΑ 2005 ΛΗΞΗΣ 2020)						0,0000	0,0000		
ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ										
ΓΔ13Κ19	Γραμμάτια Δημοσίου 10η Έκδοση 2019 (11/10/2019 – 03/01/2020)						0,0000	0,0000		
ΓΔ13Λ19	Γραμμάτια Δημοσίου 11η Έκδοση 2019 (01/11/2019 – 31/01/2020)						0,0000	0,0000		
ΓΔ13Μ19	Γραμμάτια Δημοσίου 12η Έκδοση 2019 (29/11/2019 – 28/02/2020)						0,0000	0,0000		

* Η διαφορά αυτή αντιπροσωπεύει την αυξομείωση της μέσης σταθμικής τιμής σε σεντ από την προηγούμενη χρηματιστηριακή συνάντηση.
** Στον υπολογισμό της μέσης σταθμικής τιμής συμπεριλαμβάνονται και η αξία και τα τεμάχια συναλλαγών που εκτελέστηκαν με τη μέθοδο 'Απλή Προσυμφωνημένη Συναλλαγή

epic

STREET FEST

NICOSIA

PARTYING 2020

DECEMBER 28

17:00-24:00

KOSTAKI PANTELIDI AVE.
(ELEFTHERIA SQUARE)

DEEJAY 93.5 FEELS GOOD

DEEJAY SETS BY
JIMMY D | ANTONY 642 | PANAIS PLAYS | BKAS

SPONSOR
HELLENIC BANK

SUPPORTER
Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

Argyrides Winery
Tsiakkas Winery
LIBRARY GIN GARDEN
Beer Shop By Moondog's
Vlassides Winery
MOONDOG'S BAR & GRILL
FOGO &BRASA
HANS & GRETEL
Pasta Strada
THE POTBELLY
PALAIA PINEZA
BARREL HOUSE BAR

GADGETS

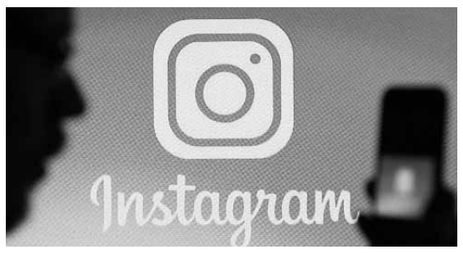

INSTAGRAM

Τεχνητή νοημοσύνη κατά bullying

Το Instragram θα αρχίσει να προειδοποιεί τους χρήστες ότι οι λεζάντες τους σε κάποια φωτογραφία ή βίντεο μπορεί να θεωρηθούν προσβλητικές για άλλους, συνεπώς ίσως θα πρέπει να προχωρήσουν σε αλλαγές. Η εταιρεία, που ανήκει στο Facebook, έχει ήδη εκπαιδεύσει ένα σύστημα τεχνητής νοημοσύνης, το οποίο θα αναλάβει να ανιχνεύει τις δυνητικά προσβλητικές λεζάντες. Το νέο εργαλείο θα τεθεί σε λειτουργία άμεσα σε μερικές χώρες και σε άλλες μέσα στους επόμενους μήνες. Μεταξύ άλλων, έχει ως στόχο να καταπολεμήσει τον κυβερνο-εκφοβισμό, που έχει εξελιχθεί σε σοβαρό πρόβλημα σε πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης όπως το Facebook, το Instagram και το YouTube. Μάλιστα το Instagram είχε χαρακτηρισθεί η χειρότερη στον κόσμο πλατφόρμα σε μια έρευνα του 2017 σχετικά με τον εκφοβισμό στο διαδίκτυο.

FACEBOOK

Αλλαγές στις ειδοποιήσεις

Το Facebook προωθεί αλλαγές όσον αφορά στις ειδοποιήσεις, δίνοντας τη δυνατότητα στους χρήστες να τις απενεργοποιούν. Η συγκεκριμένη αλλαγή αφορά στους χρήστες κινητών και έρχεται να λύσει, για αρχή, τα χέρια των χρηστών κυρίως iOS συσκευών, καθώς θα έχουν πλέον στη διάθεσή τους πληθώρα επιλογών. Τις επόμενες εβδομάδες, όπως έγινε γνωστό, η αλλαγή αυτή θα είναι διαθέσιμη και για τους χρήστες Android. Οι χρήστες, πλέον αυτό που θα κάνουν είναι να μεταβαίνουν στο πεδίο «Ρυθμίσεις & Απόρρητο» και να κάνουν κλικ στις «Ειδοποιήσεις». Μπαίνοντας μέσα, επιλέγουν το πεδίο «Ρυθμίσεις ειδοποιήσεων». Με αυτόν τον τρόπο και ανάλογα με το τι θέλει ο καθένας, μπορεί να διαχειριστεί τις ειδοποιήσεις που λαμβάνει. Επιπλέον, θα έχει τη δυνατότητα να απενεργοποιεί και τη φωτεινή ένδειξη, η οποία εμφανίζεται στην οθόνη του κάθε φορά που έρχεται ένα μήνυμα.

GOOGLE

Σταματά υπηρεσίες για Τουρκία

Τέλος στην υποστήριξη των Google Mobile Services για όσα έξυπνα τηλέφωνα προορίζονται για την αγορά της Τουρκίας, ανακοίνωσε η Google. Το ζήτημα προέκυψε λόγω της διαμαρτυρίας της ρώσικης Yandex, η οποία ανέφερε στις τουρκικές αρχές πως η Google δεν προσφέρει στους Τούρκους τη δυνατότητα επιλογής διαφορετικής μηχανής αναζήτησης στα έξυπνα τηλέφωνά τους. Οι αρχές πήραν επίσημα το μέρος της Yandex και μάλιστα έριξαν πρόστιμο ύψους $17,4 εκατομμυρίων στη Google. Από την πλευρά της, η Google πραγματοποίησε κάποιες αλλαγές σε αυτούς τους κανόνες, οι οποίες, ωστόσο, δεν ικανοποίησαν τις τουρκικές αρχές μιας και οι χρήστες εξακολουθούν να μην έχουν άλλη επιλογή πλην του Google Search στις συσκευές τους. Η Google έχει στη διάθεσή της 60 ημέρες για να εφεσιβάλει την απόφαση της Τουρκίας.

YOUR PHONE

Τηλεφωνικές κλήσεις από PC

Η εφαρμογή Your Phone προσφέρει τη δυνατότητα για τηλεφωνικές κλήσεις από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Προαπαιτούμενα είναι να έχει εγκατασταθεί η εφαρμογή Your Phone στον υπολογιστή και η αντίστοιχη Android εφαρμογή στο έξυπνο τηλέφωνο. Με το αναβαθμισμένο Your Phone app ανοίγουν για όλους τα εξής: Η απάντηση εισερχόμενων κλήσεων από τον υπολογιστή, η πραγματοποίηση τηλεφωνικών κλήσεων από τον υπολογιστή, η δυνατότητα απόρριψης εισερχόμενων κλήσεων από τον υπολογιστή και η δυνατότητα αποστολής προκαθορισμένου γραπτού μηνύματος ή εκτροπή απευθείας στον τηλεφωνητή, απρόσκοπτη μετάβαση κλήσης από το έξυπνο τηλέφωνο στον υπολογιστή, πρόσβαση στο ιστορικό κλήσεων και δυνατότητα εμφάνισης του αριθμού στο dialer.

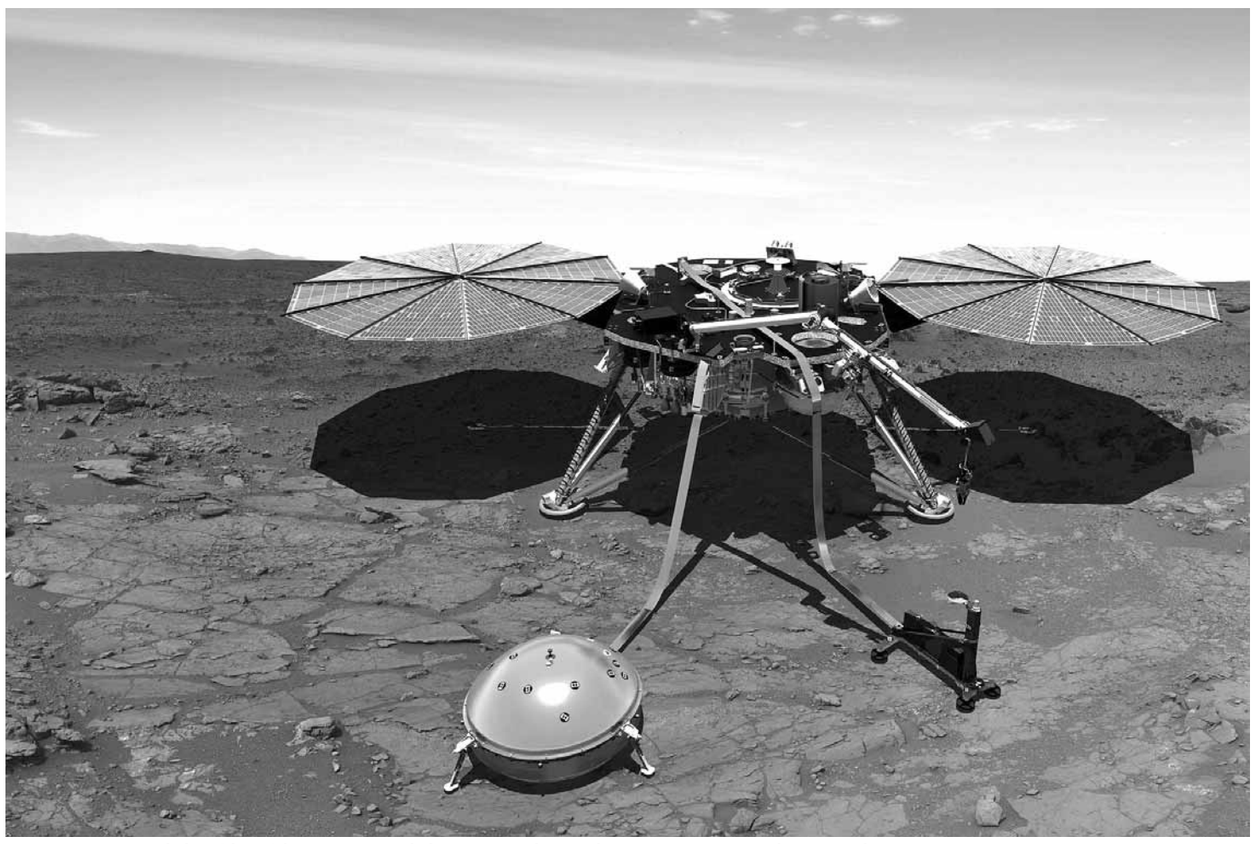

Οι αρειανοί σεισμοί είναι δύο ειδών: οι πιο συχνοί είναι σε υψηλές συχνότητες και οι πιο αραιοί σε χαμηλές.

322 σεισμοί ανιχνεύτηκαν στον Άρη

Το ρομποτικό γεωλογικό εργαστήριο InSight της Αμερικανικής Διαστημικής Υπηρεσίας (NASA), που βρίσκεται στον Άρη για πάνω από ένα χρόνο και διαθέτει τον πρώτο σεισμογράφο σε άλλο πλανήτη, έχει ανιχνεύσει 322 σεισμούς έως τώρα. Είναι οι πρώτοι σεισμοί που έχουν καταγραφεί σε άλλο ουράνιο σώμα πέρα από τη Γη και τη Σελήνη. Το στατικό InSight που έχει προσεδαφιστεί κοντά στον αρειανό ισημερινό, ανιχνεύει πλέον περίπου δύο σεισμούς τη μέρα και ο αριθμός αυτός τείνει να αυξάνεται με το πέρασμα του χρόνου, χωρίς να είναι ακόμη σαφές γιατί αυτό συμβαίνει, όπως ανακοίνωσε ο γεωφυσικός Μπρους Μπάνερντ του Εργαστηρίου Αεριώθησης (JPL) της NASA στο ετήσιο συνέδριο της Αμερικανικής Γεωφυσικής Ένωσης στο Σαν Φρανσίσκο, σύμφωνα με το «Nature».

Είναι οι πρώτοι σεισμοί που έχουν καταγραφεί σε ουράνιο σώμα πέρα από Γη και Σελήνη.

Οι περισσότεροι αρειανοί σεισμοί είναι πολύ μικροί, ανεπαίσθητοι για τα γήινα δεδομένα, μερικοί όμως φθάνουν σχεδόν τα τέσσερα Ρίχτερ. Δύο από τους μεγαλύτερους προήλθαν από μια γεωλογικά ενεργή περιοχή (Cerberus Fossae) που βρίσκεται σε απόσταση περίπου 1.600 χιλιομέτρων ανατολικά του InSight. Πιθανώς προκλήθηκαν από τη συσσώρευση «στρες» κατά μήκος των ρηγμάτων στον αρειανό φλοιό.

Οι αρειανοί σεισμοί είναι δύο ειδών: οι πιο συχνοί είναι σε υψηλές συχνότητες και οι πιο αραιοί σε χαμηλές. Οι πρώτοι πιθανώς αφορούν επιφανειακά ρήγματα, ενώ οι δεύτεροι ταξιδεύουν από μεγαλύτερα βάθη του πλανήτη. Ένα άλλο εύρημα από ένα άλλο όργανο, το μαγνητόμετρο, όπως ανακοινώθηκε, είναι περιοδικοί μυστηριώδεις μαγνητικοί παλμοί που εμφανίζονται γύρω στα μεσάνυχτα κάθε βράδυ γύρω από το InSight. Μια πιθανή εξήγηση είναι ότι προκαλούνται από τα φορτισμένα σωματίδια του ηλιακού «ανέμου» που πέφτουν πάνω στο ρομποτικό εργαστήριο.

Από την άλλη, ένας από τους βασικούς στόχους του InSight, να ανοίξει μια τρύπα βάθους έως πέντε μέτρων στο έδαφος του Άρη, έχει «σκοντάψει», καθώς το γερμανικής κατασκευής τρυπάνι του έχει κολλήσει από τον Οκτώβριο, έχοντας βρει σε έδαφος πιο σκληρό του αναμενόμενου.

Μετακινείται πλέον με ρυθμό ο μαγνητικός βόρειος πόλος της Γης

Ο μαγνητικός βόρειος πόλος της Γης, στον οποίο βασίζονται οι πλοηγοί εδώ και αιώνες για τον προσανατολισμό τους και πιο πρόσφατα χρησιμοποιείται από τα αεροπλάνα έως τις εφαρμογές των «έξυπνων» κινητών τηλεφώνων, μετακινείται πλέον με ρυθμό άνευ προηγουμένου στην καταγεγραμμένη ιστορία, σύμφωνα με τους επιστήμονες. Διασχίζει πια την περιοχή της Αρκτικής με ταχύτητα περίπου 50 χιλιομέτρων το χρόνο και δεν δείχνει σημεία επιβράδυνσης στο «βηματισμό» του. «Η κίνηση από τη δεκαετία του 1990 έχει γίνει πια ταχύτερη από κάθε άλλη φορά εδώ και τουλάχιστον τέσσερις αιώνες, χωρίς πραγματικά να ξέρουμε πολλά πράγματα για τις αλλαγές στον πυρήνα της Γης, που προκαλούν αυτή την κίνηση», δήλωσε στους «Financial Times» ο γεωφυσικός και ειδικός στο γεωμαγνητισμό δρ Σιάραν Μπέγκαν της Βρετανικής Γεωλογικής Υπηρεσίας.

Η γρήγορη αυτή κίνηση του μαγνητικού πόλου, ο οποίος διαφέρει από τον αντίστοιχο γεωγραφικό πόλο, αντανακλάται στην αναθεωρημένη έκδοση του Παγκόσμιου Μαγνητικού Μοντέλου που δόθηκε στη δημοσιότητα πριν λίγες ημέρες από τη Βρετανική Γεωλογική Υπηρεσία και τα Εθνικά Κέντρα Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης των ΗΠΑ.

Διασχίζει πια την περιοχή της Αρκτικής με ταχύτητα περίπου 50 χιλιομέτρων το χρόνο και δεν δείχνει σημεία επιβράδυνσης στο «βηματισμό» του.

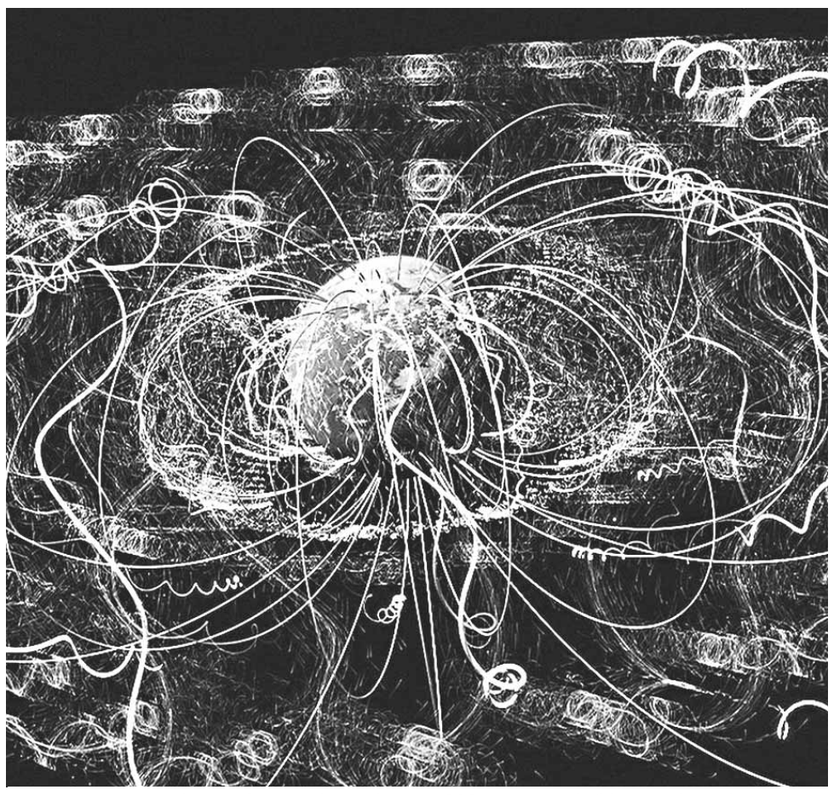

Από τον 16ο αιώνα, έως το τέλος της δεκαετίας του 1990, ο μαγνητικός βόρειος πόλος είχε μια σχετικά σταθερή πορεία. Η ταχύτητα του αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια, καθώς κατευθύνεται γρήγορα προς τη Σιβηρία.

Σε συνδυασμό με τα δορυφορικά δεδομένα όπως του GPS, το εν λόγω μοντέλο αποτελεί το θεμέλιο της σύγχρονης πλοήγησης, ενώ οι συχνές αναθεωρήσεις του είναι αναγκαίες. Από τον 16ο αιώνα που καταγράφηκαν τα πρώτα μαγνητικά στοιχεία, έως το τέλος της δεκαετίας του 1990, ο μαγνητικός βόρειος πόλος είχε μια σχετικά σταθερή πορεία, καθώς περιπλανιόταν αργά γύρω από την περιοχή του αρκτικού Καναδά.

Όμως στη συνέχεια επιτάχυνε την κίνηση του και άρχισε μια νέα πορεία προς το βόρειο γεωγραφικό πόλο. Η ταχύτητα του αυξήθηκε κι άλλο τα τελευταία χρόνια, καθώς κατευθύνεται γρήγορα προς τη Σιβηρία. Το 2019 ο βόρειος μαγνητικός πόλος πέρασε σε απόσταση 390 χιλιομέτρων ή περίπου τριών μοιρών από τον βόρειο γεωγραφικό πόλο και για πρώτη φορά διέσχισε τον μεσημβρινό του Γκρίνουιτς. Το μαγνητικό πεδίο της Γης γεννιέται όπως στην περίπτωση ενός δυναμό, καθώς ο λιωμένος σίδηρος κινείται μέσα στα έγκατα του πλανήτη μας και δημιουργεί ηλεκτρικά ρεύματα. Δεν είναι όμως σαφές στους επιστήμονες για ποιο λόγο τον τελευταίο καιρό το μαγνητικό πεδίο εμφανίζει μεγαλύτερη κινητικότητα και λιγότερη προβλεψιμότητα.

Το γεγονός ότι ο λιωμένος σίδηρος βρίσκεται περίπου 3.000 χιλιόμετρα κάτω από την επιφάνεια της Γης, προφανώς δυσκολεύει τη μελέτη του φαινομένου.

Εξασθενεί κατά 5%

Το νέο παγκόσμιο Μαγνητικό Μοντέλο επίσης επιβεβαιώνει ότι το γήινο μαγνητικό πεδίο εξασθενεί κατά περίπου 5% κάθε αιώνα. Αν αυτό συνεχιστεί, μπορεί να προκύψει αναστροφή του πεδίου, με το βόρειο μαγνητικό πόλο να έρχεται στη θέση του νότιου και αντίστροφα, κάτι που έχει ξαναγίνει αρκετές φορές στο παρελθόν. Την τελευταία φορά ήταν πριν περίπου 780.000 χρόνια, σύμφωνα με το γεωλογικό «αρχείο» της Γης. Με βάση την εκτίμηση ότι αναστροφές συμβαίνουν κατά μέσο όρο κάθε περίπου 500.000 χρόνια, μια νέα αναστροφή φαίνεται να έχει καθυστερήσει. Κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά ποιες ακριβώς επιπτώσεις θα υπάρξουν στη φάση της αναστροφής.

Με δεδομένο πάντως ότι το μαγνητικό πεδίο προστατεύει τη Γη από την ηλιακή και κοσμική ακτινοβολία, είναι πιθανό να υπάρξουν ανησυχητικές επιπτώσεις για τον ανθρώπινο πολιτισμό. Έως ότου κατασταλάξει το μαγνητικό χάος της μεταβατικής φάσης της αναστροφής των πόλων, τα έμβια όντα και διάφορες κρίσιμες τεχνολογικές υποδομές (δορυφόροι, αεροπλάνα, ηλεκτρικά δίκτυα κ.α.) μπορεί να εκτεθούν σε επιβλαβή ακτινοβολία. Πάντως λίγοι γεωφυσικοί θεωρούν πιθανή μια τέτοια αναστροφή μέσα στους επόμενους λίγους αιώνες. Όσον αφορά το πιο άμεσο μέλλον, οι επιστήμονες δεν έχουν ιδέα για πόσο ακόμη ο βόρειος μαγνητικός πόλος θα συνεχίσει την ίδια ή άλλη «τρελή» πορεία του και με ποια ταχύτητα. Περιέργως, στην άλλη πλευρά της Γης, ο νότιος μαγνητικός πόλος έχει παραμείνει σχεδόν σταθερός εδώ και δεκαετίες.

MARKET PLACE

Η Louis Hotels στηρίζει το «Μαζί από το Α ως το Ω»

Τη δική της στήριξη στις προσπάθειες του Καραϊσκάκειου Ιδρύματος για την ευαισθητοποίηση του κοινού και την ανανέωση του Κυπριακού Αρχείου Εθελοντών Δοτών Μυελού των Οστών, προσέφερε η Louis Hotels. Ο ξενοδοχειακός όμιλος ανταποκρίθηκε με πολλή αγάπη στο κάλεσμα του Ιδρύματος και συμμετείχε στην πρωτότυπη εκστρατεία «Μαζί από το Α – Ω». Η εκστρατεία αποτέλεσε έμπνευση ομάδας εθελοντών δειγματοληπτών του Καραϊσκάκειου Ιδρύματος, με σκοπό την καλύτερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για τον εθελοντισμό, την προσφορά και τη δωρεά μοσχεύματος, καθώς και για την ανάγκη της συνεχούς ανανέωσης του εθνικού Αρχείου Δοτών Μυελού των Οστών. Η εκστρατεία ξεκίνησε το Σεπτέμβριο και θα διαρκέσει μέχρι τον Φεβρουάριο.

PwC: Παρουσιάσεις καριέρας στο Λονδίνο

Μεταξύ 11 και 22 Νοεμβρίου, η PwC Κύπρου πραγματοποίησε μια σειρά από παρουσιάσεις για ευκαιρίες καριέρας σε φοιτητές από όλους τους κλάδους σπουδών στα Πανεπιστήμια Κύπρου, LSE, Bath, Reading, Cambridge, Bristol, Nottingham, Warwick, Manchester, Leeds, Leicester, και Lancaster. Στόχος των παρουσιάσεων ήταν η ενημέρωση των Κύπριων φοιτητών όσον αφορά τις ευκαιρίες καριέρας στην PwC Κύπρου, καθώς και τα πλήρως επιχορηγημένα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης που προσφέρει ο οργανισμός. Κατά τη διάρκεια του περασμένου οικονομικού έτους που έληξε στις 30 Ιουνίου 2019, η PwC Κύπρου προσέλαβε περισσότερους από 190 νέους επαγγελματίες, εκ των οποίων οι 178 είναι απόφοιτοι πανεπιστημίων. Αξίζει να σημειωθεί ότι η PwC Κύπρου παραμένει ένας από τους λίγους οργανισμούς παγκοσμίως που κατέχει τη διεθνούς κύρους πιστοποίηση 'Investors in People Platinum' στη Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού.

Πρόγραμμα Επιβράβευσης Πελατών της Gan Direct

Βαθμούς με κάθε αγορά υπηρεσίας από την Gan Direct μπορούν να συγκεντρώνουν οι πελάτες της. Το Πρόγραμμα Επιβράβευσης Πελατών της Gan Direct, σχεδιάστηκε με στόχο να ανταποδώσει την εμπιστοσύνη των πελατών με άμεσους και πρακτικούς τρόπους. Δυνατότητα συμμετοχής έχουν όλοι οι πελάτες της εταιρείας, χωρίς κάποιο επιπλέον κόστος ή άλλες προϋποθέσεις αφού μπορούν άμεσα να επωφελούνται από ειδικές εκπτώσεις από επαγγελματίες της αγοράς που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Τα μέλη συγκεντρώνουν βαθμούς με κάθε αγορά υπηρεσίας από την Gan Direct (νέο συμβόλαιο, ανανέωση, ενοποίηση συμβολαίων κ.λπ.). Ταυτόχρονα, επωφελούνται από τις εκπτώσεις και τις ειδικές τιμές σε ένα μεγάλο φάσμα υπηρεσιών και προϊόντων υγείας, περιουσίας και αυτοκινήτου που παρέχονται από συνεργάτες της εταιρείας που έχουν επιλεγεί με συγκεκριμένα αυστηρά κριτήρια.

Το Χρηματιστήριο Κύπρου στο 7ο Ενεργειακό Συμπόσιο

Το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ), εκπροσωπούμενο από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου του κ. Μαρίνο Χριστοδουλίδη, συμμετείχε στο 7ο Ενεργειακό Συμπόσιο με θέμα: "Κύπρος: Τα επόμενα βήματα στη σκακιέρα της ενέργειας" που διοργανώθηκε στις 5 Δεκεμβρίου 2019 στη Λευκωσία, από το Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης και την εταιρεία Financial Media Way. Ο κ. Χριστοδουλίδης ανέπτυξε σε ομιλία του τις πρωτοβουλίες του ΧΑΚ στον Τομέα της Ενέργειας και τόνισε ότι, με την επαναφορά της κυπριακής οικονομίας σε αναπτυξιακή τροχιά κατά τα τελευταία χρόνια, το ΧΑΚ ανέλαβε βάσει του Στρατηγικού Σχεδιασμού του, μία σειρά στοχευμένων δράσεων. Μεταξύ άλλων, σημειώθηκε ότι το ΧΑΚ κατέστη στις 18 Δεκεμβρίου 2018, ο έκτος μέτοχος στο Χρηματιστήριο Ενέργειας της Ελλάδος (ΕΧΕ-ΕηΕx), με ποσοστό 10% στο μετοχικό κεφάλαιο του.

«Κλειδί» για τα κέρδη η μείωση των κόκκινων δανείων

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Καθοριστικής σημασίας για την ανάκαμψη της κερδοφορίας των ελληνικών τραπεζών είναι η μείωση του αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Σύμφωνα με ανάλυση της ΤτΕ, μια μείωση από 1% έως 10% των κόκκινων δανείων θα οδηγούσε σε ισόποση βελτίωση των κερδών προ προβλέψεων.

Η ανάλυση της ΤτΕ προϋποθέτει την ισόποση αύξηση των χορηγήσεων, δηλαδή τη διοχέτευση νέων δανείων στην οικονομία με ρυθμό ανάλογο με αυτόν της μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων. Αν και οι τράπεζες στοχεύουν στη μείωση των κόκκινων δανείων που έχουν στους ισολογισμούς τους κατά περίπου 40% το 2020, κάνοντας χρήση του μηχανισμού των κρατικών εγγυήσεων «Ηρακλής», η αύξηση των νέων χρηματοδοτήσεων θα γίνει με ασθενέστερους ρυθμούς και θα απαιτήσει παραπάνω χρόνο, απομακρύνοντας τον στόχο άμεσης επανόδου στην κερδοφορία, που, όπως φαίνεται, θα απαιτήσει περισσότερο χρόνο. Η μείωση των κόκκινων δανείων συνδέεται άρρηκτα και με τη βελτίωση του δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων, ο οποίος διαμορφώνεται σταθερά σε αρνητικό έδαφος από το 2015 και μόλις το 2019 ανέκαμψε στο 2,89% έναντι 7% του μέσου ευρωπαϊκού όρου.

ΤτΕ: Μείωση από 1% έως 10% των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων θα οδηγήσει σε ισόποση βελτίωση των κερδών των τραπεζών.

Η μείωση των κόκκινων δανείων συνδέεται άρρηκτα και με τη βελτίωση του δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων.

Το σχέδιο «Ηρακλής» αναμένεται να κατατεθεί προς ψήφιση στη Βουλή την προσεχή εβδομάδα και μολονότι δεν αναφέρεται σε ακριβή αριθμό κόκκινων δανείων που θα τιτλοποιηθούν μέσω του μηχανισμού, θα προβλέπει στην αιτιολογική έκθεση την παροχή κρατικών εγγυήσεων έως και 12 δισ. ευρώ. Να σημειωθεί ότι η Eurobank προγραμματίζει την ένταξη στον «Ηρακλή» του χαρτοφυλακίου Cairo ύψους 7,5 δισ. ευρώ, η Alpha Bank την τιτλοποίηση χαρτοφυλακίου έως και 12 δισ. ευρώ με την επωνυμία project Galaxy, η Τράπεζα Πειραιώς προγραμματίζει τιτλοποιήσεις έως 6 δισ. ευρώ, ενώ αντίστοιχο ύψος τιτλοποιήσεων προγραμματίζει και η Εθνική Τράπεζα, ανεβάζοντας το συνολικό ύψος των δανείων που θα ενταχθούν στον «Ηρακλή» πάνω από τα 30 δισ. ευρώ. Η διαδικασία των τιτλοποιήσεων, έτσι όπως εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και θα περιγράφεται στο νομοσχέδιο, θα προβλέπει έξι βήματα:

1. Τα κόκκινα δάνεια τιτλοποιούνται σε τρεις κατηγορίες: υψηλής (senior), μεσαίας (mezzanine) και χαμηλής (junior) διαβάθμισης. Η κρατική εγγύηση ισχύει μόνο για τα senior.

2. Τα senior και mezzanine ομόλογα θα έχουν κυμαινόμενο κουπόνι και ευέλικτη δομή ανάκλησης για να αποδώσουν τις ταμειακές ροές από το τιτλοποιημένο χαρτοφυλάκιο κόκκινων δανείων. Τα κουπόνια θα πληρώνονται ανά τρίμηνο ή έτος και θα βασίζονται στην υπολειπόμενη ονομαστική αξία των τίτλων.

3. Η εγγύηση μπορεί να ενεργοποιηθεί μόνον αν η αξιολόγηση των senior ομολόγων δεν είναι χαμηλότερη του BB- και καθίσταται ενεργή μόνον όταν η τράπεζα έχει πουλήσει τουλάχιστον το 50% συν ένα των junior ομολόγων. Τα junior και mezzanine δεν μπορούν να αγοραστούν από το κράτος ή κρατικές οντότητες ή επιχειρήσεις.

4. Μόλις γίνει η τιτλοποίηση, η τράπεζα θα διορίσει ανεξάρτητο διαχειριστή (servicer), που θα αναλάβει τη διαχείριση των κόκκινων δανείων της τιτλοποίησης.

5. Για να τύχουν διαχείρισης τυχόν ανισορροπίες ρευστότητας μεταξύ των ταμειακών ροών και των πληρωμών για τους senior και mezzanine τίτλους, η δομή της τιτλοποίησης θα έχει ένα «μαξιλάρι» ρευστότητας αρκετό για να επιτευχθεί η ελάχιστη απαιτούμενη αξιολόγηση.

6. Ο διαχειριστής των κόκκινων δανείων μπορεί να αντικατασταθεί αν η κρατική εγγύηση ενεργοποιηθεί ή αφότου σε δύο συνεχόμενες ημερομηνίες πληρωμής τόκων έχει ανακτήσει λιγότερα από τις αρχικές προβλέψεις.

Οι τράπεζες θα πληρώσουν προμήθειες για τις εγγυήσεις, οι οποίες θα υπολογίζονται με βάση ελληνικά ασφάλιστρα κινδύνου έναντι χρεοκοπίας (Credit Default Swaps).

Θετική η JP Morgan για το σχέδιο «Ηρακλής»

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Σε σημαντικά υψηλότερες τιμές αναμένεται να μεταφερθούν τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (NPEs) των ελληνικών τραπεζών υπό το σχέδιο «Ηρακλής» (APS) σε σύγκριση με το αντίστοιχο ιταλικό σχέδιο GACS, σύμφωνα με την JP Morgan. Συγκεκριμένα εκτιμά πως αποτίμηση των εγγυήσεων δείχνει τιμή μεταφοράς των NPEs των ελληνικών τραπεζών στο σχέδιο APS στο 34%-35% της λογιστικής αξίας τους κατά μέσον όρο, έναντι του 28% για τα NPEs των ιταλικών τραπεζών, και αυτά τα επίπεδα, σημειώνει, είναι περισσότερο διαχειρίσιμα για τις ελληνικές τράπεζες. Οπως υποστηρίζει, η τιμή θα είναι περίπου στο 34% της λογιστικής αξίας για «πακέτα» εταιρικών δανείων με εξασφαλίσεις και στο 45% για τα στεγαστικά. Οπως επισημαίνει η αμερικανική τράπεζα, με το σχέδιο Galaxy ύψους 12 δισ. ευρώ της Alpha Bank στο επίκεντρο, οι ελληνικές τράπεζες έχουν μέχρι στιγμής ανακοινώσει 23 δισ. τιτλοποιήσεις υπό τον «Ηρακλή», και αναμένει να υπάρξουν περισσότερες στις αρχές του 2020. Ο «Ηρακλής» έχει τη δυνατότητα να διευκολύνει τη διάθεση 30-36 δισ. ελληνικών NPEs, σχεδόν το μισό του σημερινού όγκου.

Μπορεί η βασική δομή του ελληνικού σχεδίου να είναι παρόμοια με αυτή του ιταλικού, υπό το οποίο οι τράπεζες της χώρας προχώρησαν σε τιτλοποιήσεις ύψους 70 δισ. ευρώ από το 2016, υπάρχουν ωστόσο τρεις σημαντικές διαφορές που «εξηγούν» και την εκτίμηση της JP Morgan για την καλύτερη τιμολόγηση των NPEs.

Πρώτον, ο «Ηρακλής» καλύπτει μια ευρύτερη ομάδα υψηλότερης ποιότητας NPEs. Το GACS περιορίζει το σύνολο των αποδεκτών περιουσιακών στοιχείων και εφαρμόζεται αποκλειστικά σε «πολύ κακά δάνεια», με μέσο δείκτη κάλυψης στο 60%. Ο «Ηρακλής» εφαρμόζεται σε μια ευρύτερη δέσμη περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των NPEs που είναι σε καθυστέρηση λιγότερο από 90 ημέρες, αλλά είναι απίθανο να εξοφληθούν στο ακέραιο, με υψηλότερες πιθανότητες ανάκτησης (αλλά χαμηλότερη κάλυψη). Αυτό σημαίνει ότι τα επίπεδα τιμολόγησης των χαρτοφυλακίων του «Ηρακλή» θα μπορούσαν να είναι υψηλότερα από το GACS.

Δεύτερον, οι επειγέστερες απαιτήσεις αξιολόγησης υποδηλώνουν υψηλότερη μόχλευση για τον «Ηρακλή», με αποτέλεσμα ενδεχομένως υψηλότερες τιμές. Στο πλαίσιο του GACS, η ενεργοποίηση της κρατικής εγγύησης εξαρτάται από το ότι οι τίτλοι υψηλής διαβάθμισης (senior) έχουν αξιολόγηση BBB / Baa2. Η απαίτηση της «επενδυτικής βαθμίδας» σημαίνει ότι η διαμόρφωση της διάρθρωσης της τιτλοποίησης θα είναι τέτοια ώστε να επιτυγχάνεται η επιδιωκόμενη αξιολόγηση, αυξάνοντας τους περιορισμούς μόχλευσης και περιορίζοντας το μέγεθος του όγκου των senior τίτλων. Στον «Ηρακλή», η απαίτηση αξιολόγησης είναι χαμηλότερη, στο BB-, τρεις βαθμίδες κάτω από αυτή του GACS, γεγονός που δημιουργεί ενδεχομένως περιθώρια για μεγαλύτερο όγκο senior τίτλων από ό,τι στην Ιταλία.

Τρίτον, τα NPEs στην Ελλάδα είναι πιο συγκεντρωμένα στον τομέα των στεγαστικών δανείων, ενώ και η σύνθεση του χαρτοφυλακίου NPEs είναι διαφορετική στην Ελλάδα σε σύγκριση με την Ιταλία, με σημαντικά υψηλότερη συγκέντρωση στα νοικοκυριά (δηλαδή στεγαστικά δάνεια). Κατά μέσον όρο, τα ελληνικά χαρτοφυλάκια στεγαστικών δανείων καλύπτονται στο 71% με εγγύηση, κάτι που σημαίνει ενδεχομένως και καλύτερες τιμές, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη την αναμενόμενη ανάκαμψη των τιμών των ακινήτων το επόμενο διάστημα.

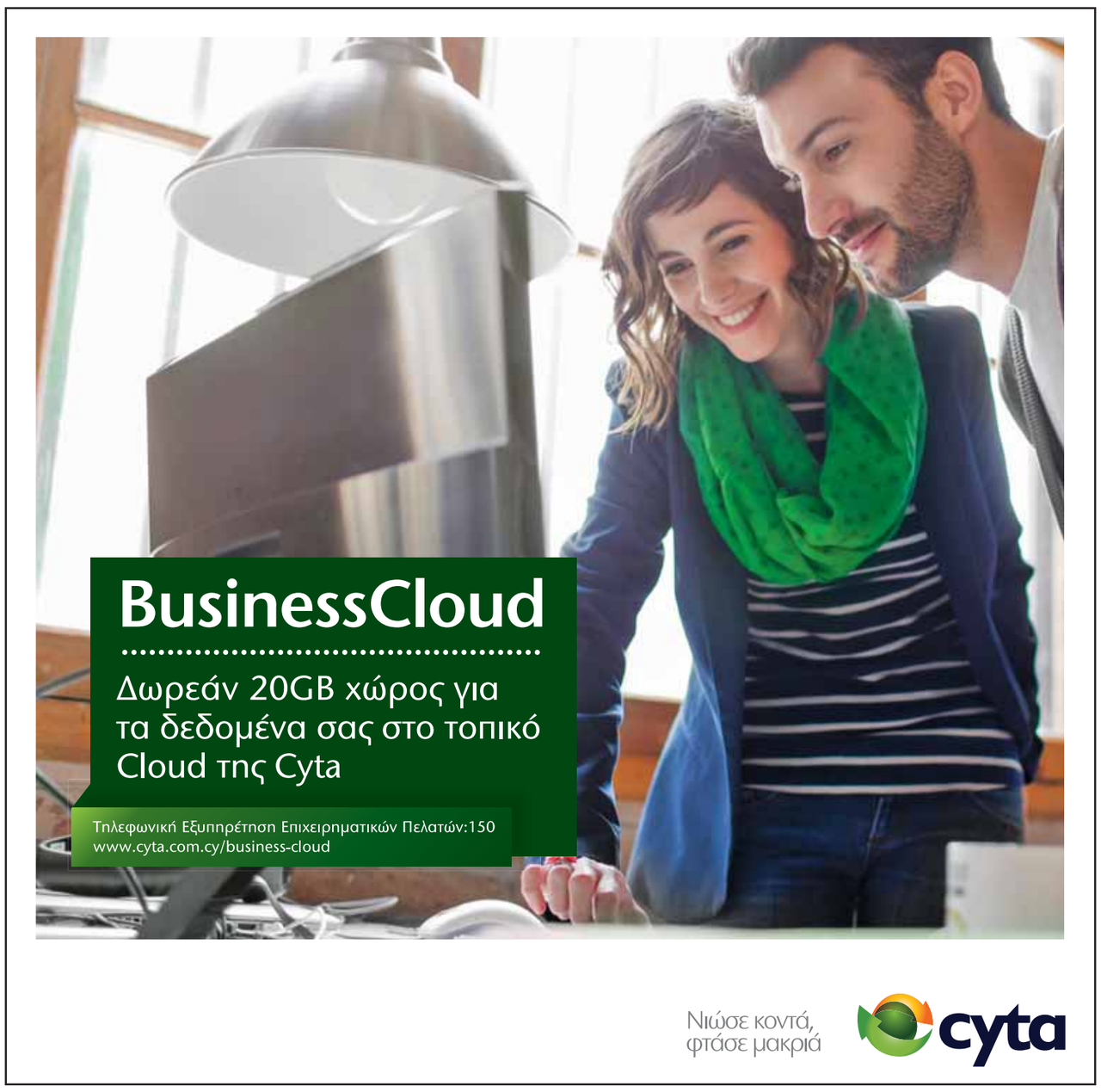

Μικρή άνοδος στο ΧΑΚ την Τρίτη

Με μικρή άνοδο έκλεισε το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου την Τρίτη. Ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 65,53 μονάδες, σημειώνοντας άνοδο σε ποσοστό 0,34%. Η αξία των συναλλαγών διαμορφώθηκε στις € 261.852. Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 έκλεισε στις 39,37 μονάδες. Από τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες, πτώση κατέγραψε μόνο η Κύρια Αγορά σε ποσοστό 0,31%. Την μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψαν τα Ξενοδοχεία κατά 3,22% και ακολούθησαν η Εναλλακτική Αγορά με άνοδο 1,34% και οι Επενδυτικές με 0,39%. Σύνολο 748.396 μετοχών της Amathus άλλαξαν χέρια στο πλαίσιο απλής προσυμφωνημένης συναλλαγής στην τιμή του €0,15 ανά μετοχή. Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσαν οι τίτλοι της Logicom με €112.792 (τιμή κλεισίματος €0,149– άνοδος 6,43%), της Logicom με €50.030 (τιμή κλεισίματος €1,27– πτώση 1,55%), της Τράπεζας Κύπρου με €41.426 (τιμή κλεισίματος €1.27 – πτώση 0,63%), της Petrolina με €12.138 (τιμή κλεισίματος €1,02 – άνοδος 2,51%) και της Lordos Hotels με €7.250 (τιμή κλεισίματος €0,50 – χωρίς μεταβολή). Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγμάτευσης, 11 κινήθηκαν ανοδικά, 4 κινήθηκαν καθοδικά, ενώ 3 παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε στις 97. Εξάλλου, το Χρηματιστήριο ανακοινώνει τη μετάταξη των τίτλων της εταιρείας CPI Holdings Public Ltd από την Αγορά Επιτήρησης στην Εναλλακτική Αγορά του Χρηματιστηρίου, ενόψει του ότι έχει εκλείψει ο λόγος για τον οποίο είχαν μεταταχθεί οι τίτλοι της εταιρείας, μετά από την έκδοση και δημοσιοποίηση της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης για το έτος που έληξε 31/12/2018 καθώς και της Εξαμηνιαίας Οικονομικής Έκθεσης της εταιρείας, για την περίοδο που έληξε στις 30/6/2019. Η απόφαση αυτή λήφθηκε με βάση την Παράγραφο 2.2.5 της ΚΔΠ 379/2014 (ως έχει τροποποιηθεί). Περαιτέρω υπενθυμίζεται ότι ενόψει της μη τήρησης της συνεχούς υποχρέωσης για τη διασπορά του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας, οι τίτλοι της εταιρείας αυτής θα συνεχίσουν να παρουσιάζονται με σήμανση (Σ) στο ημερήσιο δελτίο τιμών και στους πίνακες διαπραγμάτευσης. Το Συμβούλιο θα προβεί σε αφαίρεση της σήμανσης (Σ), όταν διαπιστώσει ότι οι λόγοι που οδήγησαν στην παρουσίαση της σήμανσης στις αξίες της, θα έχουν εκλείψει. Οι τίτλοι της εταιρείας θα τυγχάνουν διαπραγμάτευσης στην Εναλλακτική Αγορά από την Πέμπτη, 19 Δεκεμβρίου 2019.

Η Fitch βλέπει μείωση πιστωτικών κινδύνων για τις ελληνικές τράπεζες το 2020

Θετικές είναι οι προοπτικές των ελληνικών τραπεζών το 2020, καθώς αναμένεται να συνεχιστεί η βελτίωση της ποιότητας του ενεργητικού, όπως επισημαίνει η Fitch σε νέα έκθεσή της για τον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο. Η θετική της άποψη, όπως εξηγεί, αντανακλά την προσδοκία της ότι οι πιστωτικοί κίνδυνοι, αν και εξακολουθούν να είναι υπαρκτοί, θα μειωθούν περαιτέρω το 2020, καθώς συνεχίζεται η μείωση του αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs).

Ο οίκος αξιολόγησης εκτιμά πως τα σχέδια μείωσης των δεικτών NPEs είναι εφικτά, αν και η επίτευξή τους εξακολουθεί να εξαρτάται σημαντικά από την πορεία του εγχώριου οικονομικού περιβάλλοντος, την αποτελεσματικότητα του θεσμικού πλαισίου και την επενδυτική διάθεση για τα ελληνικά προβληματικά περιουσιακά στοιχεία.

Τα σχέδια μείωσης των NPEs των τραπεζών περιλαμβάνουν συνδυασμό πωλήσεων χαρτοφυλακίου, τιτλοποιήσεις και λύσεις αναδιάρθρωσης, όπως επισημαίνει ο οίκος. Η Fitch κάνει ειδική αναφορά στην Eurobank σημειώνοντας πως δίνει θετικές προοπτικές στη μακροπρόθεσμη αξιολόγησή της, καθώς η ποιότητα του ενεργητικού της αναμένεται να βελτιωθεί σημαντικά κατά το επόμενο έτος και να είναι ανώτερη των υπόλοιπων τραπεζών.

Θα προχωρήσουν σε νέες εκδόσεις τίτλων Tier II, εάν οι συνθήκες της αγοράς είναι ευνοϊκές.

Η Fitch αναμένει ότι όλες οι τράπεζες θα κάνουν χρήση του σχεδίου «Ηρακλής», το οποίο θα αποτελέσει ένα πρόσθετο εργαλείο για την επιτάχυνση του «καθαρισμού» της ποιότητας του ενεργητικού, ενώ υπό συζήτηση βρίσκονται και άλλες λύσεις, όπως η πρόταση της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία αν και εξακολουθεί να είναι αβέβαιη, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα άλλο κατάλληλο εργαλείο για την εκκαθάριση των NPEs. Η κεφαλαιοποίηση των τραπεζών παραμένει ιδιαίτερα ευάλωτη στις διαταραχές της ποιότητας του ενεργητικού, προσθέτει ο οίκος, ενώ εκτιμά πως η εσωτερική παραγωγή κεφαλαίου θα παραμείνει αδύναμη παρά τη βελτίωση της κερδοφορίας. Παράλληλα, δεν αναμένει ότι οι συστημικές τράπεζες θα εκδώσουν μεγάλο όγκο μη εξασφαλισμένου χρέους, ωστόσο είναι πιθανό να προχωρήσουν σε εκδόσεις τίτλων Tier II, εάν οι συνθήκες της αγοράς είναι ευνοϊκές, όπως κάποιες έκαναν το 2019.

Σε ό,τι αφορά την κερδοφορία του 2020, ο οίκος αναμένει ελαφρά βελτίωση η οποία θα προέλθει κυρίως από την αύξηση των εσόδων από προμήθειες, τον νέο δανεισμό – ειδικά στον εταιρικό τομέα, και τα μέτρα περιορισμού του κόστους.

Ωστόσο, η μείωση του ρίσκου στους ισολογισμούς των τραπεζών και η μείωση των περιθωρίων κέρδους θα συνεχίσουν να ασκούν πίεση στην κερδοφορία το 2020.

Πάντως, η Fitch εκτιμά ότι η θέση ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών θα συνεχίσει να βελτιώνεται, χάρη στις εισροές καταθέσεων και τη βελτιωμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση από τις αγορές, ενώ αναμένει ότι οι τράπεζες θα δημιουργήσουν επιπλέον αποθέματα ρευστότητας, καθώς εξακολουθούν να είναι αρκετά χαμηλά.
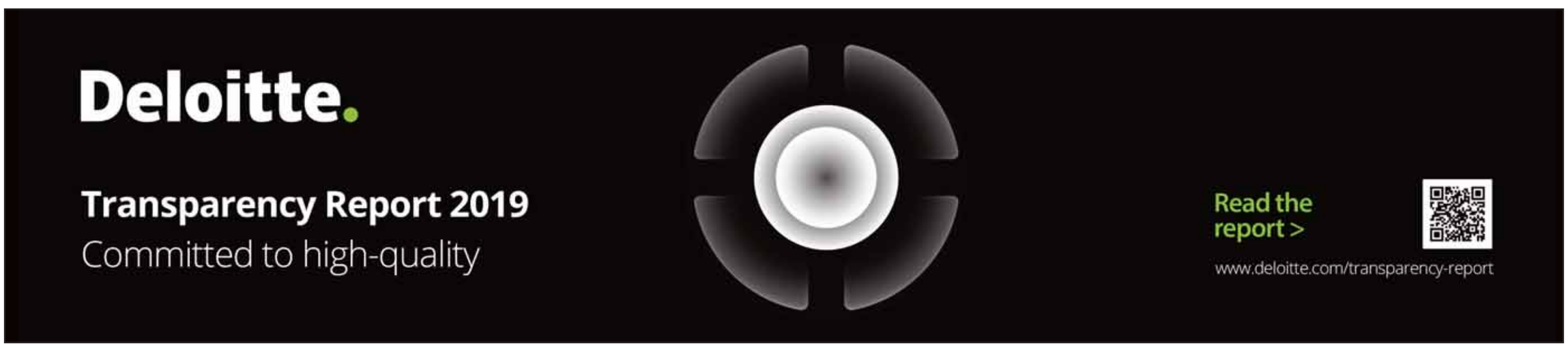
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ